

FÉLÉVES JELENTÉS

2020

FÉLÉVES JELENTÉS

BESZÁMOLÓ AZ MNB 2020. ELSŐ FÉLÉVI
TEVÉKENYSÉGÉRŐL

2020

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1054 Budapest, Szabadság tér 9.

www.mnb.hu

Tartalom

A) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2020. I. félévi üzleti jelentése	5
---	----------

1. Elnöki összefoglaló	7
-------------------------------	----------

2. Beszámoló az MNB 2020. I. félévi tevékenységéről	12
--	-----------

2.1. Monetáris politika	12
2.2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása	20
2.3. Felügyeleti tevékenység és fogyasztóvédelem	25
2.4. Szanálás	35
2.5. Fizetési és értékpapír-elszámolási rendszerek	36
2.6. Nemzetközi tartalékok kezelése	39
2.7. Készpénz-logisztikai tevékenység	40
2.8. Statisztikai szolgálat	48
2.9. Az MNB társadalmi felelősségvállalási tevékenysége	50
2.10. Az MNB eredményének alakulása	51
2.11. Az MNB gazdálkodása	53

3. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata	55
--	-----------

B) rész

A Magyar Nemzeti Bank 2020. I. félévi beszámolója	57
--	-----------

1. A Magyar Nemzeti Bank mérlege	59
---	-----------

2. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása	60
--	-----------

3. Kiegészítő melléklet	61
--------------------------------	-----------

3.1. Az MNB számviteli politikája	61
3.2. A makrogazdasági folyamatok hatása az MNB 2020. I. félévi mérlegére és eredményére	65
3.3. A központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések	66
3.4. A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	66
3.5. A központi költségvetés forint- és devizakötelezettségei	66
3.6. A központi költségvetéssel szembeni nettó pozíció alakulása	67
3.7. A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések és -kötelezettségek	67

3.8. A hitelintézetekkel szembeni nettó pozíció alakulása	68
3.9. A jegybanki arany- és devizatartalék	69
3.10. Egyéb forint- és devizakövetelések	70
3.11. Egyéb forint- és devizakötelezettségek	70
3.12. Befektetett eszközök	72
3.13. Céltartalék és értékvesztés	79
3.14. Aktív és passzív időbeli elhatárolások	80
3.15. Saját tőke alakulása	80
3.16. A kiegyenlítési tartalékok alakulása	80
3.17. Az MNB mérleg alatti kötelezettségei és jelentős egyéb mérleg alatti tételei	81
3.18. Nettó kamateredmény és a pénzügyi műveletek realizált eredménye	83
3.19. A devizaállományok átértékeléséből származó eredmény összetevői	86
3.20. Bankjegy- és érmegyártás költsége	86
3.21. Egyéb eredmény	87
3.22. A jutaléktól eltérő egyéb eredmény részletezése	87
3.23. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	88
3.24. A banküzemi eredmény alakulása	89
3.25. A létszám és bérköltség adatainak változása, valamint a vezető tisztségviselők javadalmazása	91

A) rész

A Magyar Nemzeti Bank

2020. I. félévi üzleti jelentése

1. Elnöki összefoglaló

A koronavírus-járvány negatív gazdasági és pénzügyi hatásainak tompítása érdekében a Monetáris Tanács 2020 első félévében számos intézkedést hozott, amelyek egyfelől biztosítják a szükséges mennyiségű likviditást a gazdasági szereplők számára, másfelől támogatják a magyar gazdaság növekedését. A védekezés első szakaszában az MNB FX-swapok és a fedezeti kör nagyvállalati hitelekkel való kibővítésével, a tartalékkötelezettség alól való felmentéssel, továbbá korlátlan mennyiségű fedezett hitel nyújtásával segítette a piaci szereplőket. A kockázatkerülés felerősödésével áprilisban a Monetáris Tanács a kamatfolyosót szimmetrikussá alakította. A piacstabilizáló és likviditásnyújtó lépések mellett az MNB növekedéstámogató hosszú oldali eszközök bevezetéséről is döntött. Ezzel összhangban a jegybank május 4-én elindította állampapír és jelzáloglevél-vásárlási programjait. A növekedéstámogatás érdekében az MNB szintén bevezette az NHP Hajrá nevű hitelkonstrukciót. A járvány elleni védekezés második szakaszában júniusban a Monetáris Tanács 15 bázisponttal 0,75 százalékra csökkentette a jegybanki alapkamat mértékét. A jegybanki előrejelzés szerint a hazai gazdaság teljesítménye a vártnál mérsékeltebben alakul, miközben az inflációs kilátások tartósan lefelé mozdultak el.

2020 első félévében a jegybanki eszköztár jelentős átalakításon ment keresztül, amelynek során az MNB érdemben bővítette, illetve rugalmasabbá tette mind hitel, mind betétoldali eszközeit a koronavírus-járvány hatásainak mérséklése és a gazdaság támogatása érdekében.

A Monetáris Tanács 2019 végén a 2020. első negyedévre vonatkozó megcélzott átlagos kiszorítandó likviditás nagyságát legalább 300-500 milliárd forintban határozta meg, amivel összhangban 2020 első negyedévében az átlagos kiszorítás 499 milliárd forintot tett ki. A Monetáris Tanács a koronavírus gazdasági hatásának ellentételezése érdekében – több lépésben – átfogó intézkedéscsomagot jelentett be. Ennek részeként a második negyedévtől az alapkamaton kamatozó eszközökből kiszorítandó bankrendszeri likviditásra vonatkozó célsáv meghirdetését megszüntette.

2020 márciusban a koronavírus-válságra adott egyik első reakcióként az MNB érdemben növelte a bankok által potenciálisan elérhető likviditás nagyságát azzal, hogy a fedezeti kör nagyvállalati hitelekkel való kiterjesztéséről döntött, majd a bankoknak felmentést adott a tartalékkötelezettség nemteljesítésének jogkövetkezményei alól.

2020 áprilisában az MNB rendszeres heti tenderek meghirdetése mellett aktiválta az egyhetes betéti eszközt. Az állampapírpiacon stabil likviditási helyzetének megteremtése érdekében az MNB állampapír-kereslettel jelent meg a másodlagos piacon és újraindította jelzáloglevél-vásárlási programját.

A Monetáris Tanács áprilisban szimmetrikussá tette a kamatfolyosót: a 0,9 százalékos alapkamat, illetve a -0,05 százalékos O/N betéti kamat változatlan szinten tartása mellett az O/N és az 1 hetes fedezett hiteleszköz kamata 0,9 százalékról 1,85 százalékra emelkedett. Végül június 23-i ülésén a Monetáris Tanács a jegybanki alapkamat mértékét 15 bázispontos csökkentéssel 0,75 százalékban állapította meg, a kamatfolyosó változatlanul hagyása mellett.

A koronavírus-járvány kedvezőtlen gazdasági hatásaira az MNB koordinált lépéssorozattal reagált, nagymértékben segítve ezzel a hazai mikro-, kis- és középvállalkozások alkalmazkodását. 2020. április 20-án elindult az Növekedési Hitelprogram új, szélesebb felhasználási lehetőségeket biztosító Hajrá konstrukciója 1500 milliárd forintos keretösszeggel. Az új konstrukció a legfontosabb paraméterei és a lebonyolítás módja tekintetében megegyezik az NHP korábbi szakaszaival. 2020. június végéig csaknem 177 milliárd forintnyi hitel- és lízingszerződés megkötésére került sor. A gazdaságtámogató intézkedések további segítése érdekében átmeneti időszakra a preferenciális betét sáv kamatozásává alakul, az NHP Hajrá és az NKP konstrukciók keretében megvalósuló kötvényállomány-növekedésre 4 százalékos kamatot fizetve.

A koronavírus-járvány hatására jelentősen megemelkedett a pénzügyi rendszerben tapasztalt stresszszint, de a hazai bankrendszer továbbra is stabil, sokkellenálló-képessége mind a likviditási helyzet, mind pedig a veszteségtűrő képesség szempontjából jónak mondható. A hazai bankrendszer jövedelmezősége a növekvő hitelkockázatok miatt érdemben romlott, de továbbra is nyereségesen működik a szektor. A hitelintézetek háztartási hitelállománya éves összevetésben

20 százalékkal bővült, amiben érdemi szerepe volt egyrészt a fizetési moratórium miatti lassabb tőkeamortizációnak, másrészt a babaváró hitelek 2019. július és 2020. június között közel 800 milliárd forintot elérő folyósításainak. A vállalati hitelállomány éves növekedési üteme 8 százalékot tett ki 2020. június végén, amelyhez jelentősen hozzájárultak a jegybanki és az állami támogatásokhoz kapcsolódó hitelek.

2020 első félévében az MNB makroprudenciális tevékenységének fókuszában a koronavírus-járvány pénzügyi stabilitásra gyakorolt potenciális negatív hatásainak mérséklése állt a rendszerszintű kockázatok alakulásának és a piaci szereplők alkalmazkodásának monitorozása mellett. A hazai makroprudenciális lépések támogatják a hitelezési aktivitás fenntartását. Az MNB feloldotta a rendszerszinten jelentős intézmények tőkepuffer követelményét, és döntött a rendszerkockázati tőkepuffer 2020. évi felülvizsgálatának elhalasztásáról is. Az MNB a rövid külső finanszírozási forrásokra történő túlzott mértékű támaszkodás megelőzése céljából szigorította a Devizafinanszírozás megfelelési mutatóra és a Devizaegyensúly mutatóra vonatkozó előírásokat. A Jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutató esetében a jelenlegi piaci körülmények figyelembevételével a banki kereszttulajdonlásra vonatkozó előírás enyhítéséről döntött az MNB.

2020 első félévében az MNB pénzügyi innovációt és digitalizációt támogató tevékenysége a hazai pénzügyi rendszer digitalizáltsági szintjének felmérésére és értékelésére, illetve a FinTech ökoszisztéma mélyítésére koncentrált. Az MNB Digitalizációs és FinTech Tanácsadó Testülete februárban megtartotta második ülését, majd az ott kapott visszajelzések beépítésével az MNB – a jegybankok között elsőként – publikálta első, rendszeresnek szánt FinTech és Digitalizációs Jelentését. Emellett az MNB elindította FinTech Klub programsorozatát és a BME-vel kialakított együttműködés révén több digitalizációs fókuszú projekt is megvalósult. A járványhelyzet és a kapcsolódó korlátozások még inkább előtérbe helyezték a pénzügyi szolgáltatások terén a digitalizáció adta megoldásokat, ezért az MNB e megoldások ösztönzésében tovább folytatja együttműködését a piaci szereplőkkel.

2020 első félévben a Magyar Nemzeti Bank felügyeleti feladatainak ellátását elsősorban a koronavírus-járvány és az ennek hatására kialakuló piaci tendenciák, kormányzati intézkedések befolyásolták. A pandémiás helyzet hatással volt a pénzpiaci, tőkepiaci és a biztosítási szektorra is, így ezekben a szektorokban számos proaktív felügyeleti intézkedés történt annak érdekében, hogy a Felügyelet folyamatosan naprakész információkkal rendelkezzen és szükség esetén azonnal be tudjon avatkozni a pénzügyi stabilitást veszélyeztető, esetlegesen felmerülő folyamatokba. Emellett az MNB törekedett arra, hogy a felügyelt intézmények teljes mértékben tisztában legyenek azzal, hogy a járványhelyzetben milyen kormányzati és felügyeleti elvárások vannak velük szemben, és ezek betartását az MNB szigorúan ellenőrizte is. A koronavírus-járvány a helyszíni vizsgálatok kivitelezésére is hatással volt, ezeket jellemzően átütemezték a szakterületek, illetve néhány esetben eltörölték vagy végzéssel lezárták.

A pénzpiaci szektorban a járványhelyzet miatt kiadott kormányrendeletekkel kapcsolatban számos vezetői körlevél született, és a jogalkotói előírások megvalósítása érdekében a Felügyelet folyamatosan együttműködött a Bankszövetséggel és a felügyelt intézményekkel az esetlegesen felmerülő kérdések tisztázásában. A helyszínen kívüli felügyelés keretében emellett 2020-ban többek között a felügyeleti stresszteszthez a hitelkockázati modellek megújítása és pontosítása is zajlik. A magyarországi bankok külföldi leányvállalatai, fióktelepei és a határon átnyúló szolgáltatások számának növekedése miatt fontos erősíteni a felügyelési keretrendszert, ennek keretében kötött bilaterális együttműködési megállapodást az MNB a Moldáv Nemzeti Bankkal, mint felügyelő hatósággal. A helyszíni felügyelés keretében kiszabott bírságokat a tőkekövetelmény, ügylet- és ügyfélminősítés, a fedezetek értékelése és az adatszolgáltatás terén feltárt hiányosságok indokolták, valamint a korábbi határozatokban foglalt intézkedések elmulasztása. Tekintettel arra, hogy a helyszínen kívüli felügyelés jelentős mértékben támaszkodik az adatszolgáltatásra, ezért az itt felmerülő hibák szankcionálása jelentős lehet. 2020 első félévében az adatszolgáltatásra vonatkozó rendelkezések megsértése miatt 4 nem bankcsoporti pénzügyi vállalkozás esetében a társaságok tevékenységi engedélyének visszavonására került sor.

A biztosítási szektorra szintén hatással volt a COVID-19. A koronavírus-járvány során megnövekedett tőkepiaci volatilitás, valamint a működési kockázatot jelentő pénzkiáramlás veszélye indokoltá tette a biztosítók folyamatos és szoros monitoringját, ezért a Felügyelet rendkívüli heti adatszolgáltatást rendelt el az életbiztosítási tevékenységet folytató 13 biztosítónál, valamint 36 önkéntes nyugdíjpénztárnál, a pénzkiáramlásra, új szerzésre és likviditásra vonatkozó adatigénnyel. Emellett kiadásra került vezetői körlevél a felügyeleti elvárásokkal kapcsolatban, valamint az MNB a körülményekre és a szabályozói elvárásokra tekintettel kérte a biztosítókat, hogy függesszék fel osztalék- és részvény-visszavásárlási kifizetéseiket, és halasszák el a javadalmazási politikájukban szereplő változó javadalmazások teljesítését. Kiemelendő

még, hogy az év elején indult meg a Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítással összefüggő pályázat, a pozitív elbírálásnak köszönhetően az első ilyen termék már elérhető a piacon. A lezárt helyszíni vizsgálatokban jellemzően vállalatirányítási, nyilvántartási, adatszolgáltatási, kiszervezési, informatikai, számviteli, ügyféltájékoztató, panaszkezelési, illetve a biztosítási szerződési feltételeket és biztosításközvetítői megállapodásokat érintő jogsértéseket állapított meg az MNB. A pénztári szektorban a vizsgálatok során feltárt jogsértések alapján elsősorban a küldöttválasztásokra, a nem fizető tagok szavazati jogára, az ellenőrző bizottság működésére, az informatikai biztonságra, a pénztári számvitelre és adatszolgáltatásra, a tagokkal való elszámolásokra és a nyújtott szolgáltatásokra vonatkozó jogszabályi előírások megsértése miatt került sor bírság kiszabására.

A tőkepiaci szektorban az MNB folyamatosan elsődleges prioritásként kezeli az ügyfélkövetelések és ügyfélállományok biztosítottságának védelmét. Ennek megfelelően, valamint a koronavírus-járvány okozta tőkepiaci turbulenciára való tekintettel folyamatos felügyelés keretében a korábbiaknál is nagyobb hangsúllyal, napi szinten ellenőrizte a befektetési vállalkozásoknál vezetett ügyfélszámlák értékpapír- és pénzfedezettségét. Emellett az MNB körlevelet adott ki a tőkepiaci intézmények számára a tőkeáttételes ügyletekhez kapcsolódó kockázatkezelési elvárásokról, és a pandémiás időszakban a tőkeáttételes ügyleteket forgalmazó befektetési szolgáltatók vonatkozásában folyamatos felügyelés keretében napi, illetve heti rendszerességgel kommunikáció is zajlott a felügyelt intézményekkel. A félév során a Felügyelet saját hatáskörben tovább korlátozta egyes, lakossági ügyfélkörben forgalmazott, spekulatív és kiemelten kockázatos termékek értékesítését, mivel egyrészt általánossá tette a 2019 során kiadott, a CFD¹ forgalmazást korlátozó intézkedéseinek a hatályát – ami ezáltal már nem csak a forgalmazásban érintett magyar szolgáltatókra, de valamennyi, CFD-kkel potenciálisan kereskedni jogosult hazai és külföldi piaci szereplőre is vonatkozik –, másrészt általánosan korlátozta a bináris opciók hazai kereskedését is.

Az MNB piacfelügyeleti tevékenysége keretében 2020 első félévében zajlott az eddigi egyik legnagyobb – összesen 830 millió forint – bírságának a kiszabásával zárult piacfelügyeleti eljárás, melyben kiderült, hogy négy személy – akik közül 2 magánszemély, egyikük magyar illetőségű – jogosulatlanul végzett portfóliókezelést, továbbá közvetítói és függő ügynöki tevékenységet. Több magyar ügyfél pénzeszközeit CFD termékekbe fektették, majd abban kezelték a külföldi befektetési vállalkozásokon keresztül, jelentős veszteséget okozva ezzel a befektetőknek.

A zöld pénzügyek tekintetében 2020. január 1-jétől az MNB a zöld pénzügyi termékek elterjedésének támogatása és a hazai ingatlanállomány energiahatékonyságának javítása érdekében tőkekövetelmény-kedvezményt hirdetett meg a hazai székhelyű hitelintézeteknek a feltételeket teljesítő, 2020. január 1. és 2023. december 31. között kihelyezett zöld lakáscélt szolgáló hiteleire. Emellett 2020 februárjában az MNB támogatóként aláírta az ENSZ felelős banki működést előmozdító irányelveit.

A szanalási feladatkörében eljáró MNB munkájának középpontjában 2020. első félévében elsősorban a szanalási tervezés, valamint az ehhez szükséges szanalhatósági értékelési eljárásokkal kapcsolatos feladatok álltak. A 2020. első félévében az MNB illetékességi körébe tartozó jelentős határon átnyúló tevékenységet végző magyarországi székhelyű bankcsoport esetében a szanalási terv felülvizsgálatával egyidejűleg meghatározta a konszolidált szintű és a magyarországi anyabank egyedi MREL-követelményeinek mértékét. A koronavírus-járványra tekintettel az MNB 2020-ra vonatkozó MREL-követelmény teljesítésére 6 hónap haladékot biztosított az intézmények számára. Az MNB a Szanalási Alap tagintézményei számára kiszámította a 2020. évi rendszeres éves díjakat, valamint mint a tulajdonosi jogok gyakorlója elfogadta az MSZVK igazgatóságának előterjesztése alapján az MSZVK-csoport középtávú üzleti tervét.

Az azonnali fizetési rendszer 2020. március 2-án sikeresen elindult és jelentősebb problémák nélkül valamennyi hazai ügyfél számára elérhetővé vált a szolgáltatás. A rendszertagi átállási folyamatokat érintően nem volt szükség központi beavatkozásra és a bankok oldalán felmerülő eseti hibákat is gyorsan megoldották az érintett szereplők, így csak átmenetileg és csekély mértékben fordult elő egyes intézmények esetében szolgáltatáskiesés. Emellett a központi infrastruktúra az indulás óta problémamentesen, leállás nélkül működik. Az első négy hónapban – a központi infrastruktúra feldolgozási adatai alapján – 35,5 millió darab átutalás teljesült 5080 milliárd forint összértékben a bankok között. A tranzakciók nagy többsége teljesült a jogszabályban elvárt 5 másodpercen belül, a tranzakciók 94 százaléka pedig már 2 másodperc alatt

¹ Contract For Difference – Különbözetre vonatkozó pénzügyi megállapodás

végrehajtásra került. Az azonnali fizetési szolgáltatás sikeres elindulásával új időszámítás kezdődött a hazai pénzforgalomban, ami már a kezdetektől forradalmi lehetőségeket nyitott a mindennapi pénzügyek intézésében.

Az MNB a pénzforgalmat érintően javaslatot dolgozott ki a koronavírus terjedésének lassítása, a járvány mielőbbi leküzdésének támogatása és ezáltal a negatív gazdasági hatások mérséklése érdekében. Ennek keretén belül az emberek közötti fizikai kapcsolatok minimális szintre történő csökkentése érdekében lépéseket tett az elektronikus fizetési megoldások intenzívebb használatának előmozdítása céljából. 2020. március 20-án az érintéses fizetési kártyás vásárlások esetében a PIN-kód kötelező használatára vonatkozó 5 ezer forintos értékhatár 15 ezer forintra történő emelésére szólította fel a bankokat és a kártyatársaságokat.

2020 második negyedévében sor került a biztosítékkézelésre vonatkozó új európai sztenderdeknek való megfelelés első hazai felmérésére. Az Európai Központi Bank által koordinált ún. SCoRE Monitoring keretében a háromszereplős biztosítékkézelésre vonatkozó 17 darab sztenderd, a társasági eseményekre vonatkozó 15 darab sztenderd és a számlázási folyamatokra vonatkozó 4 darab sztenderd megfelelési szintje kerül megvizsgálásra.

A PSD2 szabályozás következtében az ügyfelek megtapasztalhatták, hogy a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatók 2019. szeptember 14-től bevezettek új, vagy az eddig használtakhoz képest további hitelesítési elemeket (például mobil alkalmazásban generált kódot) a banki alkalmazások eléréséhez és a fizetési műveletek kezdeményezésének jóváhagyásához, fokozva ezzel a biztonságot és ügyelve arra is, hogy azok lehetőleg ügyfélbarát módon kerüljenek kialakításra. A fizetési kártyákkal kezdeményezett elektronikus fizetési műveletek esetében, az erős ügyfél-hitelesítés vonatkozásában a korábban kialakított megoldás használata (kártyán szereplő adatok megadása) jellemzően megmaradt. Mindez azért lehetséges, hiszen e fizetési műveletek terén az MNB további átállási időt engedélyezett a megfelelő erős ügyfél-hitelesítés bevezetésére a fizetési kártyát kibocsátó és elfogadó pénzforgalmi szolgáltatók számára 2020. december 31-ig, az uniós gyakorlattal összhangban.

A közös és biztonságos nyílt kommunikációra vonatkozó szabályozástechnikai standard (SCAR.) előírásai szerint valamennyi számlavezető pénzforgalmi szolgáltatónak elérhetővé kellett tennie egy interfészt (API), amelyen keresztül az ún. harmadik fél szolgáltatók (fizetés-kezdeményezési és számlainformációs szolgáltatást nyújtó pénzforgalmi szolgáltatók) hozzáférhetnek az ügyfelek fizetési számláihoz. A felmerült kérdésekre és a lehetséges „akadályozás” egységes értelmezéséhez, az MNB vezetői körlevelet adott ki a *fizetés-kezdeményezési és számlainformációs szolgáltatásokhoz kapcsolódó biztonságos kommunikációval kapcsolatos egyes kérdésekről* címmel.

Az MNB a honlapján, a félév során, a PSD2 rendelkezések értelmezésére indított „Gyakori kérdések és válaszok” oldalon összesen 13 alkalommal tette közzé frissített, illetve új állásfoglalását vagy szakmai véleményét és egy alkalommal kiegészítette a korábbi állásfoglalását. Pénzforgalmi ellenőrzés tárgykörben 2020 első negyedévében 26, a második negyedévében 2 új hatósági eljárást indított a jegybank. A korábban megindított eljárások esetében 12 megindított eljárás lezáró végzéssel, egy megindított eljárás pedig figyelmeztetéssel és intézkedések előírásával került lezárásra.

Az Európai Unióban a központi értéktár működésének feltétele a CSDR szerinti engedély, melynek megszerzését a KELER is célul tűzte ki. Az engedélyezési folyamat 2020. június végén fontos mérföldkőhöz érkezett: az MNB megállapította a KELER engedélyezési dokumentációjának teljességét és így még idén megkaphatja a CSDR szerinti engedélyt.

A Central Bank Payments News márciusi számában két cikk is megjelent, amelyek a magyarországi pénzforgalom fejlődésével, valamint a hazai azonnali fizetési rendszer sikeres indulásával foglalkoznak. Emellett a Hitelintézeti Szemle márciusi számában a kártyás fizetési mód Magyarországon belüli regionális eltéréseinek vizsgálatáról jelent meg egy tanulmány.

Az MNB több előadást, sajtótájékoztatót és háttérbeszélgetést tartott az azonnali fizetési rendszer 2020. március 2-i indulásáról és az ahhoz kapcsolódó aktualitások bemutatásáról, valamint az újonnan elérhetővé váló szolgáltatás kapcsán felmerülő kérdések megválaszolására céljából, ezzel is segítve a sajtó munkatársait a széles közvélemény minél pontosabb és teljesebb tájékoztatásában, illetve felkészítésében. Az MNB a PSD2 témakörében, a *fizetési műveletek hitelesítése*, továbbá a *PSD2 hozta változások hatása a csalásmegelőzésre* címmel, továbbá a koronavírus-járvány következményeként kialakult rendkívüli helyzetben online módon is, több szakmai előadást tartott.

2020 első félévének végén az MNB nemzetközi tartalékainak nagysága 30,2 milliárd euro volt, ami 1,8 milliárd euro növekedést jelent a 2019. év végi 28,4 milliárd eurós értékhez képest. A félév folyamán a devizatartalék szintjének növekedése az ÁKK kötvénykibocsátásokhoz, illetve az Európai Bizottságtól beáramló uniós támogatásokhoz kötődött, amelyet részben kompenzáltak az adósságtörlesztési célú kifizetések, a MÁK devizakiadásai valamint a forintlikviditást nyújtó jegybanki devizaswap állomány változása.

A forgalomban lévő készpénzállomány értéke 2020. június végén 6 825 milliárd forint volt, mely a szezonális hatások kiszűrésével az előző év azonos időszakához képest 12 százalékos növekedést mutat. A forgalomban levő készpénzállomány értéke 2020. március folyamán jelentősen megnövekedett, amit április és május hónapokban lassú konszolidáció követett. Június hónapban a konszolidáció elérte végpontját, s a készpénzkereslet normalizálódott.

2020 első félévének végéig a készpénzforgalomból 114 darab forinthatamisítvány került kiszűrésre. Ez a hamisítási adat a forinthez hasonló nemzeti valuták sorában továbbra is igen kedvezőnek tekinthető. A lefoglalt forint hamisítványok döntő többsége a 20 000 forintos bankjegyek közül került ki.

A Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény értelmében, valamint a 2014 óta érvényes – az emlékérmék minél szélesebb körű terjesztését és az érmegyűjtési kedv ösztönzését egyaránt célzó – értékesítési politika szellemében 2020 első félévében 5 témában 11 emlékérmét bocsátott ki a jegybank. Ebből 2 arany, 4 ezüst és 5 színesfém emlékérmé. Ezen felül egy tematikában 50 forintos forgalmi érme emlékváltozat került kibocsátásra.

2020 első félévében folytatódott az MNB statisztikai adatközléseinek megújítása. Ennek keretében fokozatosan megújulnak a sajtóközlemények és egyéb publikációk, valamint korszerűbbé válik a honlapot kezelő infrastruktúra is.

Figyelembe véve a koronavírus okozta veszélyhelyzettel összefüggő bankrendszeri többletfeladatokat, az MNB hosszabb felkészülési időt biztosított az adatszolgáltatóknak, és egyes statisztikai célú adatszolgáltatások beküldési határidejét meghosszabbította. Az ezekre az adatszolgáltatásokra épülő publikációk az új beküldési határidőkhöz igazodva, rendben megjelentek az MNB honlapján.

A Magyar Nemzeti Bank Társadalmi Felelősségvállalási Stratégiája alapján küldetésének tekinti, hogy elsődleges céljának és alapvető feladatainak veszélyeztetése nélkül fenntartható pozitív eredménye terhére a közjót szolgálja és szakmai és össztársadalmi célok megvalósításához nyújtson támogatást. A jegybank e téren kifejtett 2020. I. félévi eredményei aktívan segítették a kitűzött célok megvalósítását.

2020. I. félévben az MNB-nek 217,2 milliárd forint nyeresége képződött. Az eredmény alakulása elsősorban a devizaárfolyam-változásból származó nyereség emelkedésének tudható be, ami a korábbinál gyengébb forintárfolyammal és a – részben az állam koronavírus-járvány elleni védekezési kiadásaihoz kapcsolódóan – megemelkedett devizakonverziókkal áll összefüggésben. A jegybank kamateredménye továbbra is nyereséget mutatott és enyhén emelkedett.

A működési költségek 2020. I. félévi tényleges összege 24 141 millió forint, mely az ütemezett tervtől 3,4 százalékkal marad el, a 2019 I. félévében felmerült kiadásoknál pedig 15,7 százalékkal magasabb. Az előző év hasonló időszakához viszonyított költségnövekedés döntően a banküzemi általános (leginkább az egyéb) költségeknél jelentkezett, döntően a 2020. év első felében aktuálissá vált kommunikációs kampányok költsége miatt.

A beruházások 2020. évi jóváhagyott terve a normál üzletmenethez kapcsolódóan 11 736,6 millió forint. 2020. I. félévében a beruházások kapcsán 1 878,6 millió forint került kifizetésre. A 2020. I. félévi beruházások jelentős része informatikai szoftvertermékek beszerzéséhez, illetve különböző informatikai projektekhez kötődött.

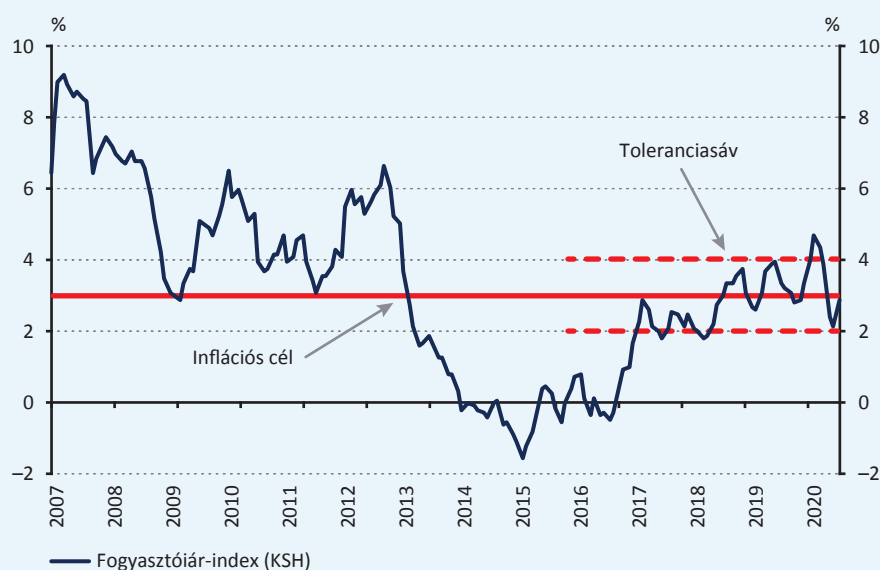
2. Beszámoló az MNB 2020 I. félévi tevékenységéről

2.1. MONETÁRIS POLITIKA

Inflációs folyamatok 2020 első felében

2020 első felében a fogyasztói árak átlagosan 3,4 százalékkal emelkedtek az előző év azonos időszakához viszonyítva. Az infláció az év eleji átmeneti emelkedést követően fokozatosan mérséklődött és júniusban 2,9 százalékon alakult. A fogyasztóiár-index első félévi alakulását elsősorban – a világpiaci olajárak változásával összhangban – az üzemanyagárak mérséklődése befolyásolta. Az adóváltozásoktól megtisztított fogyasztóiár-index 3,4 százalék volt az első felében.

1. ábra
Az inflációs cél és az infláció alakulása a folytonos cél kijelölése óta

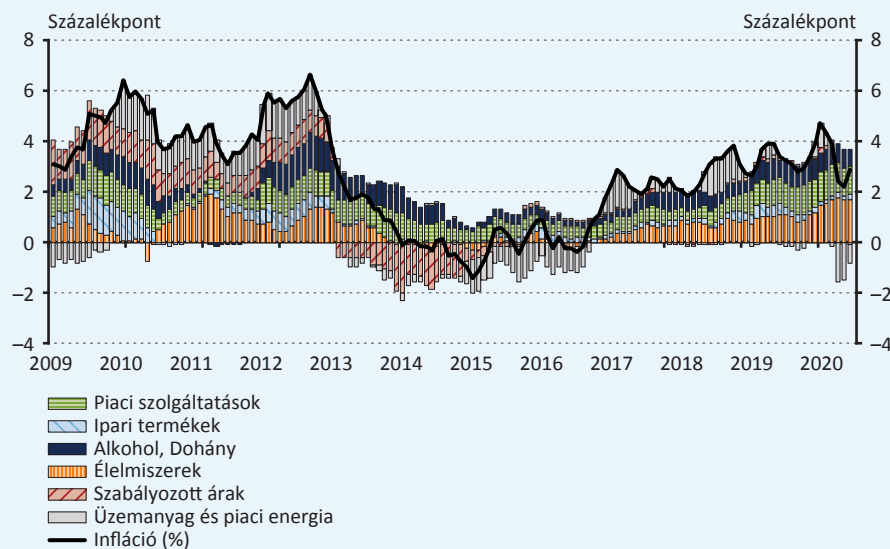

Forrás: KSH, MNB

Az iparcikkek éves árindexe a tavalyi évhez viszonyítva csökkent 2020 első felében, így a termékkör inflációja stabilan 1 százalék alatti tartományban alakult. A piaci szolgáltatásokon belül az év első hónapjaiban magasabb átárazás volt megfigyelhető a tavalyi évre jellemzőhöz képest, majd a koronavírus-járvány következtében elsősorban a munkaintenzív szolgáltatások körében alacsonyabb áremelkedést tapasztalhattunk. A feldolgozott élelmiszerek inflációja emelkedett 2019-hez viszonyítva, az áremelkedést főként néhány termékkör (feldolgozott hús, illetve tej és tejtermékek) magyarázta.

A maginfláción kívüli tételek esetében az üzemanyagok inflációja érdemben csökkent, amelyet az olajárak tavaszi hónapokban megvalósuló számottevő mérséklődése okozott. A feldolgozatlan élelmiszerek árai elsősorban a szezonális élelmiszerek és a sertéshús árnövekedése következtében a historikus átlagot meghaladó mértékben emelkedtek. A koronavírus-járvány miatt bevezetett ingyenes parkolás a szabályozott árak mérséklődését okozta az első felében.

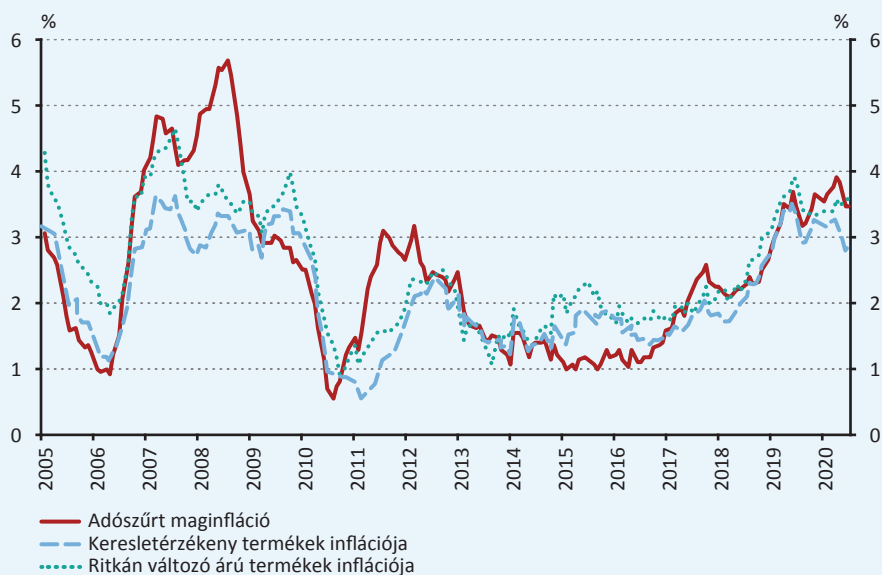
2. ábra
Az infláció dekompozíciója

Forrás: KSH, MNB

A gazdaság alapvető keresleti-kínálati viszonyait szorosabban tükröző, inflációs alapfolyamatokat megragadó mutatók közül a keresletérzékeny termékek inflációja 3,1, míg az indirekt adóktól szűrt maginfláció és a ritkán változó árú termékek inflációja 3,4-3,9 százalékpont körül alakultak az első félévben.

3. ábra
Inflációs alapfolyamatot megragadó mutatók

Forrás: KSH, MNB

1. táblázat

Inflációs tényadatok részletei

	2017	2018	2019	2020	
				I. n. év	II. n. év
Maginfláció	2,3	2,5	3,8	4,2	4,1
Feldolgozatlan élelmiszerek	0,9	6,9	8,9	11,9	14,8
Járműüzemanyag és piaci energia	7,1	8,2	1,2	6,0	-16,2
Szabályozott árak	0,3	0,1	0,7	1,2	-0,2
Fogyasztóiár-index	2,4	2,8	3,4	4,3	2,5
Változatlan adótartalmú fogyasztóiár-index	2,8	3,2	3,2	4,3	2,5

Forrás: KSH, MNB.

Monetáris politika

2020 januárjában és februárjában a Monetáris Tanács az alapkamatot, az egynapos jegybanki fedezett hitel kamatát és az egyhetes jegybanki fedezett hitel kamatát 0,9 százalékon, az egynapos jegybanki betét kamatát pedig -0,05 százalékon változatlanul tartotta. A Monetáris Tanács az átlagosan kiszorítandó likviditás nagyságán sem változtatott, amely így változatlan szinten legalább 300-500 milliárd forint maradt. Az MNB az FX-swap eszköz állományát rugalmasan alakította annak érdekében, hogy a kamattranzmisszió a Monetáris Tanács döntésének megfelelően alakuljon. Az év elején az MNB megítélése szerint az infláció várható alakulását meghatározó tényezőkben kettősség volt megfigyelhető: az élénk belső kereslet emelte, míg a tartósan visszafogott külső konjunktúra fékezte az áremelkedés ütemét.

Márciusban a koronavírus-járvány terjedésével felerősödött a kockázatkerülés a pénzpiacokon, jelentős volatilitást okozva. Első körben a járvány negatív pénzügyi hatásainak ellensúlyozására a jegybank likviditásnyújtó és piacstabilizáló lépéseket tett. Ezt követően az MNB április 7-én átalakította monetáris politikai eszköztárát, melynek célja a koronavírus okozta negatív pénzügyi következmények tompítása volt. A Monetáris Tanács a kamatfolyosó szimmetrikussá tételéről döntött, így az alapkamat és az O/N betéti kamat változatlan 0,9 és 0,05 százalékos szinten maradt, miközben az O/N és az 1 hetes fedezett hiteleszközének kamata 1,85 százalékra emelkedett. A Monetáris Tanács döntött arról is, hogy az egyhetes betéti eszköz kamata a kamatfolyosón belül eltérhessen az alapkamattól, akár felfelé, akár lefelé. A monetáris politikai eszköztár átalakításával összhangban a Monetáris Tanács 2020 II. negyedévéől kezdve nem határoz meg célértéket az alapkamaton kamatozó eszközökből kiszorítandó bankrendszeri likviditásra.

Az azonnali likviditásnyújtó és piacstabilizáció lépések mellett az MNB április elején egyéb, a gazdasági növekedés megalapozását elősegítő eszközök bevezetéséről is döntött. A jegybank május 4-én elindította állampapír-vásárlási programját és újraindította a jelzáloglevél-vásárlásokat. Az állampapír-vásárlási és a jelzáloglevél-vásárlási program célja egyaránt a monetáris tranzmisszió sérüléseinek megelőzése és a koronavírus-járvány kapcsán felmerülő gazdasági és pénzügyi kockázatok kezelése. A Monetáris Tanács az állampapír-vásárlási programot a szükséges esetben és a szükséges mértékben kívánja használni.

Az MNB 2020 április 20-án elindította a Növekedési Hitelprogram új, szélesebb felhasználási lehetőséget biztosító, a vállalkozások megváltozott igényeihez jobban igazodó NHP Hajrá elnevezésű konstrukcióját 1500 milliárd forintos keretösszeggel. Az NHP Hajrá elindítása mellett a Növekedési Kötvényprogram (NKP) egyes paramétereinek módosítása szintén elősegíti a hazai vállalati szektor fenntartható, stabil és hosszú távú finanszírozáshoz jutását. Az NHP Hajrá és az NKP keretében kibocsátott többlet pénzmennyiséget az MNB a preferenciális betéti eszközzel sterilizálja.

A fogyasztóiár-index az év elején meghaladta a toleranciasáv felső szélét, amit főként az üzemanyag- és az élelmiszerárak alakulása magyarázott. Az átmeneti emelkedést követően az infláció gyorsan visszatért a jegybanki toleranciasávba, majd májusra annak alsó széléig csökkent. A 2020. júniusi infláció 2,9 százalékon alakult. A koronavírus-járvány a globális nyersanyagpiacokon az élelmiszer- és az olajárak számottevő ingadozását okozza, emiatt a hazai infláció erős változékonysága előretekintve is fennmarad. A következő hónapokban ezen változékonny tételek hatására az infláció átmenetileg emelkedik, majd ezek kifutásával újból a 3 százalékos jegybanki cél közelében stabilizálódik. A tartósabb inflációs folyamatokat

megragadó adószűrt maginflációt a koronavírus-járvány miatt romló gazdasági konjunktúra több csatornán keresztül mérsékli. A visszafogottabb külső inflációs környezet mellett a korábbi évekhez képest gyengébb hazai kereslet is egyre inkább fékezi az inflációs alapfolyamatokat.

A magyar gazdaságot stabil fundamentumok és erős növekedés mellett érte el a koronavírus-járvány. Az elmúlt évtizedben követett gazdaságpolitika fenntartotta hazánk makrogazdasági egyensúlyát, valamint csökkentette a külső és belső sérülékenységét. A hazai GDP növekedése 2020 első negyedévében 2,2 százalékra lassult éves összevetésben. A magyar gazdaság eurozónához viszonyított növekedési többlete azonban így is jóval meghaladta az elmúlt években elért 3 százalékpont körüli értéket. A makrogazdasági adatokat az idei évben jelentős változékonyság és kettősség fogja jellemezni. A járvány negatív gazdasági hatásai a második negyedéves adatokban érvényesülnek leginkább. Az áprilisi mélypontot követően májusban megkezdődött a kilábalás, ami júniusban tovább folytatódott. A GDP második negyedévi jelentős visszaesését követően, a harmadik negyedévtől a gazdasági növekedés helyreállása várható. A folyó fizetési mérleg várhatóan 2020-ban is mérsékelt hiányt mutat, azonban a finanszírozási képesség tartósan pozitív marad. Az ország külső adósságátai tovább mérséklődnek.

2020 első negyedévében a koronavírus-járvány terjedésével párhuzamosan a pénzpiaci hangulat fokozatosan romlott.

Az erőteljes hangulatromlás a globális pénzpiacokon általánosan a kockázatkerülés emelkedését és az eladói nyomás erősödését okozta. A pénzügyi piacokon elsősorban a dollárlikviditás kiterjedt hiánya fokozta a piaci volatilitást, ami a feltörekvő piacok esetében jelentős tőkekiáramlást és hozamemelkedést okozott. A második negyedévben a gazdaságok újraindulásával és a globálisan meghatározó jegybankok lazító lépéseivel összhangban a pénzpiaci hangulat javulásnak indult, ami a pénzpiacok volatilitásának mérséklődését vonta maga után. Bár a pénzpiaci hangulat folyamatosan javult, a kockázatvállalási hajlandóságot továbbra is a koronavírus-járvánnyal kapcsolatos fejlemények alakítják.

A félvév során az utolsó kamatdöntésre júniusban került sor, ahol a koronavírus-járvány elleni védekezés második szakaszként a Monetáris Tanács egy általános finomhangolást hajtott végre. A júniusi Inflációs jelentés előrejelzése alapján a hazai gazdaság teljesítménye a vártnál mérsékeltebben alakul, miközben az inflációs kilátások tartósan lefelé mozdultak el. Ennek megfelelően a jegybanki alapkamat mértékét júniusban a Monetáris Tanács 15 bázispontos csökkentéssel 0,75 százalékban állapította meg. Az O/N betéti kamatot -0,05 százalékon, valamint az O/N és az 1 hetes fedezett hiteleszközök kamatát 1,85 százalékon változatlanul tartotta. Az alapkamat csökkentése az egyéb korábban bevezetett programok mellett hozzájárul a gazdasági növekedés megalapozásához. A jegybank fenntartotta óvatos, adatvezérelt monetáris politikai megközelítését, illetve hangsúlyozta, hogy biztonságos távolságot kell tartani a kamatok nulla közeli tartományától.

A monetáris politikai eszköztár változásai

2020 első féléve során a COVID-19 válságra reagálva az MNB nagyobb rugalmasságot biztosító és erősen likviditás-bővítő új eszközöket vezetett be, illetve ezzel párhuzamosan megszüntette az eszköztár negyedéves kiszorítási célszintre alapuló működését. A Monetáris Tanács 2019. december 17-i ülésén a 2020. első negyedévre vonatkozó megcélzott átlagos kiszorítandó likviditás nagyságát legalább 300-500 milliárd forintban határozta meg, ami 100 milliárd forintos növekedést jelentett a megelőző negyedéves célértékhez képest. Az MNB az első negyedév folyamán a kiszorítási célérték és az autonóm likviditási folyamatok figyelembevételével alakította a jegybanki FX-swap eszközök állományát. Az első negyedéves átlagos kiszorítás – a túltartalékolást és az egynapos jegybanki hitelek is figyelembe véve – 499 milliárd forintot ért el, amely összhangban volt a Monetáris Tanács által 2019 decemberében meghatározott legalább 300-500 milliárd forintos célsávval.

A Monetáris Tanács 2020. március és április folyamán a koronavírus gazdasági hatásának ellentételezése érdekében – több lépésben – átfogó intézkedéscsomagot jelentett be. Ennek részeként a második negyedévtől az alapkamaton kamatozó eszközökből kiszorítandó bankrendszeri likviditásra vonatkozó célsáv meghirdetését megszüntette. Az új intézkedések a betét és hitel oldali eszközök működését egyaránt érintették.

– Az MNB a 1, 3, 6 és 12 hónapos, heti meghirdetésű tenderek mellett, március 17-től 27-ig napi rendszerességgel hirdetett meg 1 hetes futamidejű forintlikviditást nyújtó devizaswap-tendert is a megfelelő szintű bankrendszeri likviditás biztosítása érdekében.

- Az MNB március 16-án a Növekedési Hitelprogram (NHP) keretében korábban létrejött hitelek esetében rugalmas átütemezési lehetőséget és év végig tartó fizetési moratóriumot hirdetett.
- A Monetáris Tanács márciusban döntött a fedezeti kör nagyvállalati hitelekkel való kiterjesztéséről: a lépéssel a bankok rendelkezésre álló, fedezetként szabadon elfogadható eszközeinek állománya mintegy 2600 milliárd forinttal emelkedik befogadási értéken, érdemben növelve ezzel a bankok által potenciálisan elérhető likviditás nagyságát. A partnerkör tagjai a teljesítő nagyvállalati hiteleiket ajánlhatják fel fedezetként, a hitel futamidejére és denominációjára való tekintet nélkül, 1 milliárd forintos összeghatár fölött.
- A Monetáris Tanács új, fedezett hiteleszköz bevezetéséről is határozott 3, 6 és 12 hónapos, valamint 3 és 5 éves futamidőkn. Az MNB a hitelt fix kamaton nyújtja, mennyiségi korlátozás nélkül.
- Szintén márciustól kezdődően az MNB a hazai partnerkörbe tartozó, tartalékköteles hitelintézeteknek felmentést adott a tartalékkötelezettség nemteljesítésének jogkövetkezményei alól. Az intézkedés bevezetésével a felhasználható bankrendszeri likviditás nagyjából 250 milliárd forinttal növekedett.
- Április elején az MNB aktiválta az eszköztár részét képező egyhetes betétet, és az eszköz rendszeres heti tendereinek meghirdetéséről döntött.
- A Monetáris Tanács további intézkedéseket hozott, köztük döntött a kamatfolyosó szimmetrikussá tételéről. A 0,9 százalékos alapkamat, illetve a -0,05 százalékos O/N betéti kamat változatlan szinten tartása mellett az O/N és az 1 hetes fedezett hiteleszköz kamata 0,9 százalékról 1,85 százalékra emelkedett.
- Az MNB az állampapírpiacon stabil likviditási helyzetének megteremtése érdekében állampapír kereslettel jelent meg a másodlagos piacon, valamint a bankrendszer hosszútávú forrásellátottságának növelése céljából újraindította jelzáloglevél-vásárlási programját.
- 2020. április 20-án az MNB elindította a Növekedési Hitelprogram Hajrá elnevezésű konstrukciót, 1000 milliárd forinttal megemelve a program keretösszegét. A 2019 elején elindított NHP *fix* konstrukció 2020. május végén lezárásra került. Az új konstrukció a legfontosabb paraméterei és a lebonyolítás módja tekintetében megegyezik az NHP korábbi szakaszaival, de szélesebb körű felhasználást tesz lehetővé.
- A Monetáris Tanács 2020 január 1-jével a Növekedési Kötvényprogram keretében történő vállalati kötvényvásárlásokra biztosított keretösszeget 450 milliárd forintra emelte, valamint a koronavírus-járvány által okozott kihívásokra reagálva további intézkedéseket hozott annak érdekében, hogy megkönnyítse a programon keresztül történő vállalati forrásbevonást. Ennek részeként az egy vállalatcsoporttal szembeni kitettség 20 milliárd forintról 50 milliárd forintra emelkedett, a kibocsátott kötvények maximális eredeti futamideje pedig a korábbi 10 évről 20 évre növekedett.
- Az NHP Hajrá és az NKP konstrukciók keretében kibocsátott többlet pénzmennyiséget az MNB változatlanul a preferenciális betéti eszközzel sterilizálja. 2020. május 4-től 2021. június végéig átmenetileg a preferenciális betét sávós kamatozásúvá alakult. Az NHP Hajrá és az NKP konstrukciók keretében megvalósuló, 2020. április 7. utáni hitel- illetve kötvényállomány-növekedésre az MNB az alapkamatnál magasabb, 4 százalékos kamatot fizet.

2. táblázat**Fontosabb jegybanki intézkedések**

Döntés időpontja	Intézkedés
20.03.16.	Az NHP keretében korábban létrejött hitelek esetében rugalmas átstrukturálási lehetőség és év végéig tartó fizetési moratórium
20.03.17	1 hetes deviza-swap tender meghirdetése
20.03.17	Fedezeti kör bővítése nagyvállalati hitelekkel
20.03.24	Új, fedezett hiteleszköz 3 hónaptól 5 évig
20.03.24	Tartalékteljesítés szankciójának feloldása
20.04.01	1 hetes betéti tender meghirdetése
20.04.07	Kamatfolyosó szimmetrikussá tétele
20.04.07	Állampapír-vásárlási program
20.04.07	Jelzáloglevél-vásárlási program
20.04.07	Növekedési Hitelprogram Hajrá konstrukció
20.04.07	Növekedési Kötvényprogram feltételeinek módosítása
20.04.07	Preferenciális betét kedvezőbbé tétele
20.06.23	Alapkamat csökkentése 0,75 százalékra

A jelenlegi gazdasági és pénzügyi helyzetben a jegybanki stratégia arra törekszik, hogy a hozamgörbe rövid oldalán olyan kamatszintet alakítson ki, amely biztosítja a pénzügyi és gazdasági folyamatok stabilitását, miközben a hosszú oldali kondíciók lazításával, a hozamgörbe meredekségének csökkentésével hozzájárul ahhoz, hogy minden gazdasági szereplő olcsó és kiszámítható finanszírozáshoz jusson.

Június 23-i ülésén a Monetáris Tanács az árstabilitás fenntartása és a gazdasági növekedés helyreállításának támogatása érdekében szükségesnek tartotta a kamatkondíciók általános finomhangolását. Ennek megfelelően a jegybanki alapkamat mértékét 15 bázispontos csökkentéssel 0,75 százalékban állapította meg. Az O/N betéti kamatot -0,05 százalékon, valamint az O/N és az 1 hetes fedezett hiteleszközök kamatát 1,85 százalékon változatlanul tartotta.

A jegybanki eszközök igénybevétele és a rövid futamidejű hozamok alakulása

2020 első félévében a bankrendszer átlagos, MNB-nél elhelyezett nettó forintlikviditása (tartalék számlák és azonnali számlák éjféli nettó egyenlege, preferenciális, egynapos és egyhetes betétek egynapos és egyhetes jegybanki hitelekkel csökkentett értéke) az időszak egészét tekintve átlagosan 1432 milliárd forintot tett ki, nagy időbeli változékonysággal. Az első negyedév 1218 milliárd forintos átlaga után áprilisban még 1052 milliárd forintra csökkent, majd májusban és júniusban 1510, illetve 2378 milliárd forintra ugrott fel az érték. A növekedés hátterében elsősorban az MNB likviditás-bővítő intézkedései, az április elején bevezetett egy hetes betéti eszköz ennek nyomán történő felfutása húzódik meg.

A likviditást elsősorban az MNB-hez köthető ügyletek bővítették, miközben a Kincstári Egységes Számla (KESZ) egyenlegének a költségvetési folyamatokhoz kapcsolódó növekedése, emellett a készpénzállomány bővülése együttesen is ennél kisebb mértékben szűkítették. A bankközi likviditás szűkülését az ÁKK aktív oldali repo-tevékenysége az első negyedévben kisebb mértékben ellentételezte.

A bankrendszer havi összesített tartalék-kötelezettsége a félév során havonta 241-258 milliárd forint között alakult. A tartalékszámok átlagos állománya 266 milliárd forintra rúgott. A kumulált túltartalékolás átlagos egyenlege az év első három hónapjában 25-30 milliárd forintot tett ki. A tartalékkötelezettség felfüggesztésével a bankok továbbra is enyhén a tartalékkötelezettség felett tartalékoztak, 4-12 milliárd forint értékben.

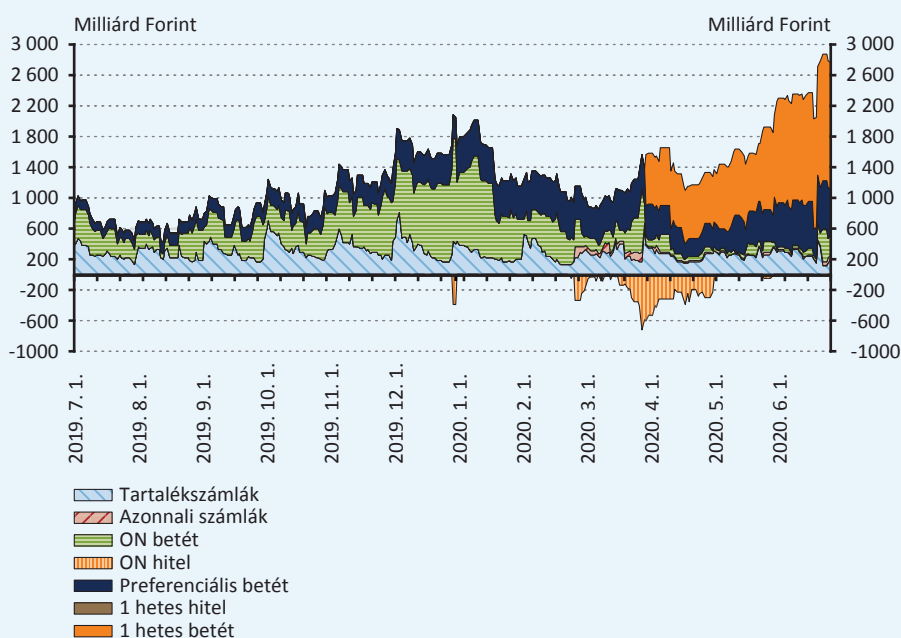
A többletlikviditás a jegybanki egynapos betét mellett a jegybanki preferenciális, illetve áprilistól az egyhetes betéti eszközökben helyezhető el. A 2020 májusától sávós kamatozás mellett elérhető preferenciális betéti limitek összevont értéke az első negyedévben 511, míg a kihasználtság átlagosan 475 milliárd forintot tett ki. A második negyedévben az NHP fix, NHP Hajrá, valamint NKP programok további felfutásának köszönhetően a havi limitek időrendben 578, 607, illetve 678 milliárd forintra nőttek. A 2020 májusától elérhető 4 százalékos kamatot biztosító preferenciális betét Plusz keretösszeg

májusban 2 milliárd forintot, míg júniusban 49 milliárd forintot tett ki. A kihasználtság – az egyhetes betét elszívó hatásának következtében – a korábbiaknál mérsékeltebb volt, és havi átlagban 330, 380, illetve 570 milliárd forintot tett ki.

Az egyhetes betéti eszköz április 2-a óta heti tendereken érhető el a bankok számára, a félévben összesen 13 tender került meghirdetésre. A meghirdetés minden esetben alapkamaton történt: azaz a június 24-i tenderen 75, míg a korábbi tendereken 90 bázisponton. A tendereken elfogadott átlagos összeg 694 milliárd forintot ért el áprilisban 751 milliárd forint átlagos ajánlattétel mellett. Májusban és júniusban 4-4 tenderen minden alkalommal a teljes mennyiség elfogadásra került.

Az O/N betét átlagos állománya 305 milliárd forintot ért el. A második negyedévben alacsonyabb állományok nagyrészt néhány kisebb, kevésbé aktív bankhoz kötődnek. Az időszak folyamán jegybanki egynapos fedezett hitelt 115 alkalommal vettek fel a bankok, átlagosan 95 milliárd forint értékben. Egyhetes hitelt egy hitelintézet vett igénybe egy alkalommal, 20 milliárd forint értékben.

4. ábra
A jegybank betéti és hiteleszközeinek igénybevétele

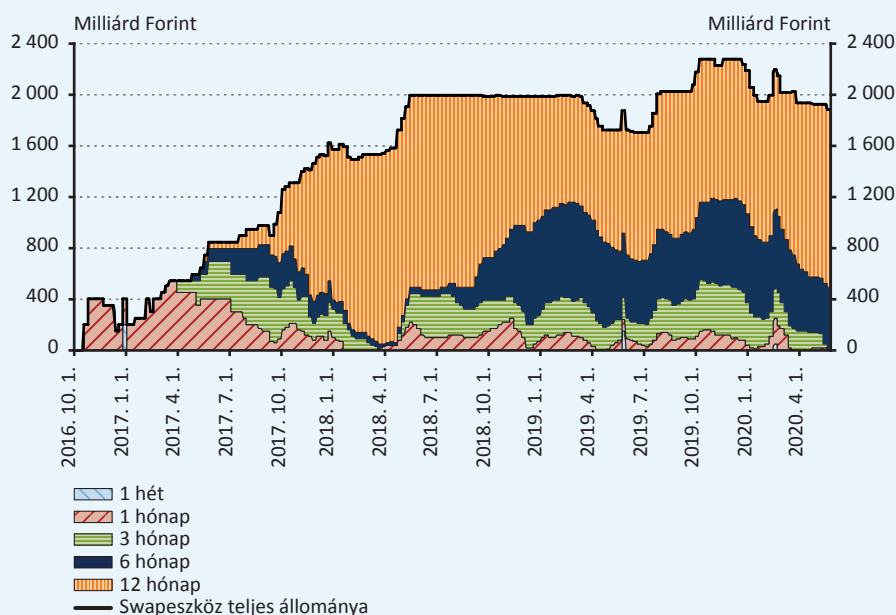

Az MNB a forintlikviditást nyújtó jegybanki FX-swapok esetében 2273 milliárd forintos év eleji nyitóállománnyal kezdte az időszakot. A második negyedévben csökkenő trendet követve félév végén az FX-swapok állománya 1884 milliárd forintos minimum értéken zárt. Az MNB 1, 3, 6 és 12 hónapon az első félévben – minden futamidőn – 26 tendert tartott, a lejáró állománynak megfelelő összegeket futamidőnként egyenletes elosztással meghirdetve. A legnagyobb kereslet 6 hónapon (5,3-szoros), míg a legkisebb 3 hónapon (4,3-szoros) jelentkezett. A teljes elfogadott mennyiség 296, 215, 425, illetve 703 milliárd forintra rúgott.

Egyhetes futamidőn az MNB március 17. és 27. között, a likviditási folyamatok simítása érdekében minden munkanapon tartott tendert. 225 milliárd forint meghirdetett teljes mennyiségre 568 milliárd forint összesített ajánlat és – március 17-én és 18-án – 54 milliárd forint elfogadott mennyiség jutott. A teljes egyhetes swapvolumen március 27-én járt le, azóta az eszköz nem került meghirdetésre.

A jegybanki FX-swapok összesített állománya az időszak végén – a július 1-én értéknapi június 29-i tendert is beleszámítva – 1818 milliárd forintot tett ki. Az állomány futamidő szerinti megoszlása a következő volt: 3 hónapon 16, 6 hónapon 425, 12 hónapon 1378 milliárd forintot tett ki, míg 1 hetes és 1 hónapos futamidőn nem volt állomány. Az állomány összetételét tekintve a legnagyobb súlyú, 12 hónapos swapok aránya 76 százalék volt, a 6 hónapos állományé 23 százalékot tett ki.

5. ábra
A jegybanki FX-swap állomány alakulása

Az MNB hosszú hozamokat befolyásoló új eszköze a fedezett hiteleszköz, mely 3, 6 és 12 hónapon, valamint 3 és 5 éven, alapkamaton került meghirdetésre. Az összkereslet 5 éven volt a legnagyobb, 3091 milliárd forinttal. Az MNB 3 éven 45 milliárd forintot, míg 5 éven 1274 milliárd forintot fogadott el.

A Jelzáloglevél-vásárlási program II. keretében az MNB a vizsgált időszakban 61 milliárd forint névértékű jelzáloglevelet vásárolt meg, ebből 15 milliárd forintot az elsődleges, 46 milliárd forintot pedig a másodlagos piacon. A vásárolt jelzáloglevelek öt kibocsátó 24 értékpapírját testesítik meg. A vásárolt mennyiséget hátralévő futamidő szerint csoportosítva a legnagyobb tételt a 3-5 év közötti futamidejű értékpapírok jelentik, 32 milliárd forint vásárolt névértékkel.

Az NHP Hajrá keretében 2020. június végéig csaknem 177 milliárd forintnyi hitel- és lízingszerződést kötöttek a pénzügyi intézmények, melyhez kapcsolódóan 154 milliárd forintnyi refinanszírozási hitel került lehívásra. A május végén lezárásra került NHP fix konstrukció keretében összesen 564 milliárd forintnyi szerződés jött létre.

2020 januárja és júniusa között 8 vállalat több mint 117 milliárd forint névértékű forrást vont be az NKP keretében, amellyel a program keretében kibocsátó vállalatok száma 23-ra, a kibocsátott kötvények össznévértéke pedig 427 milliárd forintra emelkedett. A jegybank 2020 első félévében elsődleges piacon 55 milliárd, másodlagos piacon pedig további 27 milliárd forint névértékben növelte kötvényállományát, így az időszak végére 261 milliárd forintos össznévértékű állománnyal rendelkezik.

Az Állampapír-vásárlási programban vásárolt teljes névérték összege június végén 149 milliárd forintot tett ki. A vásárolt államkötvények zömét, 133 milliárd forintot a 2030-ban, vagy azon túl lejáró, leghosszabb futamidejű értékpapírok alkotják. A fennmaradó állományból az 5 évnél rövidebb hátralévő futamidejű állomány 2, az 5 éven túli pedig 14 milliárd forint értékű.

Az egynapos piaci kamatszintet mérő HUFONIA az egész időszak folyamán 100 bázispont alatt maradt. Az egynapos futamidejű rövid pénzpiaci hozamok átlaga kissé negatív volt, az overnight és tomnext futamidők negyedévek végi kiugró értékei mellett.

A kamattranszmisszió szempontjából kitüntetett jelentőségű három hónapos BUBOR jegyzések az időszak folyamán 16-110 bázispont, a 3 hónapos diszkontkincstárjegy (DKJ) hozamok pedig -1 és +138 bázispont között alakultak. Az utóbbi két hozam átlaga rendre 68, illetve 52 bázispont volt, a félév végi értékek pedig 74 és 18 bázispontot tettek ki.

2.2. A PÉNZÜGYI KÖZVETÍTŐRENDSZER STABILITÁSA

Az MNB tv. értelmében a jegybank elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. Az MNB elsődleges céljának veszélyeztetése nélkül a rendelkezésére álló eszközeivel támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenálló képességének növelését, a pénzügyi közvetítőrendszer gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulását, illetve a Kormány gazdaságpolitikáját. Az MNB emellett a Pénzügyi Felügyelet Európai Rendszerében betöltött tagságához kapcsolódó mandátumánál fogva ellátja az Európai Bankhatóság, az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíj-hatóság, az Európai Értékpapír-piaci Hatóság és az Európai Rendszerkockázati Testület hatásköréből eredő, MNB-re háruló feladatokat, továbbá ellátja a hazai pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét, valamint szanálási hatóságként is eljár.

A koronavírus-járvány hatására megemelkedett a pénzügyi rendszerben tapasztalt stresszszint, de a hazai bankrendszer továbbra is stabil, sokkellenálló-képessége mind a likviditási helyzet, mind pedig a veszteségtűrő képesség szempontjából jónak mondható. Bár a bankrendszer likviditása az elmúlt időszakban kissé mérséklődött, a bankok jelentős likviditási pufferekkel rendelkeztek a járványhelyzet kezdetén, amelyeket az MNB likviditásbővítő intézkedései tovább növeltek. A hazai bankrendszer jövedelmezősége azonban érdemben romlott a hitelkockázatok növekedése miatt, 2020 első felében az előzetes adatok szerint mindössze 68 milliárd forint adózott eredményt ért el, ami az előző év azonos időszakához képest 198 milliárd forintos csökkenést jelent. A hitelintézetek mindegyike teljesíti a jogszabályi tőke megfelelést, a nagybankok esetében pedig valamennyi bank tőke megfelelési mutatója legalább 2 százalékponttal meghaladja a rá vonatkozó tőkekövetelmény szintjét. A bankszektor továbbra is magas szabad tőkepufferrel rendelkezik, de ezek szektoron belüli eloszlása koncentrált.

A pénzügyi rendszer legfontosabb folyamatai

A lakosság és a vállalkozások hitelállománya dinamikus bővülést mutatott 2019-ben, idén azonban a koronavírus-járvány hatásai miatt a szabályozói eszközök aktív támogatása mellett is nagyfokú a bizonytalanság övezi a hitelezést. Ugyanakkor, az év végéig érvényben lévő fizetési moratórium a törlesztések elmaradása miatt támogatólag hat a hiteldinamika fenntartására mindkét hitelszegmensben.

A hitelintézetek háztartási hitelállománya éves összevetésben 20 százalékkal bővült (6. ábra) a folyósítások és törlesztések eredményeként, az új kibocsátású hitelek értéke pedig 44 százalékkal nőtt 2020 június végéig. Ebben a dinamikus emelkedésben jelentős szerepet játszott a 2019 júliusától elérhető babaváró támogatáshoz kapcsolódó hitelfelvétel. A babaváró hitelek iránti kereslet a kezdeti időszak havi 100 milliárd forintot is elérő igénylései után havi 50 milliárd forint körül stabilizálódott, és június végéig összesen 787 milliárd forintot tett ki. A babaváró hitelfelvevők többsége jó minősítésű ügyfélnek számít, alacsony jövedelmi kifizetettségi jellemző rájuk, döntő többségük megkapja az igényelhető maximális 10 millió forintos hitelösszeget. A piaci hiteltermékek esetében a koronavírus-járványhoz kapcsolódó folyamatok (keresleti oldalon az izolációs lépések, kínálati oldalon a hitelfeltételek szigorítása) az új kihelyezések csökkenését okozták a második negyedévben. A legnagyobb visszaesés a személyi kölcsönök piacán következett be (az előző év azonos időszakához képest mintegy harmadára csökkent), amihez az értékesítések új THM-plafon bevezetése miatti átmeneti leállása is hozzájárult. Az újonnan szerződött lakáshitelek kibocsátásában kisebb, 20 százalékos csökkenés volt megfigyelhető. Az elmúlt évek folyósításai esetében a kamatkockázat mérséklését a Minősített Fogasztóbarát Lakáshitel (MFL) termékek elterjedése is segítette, amelyek több mint kétharmadát teszik ki a legalább 5 éves kamatperiódusú hitelkihelyezéseknek. A fennálló állomány kamatkockázata is mérséklődött: az éven belül változó kamatozású hitelek aránya 50 százalék alá csökkent 2019 végére.

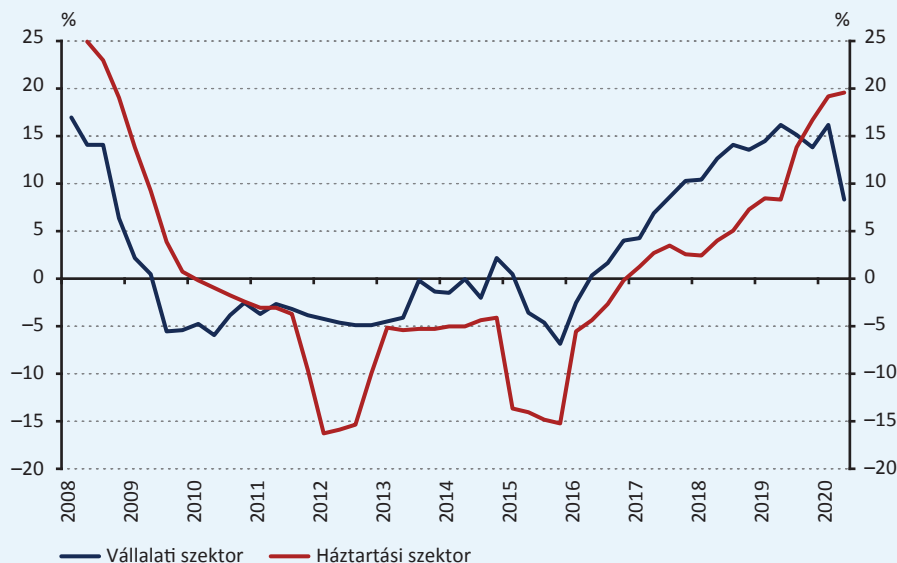
A vállalati hitelállomány éves növekedése 8 százalékot tett ki 2020. június végén. Az elmúlt 12 hónap tranzakciós bővülése 684 milliárd forint volt, ami 41 százalékkal, 468 milliárd forinttal maradt el a 2018. július és 2019. június közötti időszak összesített tranzakciójától. Az állomány mérséklődését a vállalatok által igénybe vett moratórium, az NHP, valamint az állami intézményekhez köthető hitel- és garanciaprogramok részben tompították. Az NHP fix konstrukció keretében annak 2020. május végi lezárásáig 564 milliárd forintnyi hitel- és lízingszerződést kötöttek a hitelintézetek a hazai kkv-kal. Ugyanakkor a koronavírus-járvány kedvezőtlen hatásai miatt nagyfokú bizonytalanság alakult ki a hitelezés területén is, ezért a kkv-k megváltozott finanszírozási igényeihez igazodva 2020. áprilisban elindult a Növekedési Hitelprogram új, NHP Hajrá elnevezésű konstrukciója. A konstrukció keretében elérhető hitelcélok kibővültek, a beruházási hitelek és lízingügyletek mellett lehetőség nyílt forgóeszközhitel felvételére a működési kiadások fedezésére, legfeljebb hároméves

futamidővel. Emellett korábbi, piaci árazás mellett felvett hitelek kiváltása is megengedett. A kkv-szektor nagyobb szereplői stabilitásának megőrzése érdekében az egy kkv által elérhető maximális hitelösszeg 20 milliárd forintban lett megszabva.

2020. június végéig mintegy 177 milliárd forintnyi hitel- és lízingszerződés megkötésére került sor az NHP Hajrá keretében. A megkötött szerződések volumenének 29 százaléka új beruházási hitel vagy lízing, 54 százaléka forgóeszközhitel, 17 százaléka pedig korábbi beruházási hitel kiváltásához kapcsolódó ügylet volt. 2020 második negyedévében már az új hitelek 36 százaléka köthető az NHP-hoz, míg a kkv hitelek esetében 67 százalékot tesz ki ez az arány.

6. ábra

A vállalati és a háztartási hitelállomány éves növekedési ütemének alakulása

Megjegyzés: Hitelintézeti közvetítőrendszer.

Forrás: MNB.

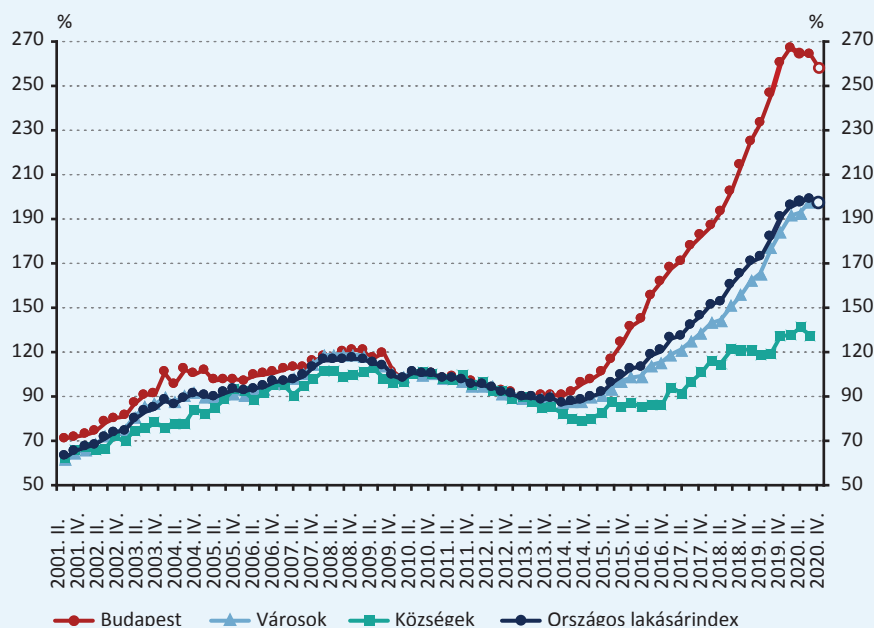
2020 első negyedévében folytatódott a hazai lakásárak éves növekedési ütemének csökkenése (7. ábra), országosan a 2019 év végi 17,8 százalékról 11,6 százalékra, míg Budapesten 15,4 százalékról 8,3 százalékra. A fővárosban 2019 negyedik negyedévében bekövetkezett kismértékű árkorrekciót követően az első negyedévben stagnálás volt megfigyelhető, míg a második negyedévben az előzetes adatok szerint ismét mérséklődhetek az árak. A lakáspiac összességében már a koronavírus-járvány kitörése előtt is a lassulás jeleit mutatta, mert 2019-ben már 10,4 százalékkal kevesebb tranzakció valósult meg mint 2018-ban, valamint az új építésű lakások piacán is mérséklődött a fejlesztési aktivitás. A koronavírus-járvány hatására átmenetileg jelentősen csökkent a lakáspiaci aktivitás, áprilisban a tranzakciók száma éves alapon 58 százalékkal volt alacsonyabb. Júniusban azonban már érdemben bővülni tudott a piac, a vidéki tranzakciók száma már 25 százalékkal meghaladta az előző év azonos hónapját. A budapesti lakásárak az elmúlt években a gazdasági fundamentumokat meghaladó ütemben emelkedtek, de ennek pénzügyi stabilitási kockázatait limitálta, hogy a lakáspiaci bővülés nem járt együtt a kockázatosabb hitelezés térnyerésével. Mindezek mellett az MNB által is szorgalmazott és a Kormány által 2020. március 18-án elrendelt hiteltörlesztési moratórium is hozzájárult a piac stabilitásához azzal, hogy a pénzügyileg kifizetett helyzetbe került háztartások nem kényszerültek ingatlanuk eladására. Előretekintve, a barnamezős övezetekben alkalmazható 5 százalékos áfakulcs megállíthatja az újlakás-fejlesztések terén tapasztalható visszaesést és hozzájárulhat a kínálat egészséges bővüléséhez.

Az utóbbi évek értéknövekedés irányába mutató piaci fejleményeit követően, 2020 elején a koronavírus-járvány váratlan sokként érte mind a hazai, mind pedig a globális kereskedelmiingatlan-piacot. A járvány kedvezőtlen hatásainak leginkább kitett szegmensek a szállodák és a kiskereskedelmi ingatlanok piaca, de szinte minden szegmensben fennáll a veszélye, hogy a vállalatok (bérlők) nem lesznek képesek szerződés szerint teljesíteni bérleti fizetési kötelezettségeiket. Az ebből fakadó hazai pénzügyi stabilitási kockázatok kialakulásának és tovagyrűzésének elkerülését segítette az elővigyázatos-sági törlesztési moratórium bevezetése. A második negyedéves irodapiaci aktivitásra jelentős hatással voltak egyrészt

a járványügyi korlátozások (ingatlanbejárások, tárgyalások elmaradása), másrészt pedig a tömeges otthoni munkavégzés bevezetésével párhuzamosan megjelenő bérlői kivárás és újratervezés. Az irodapiaci bérbeadás csökkenése és az ismét jelentős területű új átadások a kihasználatlansági ráták további emelkedését okozták, előzetes adatok alapján a budapesti irodapiac átlagos kihasználatlansági rátája 7,3 százalékra emelkedett június végére. A budapesti ipari-logisztikai piac szerződés hosszabbítások nélkül számított nettó bérbeadása azonban – a növekvő e-kereskedelmi forgalom és a leálló termelés által generált logisztikai, raktározási igények hatására – ugrásszerűen megnőtt és a valaha mért legmagasabb szintjét (143 ezer négyzetméter) érte el a második negyedévben. A jelentős volumenű új átadások mellett azonban még ez az erős kereslet is csak a kihasználatlansági ráta enyhe csökkenését eredményezte, így az 2,6 százalékon zárt június végén.

7. ábra

A nominális MNB-lakásárindex településtípusonként megbontva (2010 = 100%)

Megjegyzés: A 2020 II. negyedéves értékek előzetes számítások alapján.

Forrás: MNB, lakáspiaci közvetítői adatbázis.

A hitelintézeti szektor nemteljesítő hiteleinek állománya az elmúlt évek tendenciáját követve tovább csökkent 2020-ban is, néhány hitelintézetnél azonban még számottevő méretű nemteljesítő hitelfortfólió található, amelynek tisztítása további aktivitást igényel az érintett bankok részéről. 2020 második negyedévének végén a teljes hitelállományt tekintve a nemteljesítő hitelek aránya 3,5 százalékot tett ki, szemben a 2019 második negyedévi 5,1 százalékkal. A lakossági nemteljesítő hitelek aránya 2 százalékpontos éves mérséklődést követően 3,6 százalékra süllyedt, ami elsősorban a hitelintézetek tisztítási aktivitásának volt köszönhető, de a dinamikus bővülő hitelállomány is segítette a ráta csökkenését. A nemteljesítő háztartási hitelállomány 278 milliárd forintot tett ki 2020 június végén, amelynek 63 százalékát a 90 napon túl késedelmes állomány adta. A vállalati nemteljesítő hitelállomány 313 milliárd forintot tett ki június végén, aminek 36 százalékát adták a 90 napon túl késedelmes hitelek. A vállalati nemteljesítő hitelek aránya 1 százalékpontos éves mérséklődést követően 3,5 százalékra süllyedt 2020 június végére. A hitelintézeti szektorban a vállalati hitelfortfólió értékvesztés-állománya 64 milliárd forinttal nőtt 2019 végéhez képest, melynek jelentős részét a járvány miatt megnövekvő hitelkockázatra megképzett értékvesztés tette ki. Ugyanakkor a március 18. előtt kihelyezett hiteleknél gyakorlatilag nem kell számolni késedelembe eséssel a moratórium ideje alatt. A moratórium alatti értékvesztés-elszámolás szabályait a jegybank a témában korábban megjelent vezetői körlevél módosításával tette egyértelművé.

2020 első félévében a bankrendszer 67,8 milliárd forint adózott eredményt ért el az egyedi banki (nem konszolidált) adat-szolgáltatás szerint, ami 198 milliárd forintos csökkenésnek felel meg az előző év azonos időszakához képest. A 12 havi gördülő sajáttőke-arányos jövedelmezőség 4,9 százalékponttal 6,8 százalékra, az eszközarányos profit pedig 0,5 százalékponttal 0,7 százalékra süllyedt az első félév végére. A mérséklődés jelentős része a szektor – elsősorban a nagybancokhoz

köthető – 133 milliárd forintos értékvesztés- és céltartalékképzésének tudható be. A legtöbb hitelintézet esetében ez már vélhetően a hitelállomány kockázatosságának várható emelkedését is tartalmazza, de a szektor céltartalékai és kockázati költségei az év folyamán, illetve a törlesztési moratórium végét követően tovább emelkedhetnek. Annak ellenére, hogy a kamatmarzs enyhén mérséklődött, a nominális kamateredmény az erős évkezdésnek köszönhetően növekedést mutatott éves összevetésben. A lassuló hitelezési dinamika azonban középtávon negatívan érintheti a működési bevételek alakulását.

A bankrendszer konszolidált tőke megfelelési mutatója – figyelembe véve a teljes év végi és évközi nyereséget – a márciusi 17,3 százalékról 18 százalékra emelkedett június végére, főleg a teljes kockázati kitettséérték (TREA) csökkenése miatt. Bár a szabad tőke továbbra is koncentrált – közel kétharmada három intézménynél összpontosul – valamennyi nagybank tőke megfelelési mutatója legalább 2 százalékponttal meghaladja a rá vonatkozó tőkekövetelményt. A koronavírus-járvány hatásainak mérséklése és a hitelintézetek ellenállóképességének megőrzése érdekében az MNB felszólította a bankokat, hogy átmenetileg tartózkodjanak az osztalékfizetéstől.

Az MNB makroprudenciális tevékenysége

2020 első félévében az MNB makroprudenciális tevékenységének fókuszában a koronavírus-járvány pénzügyi stabilitásra gyakorolt potenciális negatív hatásainak mérséklése állt a rendszerszintű kockázatok alakulásának és a piaci szereplők alkalmazkodásának monitorozása mellett. A koronavírus-járvány miatt kialakult veszélyhelyzet pénzügyi közvetítő szektorra gyakorolt hatásainak mérséklése érdekében az MNB egy átfogó, több makroprudenciális intézkedést is magában foglaló csomagot fogadott el. Ennek elemei részben a járványhelyzetből fakadó rendszerkockázatok preventív kezelésére, részben pedig a hitelintézetek hitelezési kapacitásának fenntartására irányultak.

A stabil devizafinanszírozás fenntartása kiemelt fontosságú a piaci turbulenciákból eredő kockázatok mérséklésében. Az MNB erre tekintettel preventív céllal szigorította a devizafinanszírozásra vonatkozó makroprudenciális szabályait. A Devizafinanszírozás megfelelési mutatóra (DMM) vonatkozó módosítás az éven túli források esetleges berövidülésének kockázatát kezeli ezen tételek hátralévő futamidő szerinti megbontása és az egy és öt év közötti futamidővel rendelkező, pénzügyi vállalatoktól származó források alacsonyabb súllyal történő beszámítása által. A Devizaegyensúly mutatóra (DEM) vonatkozó szabályozás módosítása értelmében a legfeljebb 15 százalékos megengedett mérlegfőösszeg-arányos nyitott, mérlegen belüli devizapozíció 10 százalékra csökkent a devizaösszhang fenntartása, valamint az esetleges egyoldalú devizakivonás lehetőségének és a túlzott FX swappiaci ráutaltság korlátozása céljából.

Tekintettel arra, hogy az aktuális piaci fejlemények miatt bizonytalan a nem-banki piaci jelzáloglevél-kereslet, az MNB a kereszttulajdonlás korlátozását célzó Jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutató (JMM) szigorításának elhalasztása, valamint a hatályos keresztfinszírozási korlátok megszüntetése mellett döntött. Ezek a lépések támogatják a stabil források kedvező áru bevonását, aminek hatása a lakossági jelzáloghitel-kamatok szintjében is érvényesülhet.

Az MNB a bankok hitelezési kapacitásának fenntartása érdekében a hazai rendszerszinten jelentős hitelintézetekre (Other Systemically Important Institutions – O-SII) vonatkozó tőkepufferek 2020. július 1-jétől érvényes feloldásáról döntött. A hitelezés helyreállítását segítő fokozatosság és a veszteségviselő-képesség megerősítése érdekében a rendszerszinten jelentős bankoknak 2022-től három év alatt újra fel kell majd építeniük a 2020-ra már előírt, illetve a jövőbeli felülvizsgálatok során megállapított végleges rátáknak megfelelő puffereket. A felépítési szakaszban 2022-ben és 2023-ban a tervezett pályán a végleges mérték egynegyedével növekednek évente az átmeneti pufferráták, majd 2024-től a tervezett végleges pufferrátáknak való megfelelést várja majd el az MNB.

Az átstrukturált kereskedelmi ingatlankitettségek állománya átmenetileg megemelkedhet a gazdasági környezet járvánnyal kapcsolatos negatív hatásai miatt, ami a bankok rendszerkockázati tőkepuffer követelményének (Systemic Risk Buffer – SyRB) emelkedését is maga után vonhatja. Bár jelenleg egy banknak sem kell SyRB-t képeznie, néhány intézmény esetében már a problémás projekthitel-állomány kisebb mértékű növekedése is tőkepuffer előírását eredményezhette volna. E potenciális negatív tőkehatás mérséklése érdekében az MNB az SyRB követelmény alóli általános felmentés megadása mellett döntött.

Az MNB 2016 januárjától működteti a pénzügyi közvetítőrendszer hitelezési ciklusokon átívelő ellenálló képességének növelésére szolgáló anticiklikus tőkepuffer (Countercyclical Capital Buffer – CCyB) előírást. Az MNB által vizsgált indikátorok

alapján nem azonosítható túlfűtöttség a hitelezésben, ezért az MNB az anticiklikus tőkepufferrátát jelenlegi 0 százalékos mértékét 2020. július 1-jét követően is fenntartja. A ciklikus pozíció megítélését azonban jelentősen befolyásolja a koronavírus-járvány miatt kibontakozó, bizonytalan gazdasági helyzet. A járvánnyal összefüggésben várható pénzügyi-gazdasági hatások miatt az anticiklikus tőkepuffer bevezetését indokló hitelezési szint elérése a korábban vártnál is későbbre tolódhat.

A jegybank szakértői 2020 első félévében is figyelemmel kísérték a pénzügyi közvetítőrendszert érintő rendszerkockázati értékeléseket, a nemzetközi szabályozási folyamatokat, és részt vettek a különböző európai intézmények makroprudenciális politikával foglalkozó munkacsoportjainak munkájában.

Az MNB pénzügyi innovációt és digitalizációt támogató tevékenysége

A jegybank 2019-ben létrehozott, digitalizációval foglalkozó igazgatósága folyamatosan és aktívan vizsgálja a hazai pénzügyi rendszer digitalizáltságának aktuális helyzetét és ösztönzi a pénzügyi szolgáltatást nyújtó intézmények digitális versenyképességének javítását.

2020. februárjában megtartotta második ülését az MNB Digitalizációs és FinTech Tanácsadó Testülete Christopher Mattheisen és Dr. Patai Mihály társelnökök vezetésével. Az ülés fő témája a jegybank előkészítés alatt álló FinTech és Digitalizációs jelentése volt, ezzel összhangban a Testület tagjai részleteiben áttekintették a globális FinTech szektor fejlődését alakító tényezőket és a megfigyelt trendeket, valamint a hazai pénzügyi rendszer vonatkozásában a tagok megvitatták a hazai bankok digitalizációs szintjének értékelését, valamint a Magyarországon aktív FinTech vállalkozások fejlődéséről és piacra gyakorolt hatásáról szóló elemzést. Az ülésen a Testület tagjai egyeztettek egy online, modern technológiák lehetőségeit kihasználó új, főként fiatalabb korosztályokat megcélzó megtakarítási és pénzügyi edukációs eszköz lehetőségéről is.

2020. április 2-án az MNB – a jegybankok között elsőként – publikálta első, rendszeresnek szánt FinTech és Digitalizációs Jelentését², amely keretében átfogóan és részletesen elemezte a hazai FinTech ökoszisztémát, valamint a hazai bankrendszer digitalizációs szintjét. A jelentés három fejezetből épül fel: az első a nemzetközi helyzetet és trendeket térképezi fel a pénzügyi digitalizáció és a FinTech világ vonatkozásában, a második fejezet a hazai FinTech ökoszisztémát vizsgálja, a harmadik fejezet pedig az MNB által lefolytatott bankrendszeri átfogó digitalizációs felmérés eredményeit ismerteti.

Az MNB és a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME) közötti együttműködés keretében 2020. február és március között megrendezésre került az első „Bank to The Future” Design Sprint hallgatói ötletverseny, a koronavírus miatti korlátozások miatt online formában. A versenyen a BME hallgatóiból álló csapatoknak kellett a fiatalok pénzügyi tudatosságát támogató mobil alkalmazásokat fejleszteniük. 2020 tavaszán továbbá egy féléves tantárgy keretein belül a pénzügyi innovációk legfőbb globális és hazai trendjeivel ismerkedhettek meg a BME hallgatók. Ezen felül 2020 első félévének végén az MNB és a BME átfogó felmérést végzett a lakosság körében az új típusú koronavírus-járvány okozta változásokról a fogyasztói szokásokban, illetve ehhez kapcsolódóan a digitális csatornák használatának terjedéséről.

Az MNB fontosnak tartja egy élénk FinTech ökoszisztéma kiépülését és bővülését, ezért e célok támogatására elindította FinTech Klub programsorozatát. 2020 első felében két FinTech Klub került megrendezésre. 2020 januárjában az első FinTech Klubon egy sikeres hazai FinTech start-up nemzetközi terjeszkedéséről, illetve a közösségi finanszírozási piac hazai lehetőségeiről esett szó, míg 2020 júniusában online formában a Centre for Finance, Technology and Entrepreneurship (CFTE) közreműködésével egy globális szinten is sikeres külföldi FinTech vállalkozás vezetője osztotta meg tapasztalatait a hazai közönséggel.

Az új típusú koronavírus terjedése révén a világ gazdaság és a pénzügyi rendszer is új kihívásokkal nézett szembe 2020 első félévében. A korlátozásokkal összhangban Magyarországon is számos intézmény – lehetőségei szerint – hosszabb-rövidebb időre áttért az otthoni munkavégzésre. Ez az új helyzet még inkább előtérbe helyezte a digitalizáció adta megoldásokat, amelyek a potenciális válságkezelésben is hatékonyak lehetnek, ezért az MNB e megoldások ösztönzésében markáns szerepet kíván betölteni.

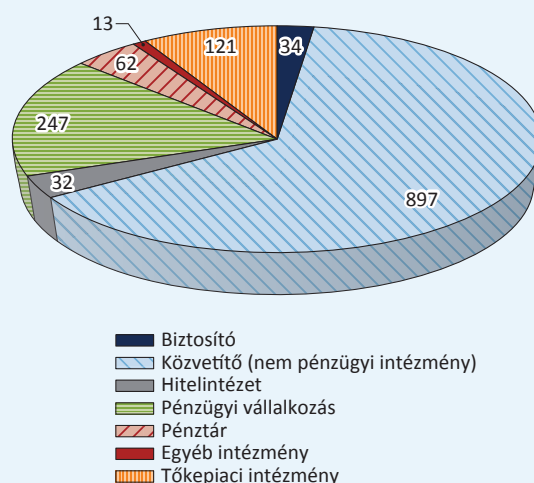
² <https://www.mnb.hu/letoltes/fintech-es-digitalizacios-jelente-s-final.pdf>

2.3. FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉG ÉS FOGYASZTÓVÉDELEM

A Magyar Nemzeti Bank 2020. június 30-i adatai alapján összesen 1406 intézmény prudenciális felügyeletét látja el, amelyek típus szerinti megoszlását a 8. ábra szemlélteti. A felügyelt intézmények száma az előző év azonos időszakához mérten 4,4 %-kal alacsonyabb, a változást elsődlegesen a közvetítők számának csökkenése okozta. Az év első felében az összes felügyelt szektort érintően 31 prudenciális, 6 ICAAP felülvizsgálat, 130 fogyasztóvédelmi és 15 piacfelügyeleti ellenőrzés indult, ezzel párhuzamosan 66 prudenciális, 161 fogyasztóvédelmi, és 15 piacfelügyeleti és kibocsátói felügyeléssel kapcsolatos vizsgálat, valamint 19 felügyeleti ellenőrzés lezárása történt meg. Az MNB a félév során összesen 1 181 prudenciális engedélyező és jogérvényesítő döntést adott ki, emellett a piacfelügyeleti, valamint a kibocsátói felügyelési és engedélyezési területen összesen 489 hatósági döntés született. A vizsgálatok és a folyamatos felügyelése keretében tett intézkedések során összesen 515,9 millió forint prudenciális intézményi és 78,7 millió forint fogyasztóvédelmi bírságot, 1 246,1 millió piacfelügyeleti és felügyeleti bírságot szabott ki.

8. ábra

A felügyelt intézmények típus szerinti megoszlása (2020.06.30-án, db)

Forrás: MNB

Pénzpiaci intézmények felügyelete

2020 első féléve során a pénzpiaci szereplők körében összesen 3 átfogó, 5 célvizsgálat, 1 témavizsgálat, továbbá 6 felügyeleti ellenőrzés indult, illetve 15 prudenciális vizsgálat és 8 felügyeleti ellenőrzés zárult le. Az eljárások során alkalmazott intézkedések és a folyamatos felügyelés keretében összesen 135,75 millió forint felügyeleti bírságot szabott ki az MNB. A bírságokat különösen a tőkekövetelményre, ügylet-, ügyfélminősítésre, fedezetek értékelésére, adatszolgáltatásra, továbbá a korábbi határozatokban foglalt intézkedések elmulasztása indokolta. A zálogházi tevékenység és az azonnali fizetési rendszerre történő megfelelő felkészülés érdekében több felügyeleti ellenőrzés lefolytatására került sor. Ezekben a gyorsan lezajlott eljárásokban konszenzus született a feltárt hiányosságok mielőbbi kijavítására. Összességében a vizsgálatok első félévi lefolytatását megnehezítette a 2020. március 11-én kihirdetett veszélyhelyzet, melyre tekintettel az MNB március 18-tól kezdve a pénzügyi szervezetek tervezett helyszíni vizsgálatainál 2 hónapos halasztásról döntött. A folyamatban lévő vizsgálatok egy részét az MNB megszüntette, illetve a tervezett vizsgálatok az év második felére lettek átütemezve.

A Felügyelet 2020-ban 16 nagy- és középbank teljeskörű vagy fókuszált ICAAP felülvizsgálatát tervezte, a vizsgálatokat azonban a koronavírus-járvány miatti átfogó intézkedéscsomag részeként a március-szeptember közti időszakra felfüggesztette. Az érintett bankok dönthettek arról, hogy vállalják-e az ICAAP felülvizsgálatot, vagyis a rendkívüli helyzet ellenére tudják-e biztosítani a szükséges adatokat és erőforrást a vizsgálat lefolytatásához. A megkérdezett 8 bankból 3 kérte a vizsgálat folytatását. A vizsgálati ütemterv módosítása ennek figyelembevételével történt meg. Az első félév végéig 3 vizsgálat lezárult, 3 folyamatban van.

Az MNB folyamatosan nagy hangsúlyt helyez az elemzési és felügyeleti tevékenysége alapjául szolgáló adatszolgáltatások hibáinak megszüntetésére, ezért az átfogó vizsgálatok mellett sor került operatív jellegű célvizsgálatok és felügyeleti ellenőrzések lefolytatására is. A témában lezárt vizsgálatok az adatszolgáltatási rendszert, a belső szabályozási gyakorlatot, az ügyletszintű adatszolgáltatást, valamint a szavatoló tőke és a kockázati tőkekövetelmény számítását érintő hiányosságokat tártak fel. 2020 első félévében az adatszolgáltatásra vonatkozó rendelkezések megsértése miatt 4 nem bankcsoporti pénzügyi vállalkozás esetében az MNB a társaságok tevékenységi engedélyét visszavonta.

Az MNB kiemelt feladatként kezelte a veszélyhelyzet kihirdetését követő kormányrendeletek kapcsán beérkezett bankszövetségi és intézményi kérdések megválaszolását, illetve a szektor informálását. A Kormány a koronavírus világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásainak enyhítése érdekében több, a pénzpiacot érintő intézkedést vezetett be. Ilyen például a törlesztési moratórium biztosítása a 2020. március 18. napján már folyósított hitel- és kölcsönszerződésből, pénzügyi lízingszerződésből eredő tőke-, kamat- és díjfizetés vonatkozásában, továbbá a teljes hiteldíj mutató (THM) maximalizálása. A törlesztési moratórium kihirdetését követő helyzetben elvárt intézményi magatartás egységes megvalósítása érdekében 2020 második negyedévében az MNB több, jellemzően a járványügyi veszélyhelyzet hatásainak mérséklésével, illetve a moratórium kezelésével kapcsolatos vezetői körlevelet adott ki:

- a törlesztési moratórium időszakát megelőzően késedelmessé vált lakossági ügyfelek KHR törvény szerinti kezelésére vonatkozóan,
- a lakossági jelzáloghitelekhez szükséges önerő pénzügyi intézmények általi értékelésével kapcsolatos elvárásokról,
- a jelzálogjog bejegyzése iránti kérelem benyújtásának igazolásával, valamint a nem lakó (kereskedelmi) ingatlanok értékelésére vonatkozó értékbecslésekkel szemben a járványügyi veszélyhelyzet alatt támasztott követelményekről,
- a törlesztési moratórium időszaka alatti hitelezési tevékenység folyamatosságának biztosításáról és a moratórium lejártával keletkező fizetési nehézségek kezelésére való felkészülés fontosságáról.

A folyamatos felügyelés keretében az MNB a felépülő kockázatok időben történő és előretekinő azonosítása érdekében egységes felügyeleti stressz-tesztet végez, melynek módszertana folyamatos fejlesztés alatt áll. 2020-ban a hitelkockázati modellek megújítása és pontosítása zajlik, emellett a felügyeleti tőkeajánlás számítás egyes részeinek automatizálása is a tervek között szerepel.

Az MKB és a Takarékszövetkezetek Csoport központi bankjának tulajdonosai 2020 május hónapban bejelentették, hogy stratégiai együttműködésben egy hazai tulajdonú bankcsoport létrehozásának keretrendszerét vizsgálják meg és készítik elő. Ehhez csatlakozott később a Budapest Bank is. A hitelintézetek ennek keretében létrehozták a Magyar Bankholding Zrt.-t, amelynek engedélyezési eljárása lezárult. A projekt célja olyan üzleti együttműködés lehetőségeinek vizsgálata, melynek keretében a három bankcsoport működésében fellelhető szinergiák maximálisan kiaknázhatóak. Az MNB kiemelt figyelemmel kíséri ezt, a hazai bankszektorra várhatóan jelentős hatást gyakorló folyamatot.

A hazai bankok, pénzügyi intézmények egyre több leányvállalattal, fiókteleppel rendelkeznek külföldön. Ezek hatékony külhoni ellenőrzése, tevékenységük áttekintése a hazai pénzügyi stabilitás fenntartása szempontjából is kulcskérdés. A magyarországi bankok külföldi leányvállalatai, fióktelepei és a határon átnyúló szolgáltatók számának bővülésével párhuzamosan az MNB az adott országok pénzügyi felügyeleteivel kötött együttműködési megállapodásokkal erősíti felügyeleti keretrendszerét. Ennek keretében az MNB bilaterális felügyeleti együttműködési megállapodást kötött a Moldáv Nemzeti Bankkal, mint felügyelő hatósággal.

Pénzpiaci intézményekhez kapcsolódó fogyasztóvédelmi tevékenység

A pénzpiaci területen az MNB folyamatos fogyasztóvédelmi felügyeleti tevékenysége keretében saját hatáskörben 2 célvizsgálatot, kérelemre 109 eljárást indított és a fogyasztóvédelmi terület 1 prudenciális vizsgálatban működött közre. A félév során 96 fogyasztóvédelmi vizsgálat zárult le, a kiszabott fogyasztóvédelmi bírságok összege 45,7 millió forint volt.

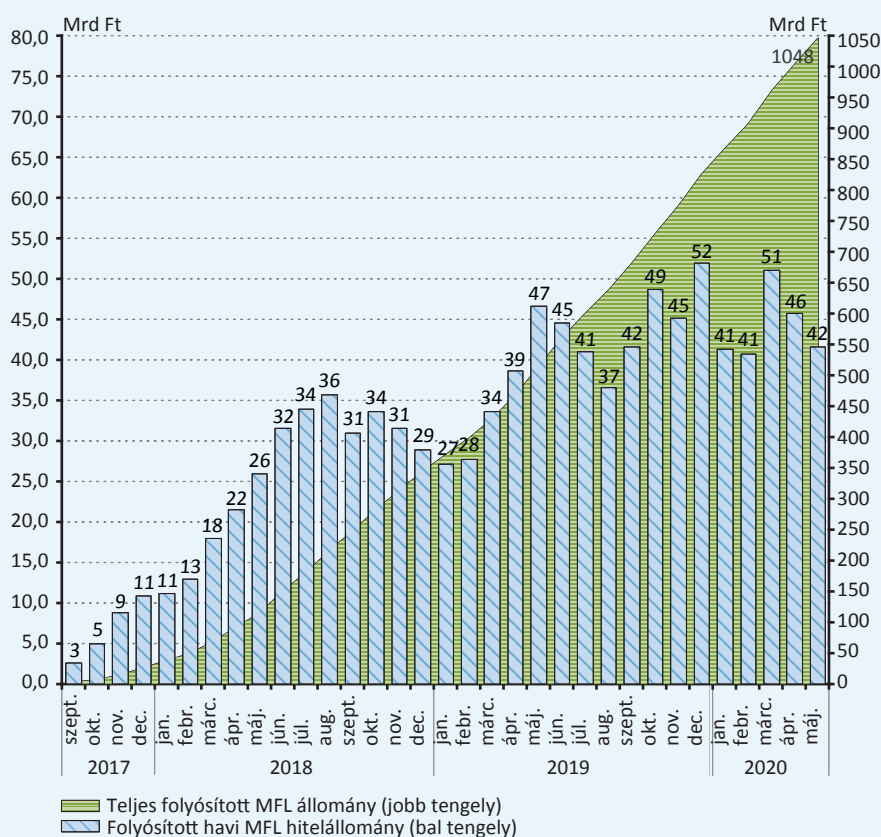
A pénzügyi szereplők körében folytatott eljárások során kiemelendő, hogy egy pénzügyi intézmény közel másfélszer ügyfele esetében nem biztosította a havi legfeljebb 150 ezer forintnyi díj- és költségmentes készpénzfelvétel lehetőségét. Az MNB a bírság kiszabása mellett a jogosulatlanul felszámított, de még vissza nem térített díjak visszafizetésére is kötelezte az intézményt. A vizsgálat az előtörlesztéshez való jog megsértését is megállapította és további bírsággal szankcionálta. Egy másik hazai hitelintézet függő kiemelt közvetítője a kézzálog termékénél nem megfelelően számította ki a THM értékét, valamint annak törvényi maximuma felett kötött szerződéseket. Egy nagybank csekély számú fogyasztónál előzetes jóváhagyás nélkül terhelte meg azok számláit, illetve a jóvá nem hagyott tranzakciók összegét nem a jogszabály szerinti határidőben, hanem késedelmesen írta jóvá, amelyet bírsággal szankcionált az MNB.

A Kormány koronavírus-járvány miatt bevezetett intézkedései kapcsán az MNB folyamatosan ellenőrizte a felügyelt intézmények törlesztési moratóriummal kapcsolatos tájékoztató dokumentumait, és rendszeres konzultációt folytatott az intézményekkel a maradéktalan jogszabályi megfelelés és a fogyasztóbarát gyakorlatok kidolgozása érdekében.

A Pénzügyminisztérium vezetésével 2020. június 24. napján megalakult a Gazdaságvédelmi Operatív Törzs (GOT), amelynek munkáját az MNB pénzügyi fogyasztóvédelmi vezetője tanácskozási joggal támogatja. A GOT elsődleges célja a magyar gazdaság növekedési pályára állítása, ennek érdekében – a gazdaságot fékező, a vállalkozások működését akadályozó – adminisztratív szabályok és bürokratikus terhek csökkentése, felszámolása. Az MNB e tárgykörben számos javaslatot fogalmazott meg.

2017 szeptemberétől 2020 májusáig a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitelt (MFL) forgalmazó hitelintézetek több mint 82 ezer szerződést kötöttek, a folyósított állomány 2020 május végére megközelítette az 1 050 milliárd forintot.

9. ábra
Folyósított MFL állomány és szerződésszám alakulása

Forrás: MNB

Az MFL kapcsán a forgalmazó hitelintézetek marketingtevékenységükben különösen nagy hangsúlyt fektetnek a kamatfixálás előnyeire. Az ügyfelek számára mindinkább fontos, hogy a törlesztőrészlet hosszú távon is változatlan maradjon, így egyre népszerűbbé váltak a hosszabb – minimum 10 éves – kamatperiódusú MFL termékek.

Az MNB-hez az első félévben több bejelentés érkezett a kereskedők bankkártya-elfogadási gyakorlatával kapcsolatban. Egyes kereskedők vásárlóik felé bankkártyás fizetés esetén – a készpénzes fizetéshez képest – többletdíjat számítanak fel. A pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény 36. § (4) bekezdése értelmében bankkártya használata vagy bármilyen egyéb elektronikus fizetési mód alkalmazása esetén a kereskedőknek tilos bármilyen többletdíjat, költséget vagy egyéb jogcímen fizetendő összeget felszámítaniuk a vásárlóiknak. A kereskedők nem tartoznak az MNB felügyeleti hatáskörébe, ezért az MNB közvetve, a kereskedőkkel szerződéses kapcsolatban álló intézmények oldaláról közelítve, a 2020 elején kiadott vezetői levéllel tereli a piacot a jogkövető magatartás felé. Eszerint az MNB elvárja, hogy a felügyelt intézmények a velük szerződéses jogviszonyban álló kereskedők részére küldött tájékoztató levélben, valamint az intézmény és a kereskedő közötti elszámolások kivonatain hívják fel a kereskedők figyelmét a jogszabálykövető magatartásra.

Szabályozói tevékenysége keretében az MNB 2019. április 15-én közzétette, a változó kamatozású jelzáloghitelek kamatkockázatáról, valamint az annak kezeléséről való tájékoztatás elősegítéséről szóló ajánlását, amelynek célja, hogy a fogyasztók tájékoztatást kapjanak a már meglévő, változó kamatozású jelzáloghitelük kamatkockázatáról, és a kamatkockázat hosszútávú lehetséges következményeit mérlegelve hozhassanak döntést a szerződés esetleges módosításáról. Az MNB elvárását teljesítve a pénzügyi intézmények 2020. január végéig mintegy 109 ezer levélben tájékoztatták a fogyasztókat a változó kamatozású jelzáloghitelek kamatkockázatáról. A tájékoztatás alapján 2020. január végéig mintegy 2100 fogyasztó élt a szerződésmódosítás lehetőségével, amellyel 20 milliárd forint változó kamatozású hitelállomány vált fix kamatozásúvá.

Az MNB 2019-es tanulmányorozatában³ bemutatta, hogy a hazai piacon a lakossági ügyfeleknek nyújtott bankszámlák – szemben az Európa több országában alkalmazott csomagárazással – elaprózódott díjszerkezettel rendelkeznek, a havi számlavezetési díj mellett az egyes tranzakciók – jellemzően azok összegével arányosan – szintén díjkötelesek. A szerteágazó díjstruktúra mellett az ügyfeleket terhelő díjak mértéke európai összehasonlításban magas. Az MNB a 2020. január 20-án kiadott vezetői körlevélben jelezte a pénzforgalmi intézmények felé, hogy a digitális fejlődésre, különösen az azonnali fizetésre és az európai pénzforgalmi trendekre tekintettel a jelenlegi hazai díjstruktúra nem támogatja az elektronikus fizetési módok elterjedését; valamint a pénzforgalmi intézmények mellett megjelentek olyan, növekvő ügyfélkörrel rendelkező, határon átnyúló szolgáltatók, akik egyes pénzforgalmi szolgáltatásokat díjmentesen nyújtanak. Az elektronikus szolgáltatások elterjedésének és a szektor versenyképességének fenntartása érdekében az MNB a körlevélben elvárást fogalmazott meg a csomagárazás hazai bevezetésére, aminek hatására számos pénzforgalmi intézmény már 2020. márciusban bevezette, illetve tervezi a bevezetést. Emellett az MNB felülvizsgálta a pénzügyi szervezetek számára a fogyasztóvédelmi elvek alkalmazásáról szóló 10/2016. (X.24.) számú MNB ajánlást és a fogyasztóvédelmi felügyelés tapasztalatai, és az időközben végbement technológiai innováció és európai uniós szabályozási irányok alapján elkészítette és közzétette az új ajánlást⁴.

Biztosítók, pénztárak és közvetítők felügyelete

A biztosítók esetében 2020 első félévében 2 átfogó vizsgálat indult, 4 átfogó, 2 utó- és 2 célvizsgálat zárult le. Az MNB a vizsgálatok és a folyamatos felügyelés keretében összesen 151 millió forint bírságot szabott ki. A lezárt átfogó vizsgálatok hiányosságot elsősorban az intézmények belső kontrollrendszerének megfelelőségével, a vizsgált termékek szerződéses feltételeivel, az ügyféltájékoztatási és panaszkezelési gyakorlattal, csalásmegelőzési eljárásaival, tulajdonosi joggyakorlási, vállalatirányítási, kiszervezési, javadalmazási eljárásaival, IT-biztonsági, illetve a tartalék- és tőkeszámítási, továbbá a befektetési egységekhez kötött életbiztosítási, illetve kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási termékeinek állománykezelési gyakorlatával kapcsolatban azonosítottak.

³ <https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-penzforgalmi-arazas-nemzetkozi-osszehasonlitasban-002.pdf>;
<https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-penzforgalmi-arazas-1.pdf>;
<https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-penzforgalmi-arazas-2-resz-mnb-honlapra.pdf>;
<https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-penzforgalmi-arazas-3-mnb-honlapra.pdf>;
<https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-penzforgalmi-arazas-4.pdf>

⁴ <https://www.mnb.hu/letoltes/9-2020-fogyved-elvek.pdf>

Egy lezárt célvizsgálat keretében az MNB a biztosítót a határon átnyúló kezesi és garanciabiztosításokkal kapcsolatos tevékenysége miatt bírságolta meg és kötelezte az intézményt, hogy a határon átnyúló tevékenységéhez kapcsolódóan alakítsa ki és működtesse a beérkező kárigények megfelelő kezelését, a biztosítási szerződésekben vállalt kötelezettségek teljesítését – megfelelő erőforrások rendelkezésre bocsátása útján is – a jogszabályi előírásoknak megfelelően támogató kárrendezési folyamatot. A vizsgálat jogsértéseket állapított meg a termékbevezetési folyamattal kapcsolatban is, amely során nem állt minden érdemi információ a biztosító rendelkezésére, így annak kockázatvállalási rendszere nem volt alkalmas az általános termékfeltételektől eltérő biztosítások egyedi kockázatainak azonosítására. Az intézménynek a belső kontrollrendszerét – ezen belül a megfelelőségi kör működését, az egyedi és összetett kockázatok kezelésére alkalmas kockázatkezelési rendszerét – is át kell alakítania.

A vizsgálatokhoz kapcsolódóan a félév során kiadott határozatokban jellemzően vállalatirányítási, nyilvántartási, adatszolgáltatási, kiszervezési, informatikai, számviteli, ügyféltájékoztatási, panaszkezelési, illetve a biztosítási szerződési feltételeket és biztosításközvetítői megállapodásokat érintő jogsértéseket állapított meg az MNB.

A 2020-as év során induló eljárásokban továbbra is kiemelt jelentőségű a biztosítási szektort érintő új, a biztosítás értékesítéséről szóló irányelv (IDD) szerinti előírások implementálása, az új előírások érvényesülése, különös tekintettel a termékek kiemelt információs dokumentumainak (KID) és az igényfelmérésre vonatkozó előírások megfelelő alkalmazásának ellenőrzésére, valamint a befektetési tevékenység és az egyes kárrendezési gyakorlatok vizsgálatára. Prioritást kapnak továbbá az informatikai rendszerek működésére, valamint a minősített termékek megfelelőségére vonatkozó ellenőrzések.

A biztosítási szektort érintően 2019-ben az MNB több jelentős projektet indított, melyek a 2020-as év során érhetnek be, illetve folytatódhatnak tovább. Az év elején indult meg a pályázatok benyújtásának lehetősége a Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítás termékkonceptió keretében, melynek fő céljai a szolgáltatások színvonalának emelése és a verseny élénkítése a lakásbiztosítási piacon. A pozitív elbírálásnak köszönhetően az első minősített otthonbiztosítási termék már elérhető a piacon. Az MNB előzetes felmérései szerint a koronavírus-járvány ellenére a piaci szereplők többsége is fejleszti már új termékét, és a pályázatok előkészítése folyamatban van. Az év második felében várhatóan már szélesebb körben lesznek elérhetőek a minősített biztosítások, melyek egymással történő összevetését az MNB egy összehasonlító felülettel is támogatja. Szintén a versenyképesség élénkítését célozza a tavalyi évben indított, és a 2020-as évben is kiemelt jelentőségű osztott főkönyvi technológián alapuló informatikai fejlesztés, melynek célja a jelzáloghitelekhez kötődő biztosítások – első körben lakásbiztosítások – záradékolásának, nyilvántartásának és igazolásának megkönnyítése a bankok és biztosítók között.

Az első félév jelentős részének felügyeleti tevékenységét a koronavírus-járvány terjedése okán kialakult rendkívüli helyzethez kapcsolódó intézkedések határozták meg. Az MNB márciusban vezetői körlevélben tájékoztatta a biztosítókat a kockázatok mérséklésére vonatkozó elvárásairól. Április hónap során a Felügyelet a felelős tulajdonosi és vállalatirányítási szempontokra, valamint az EIOPA (Európai Biztosítás- és Foglalkoztatói nyugdíj-hatóság) 2020. április 2-án, az osztalékfizetésről és a javadalmazási politika alkalmazásáról szóló közleményére figyelemmel kérte a biztosítókat, hogy függesszék fel osztalék- és részvény-visszavásárlási kifizetéseiket, és halasszák el a javadalmazási politikájukban szereplő változó javadalmazások teljesítését. Ezt a kérést a hazai biztosítók minden kifizetetlen osztalék esetén figyelembe vették. A koronavírus-járvány során megnövekedett tőkepiaci volatilitás, valamint a működési kockázatot jelentő pénzügyi áramlás veszélye indokolta tette a biztosítók folyamatos és szoros monitoringját, ezért az MNB rendkívüli, heti adatszolgáltatást rendelt el az életbiztosítási tevékenységet folytató 13 biztosítónál, a pénzügyi áramlásra, új szerzésre és likviditásra vonatkozó adatigénnyel.

Nemzetközi szinten tovább folytatódott az uniós szabályozások felülvizsgálata, melyek közül kiemelkedett a Szolvencia II felülvizsgálatához kapcsolódóan érkezett javaslatok és piaci észrevételek feldolgozása és kiértékelése.

A biztosításközvetítők körében az első félévben 1 prudenciális célvizsgálat indult, és 3 célvizsgálat zárult le. A korábbiakban közös irányítás alá tartozó közvetítő társaságok esetében a tárgyidőszakban lezárt vizsgálatok során az MNB főként ügyfél-tájékoztatási, panaszkezelési, adatszolgáltatási és az ügynökök regisztrációjára és nyilvántartására vonatkozó szabálytalanságokat állapított meg. A feltárt jogsértések és körülményeik mérlegelése alapján az MNB összességében 27,4 millió forint bírságot szabott ki az érintett biztosításközvetítőkkel szemben. A vizsgálat keretében feltárt hiányosságokkal kapcsolatosan az MNB rendszerszintű kockázatot nem azonosított.

A pénztári szektorban az első félévben 3 átfogó vizsgálat, 3 (informatikai) célvizsgálat és 1 (informatikai) utóvizsgálat indult, illetve 5 vizsgálat zárult le, amelyekhez kapcsolódóan összesen 12,6 millió forint bírságot szabott ki az MNB. A vizsgálatok során kiemelt figyelem irányult a belső kontrollrendszerek hatékonyságára, az üzleti modell megalapozottságára, a befektetési döntések meghozatalának folyamatára, a vagyonkezelők beszámoltatására, valamint a tagok részére nyújtott kifizetések szabályszerűségére. A feltárt jogsértések alapján elsősorban a küldöttválasztásokra, a nem fizető tagok szavazati jogára, az ellenőrző bizottság működésére, az informatikai biztonságra, a pénztári számvitelre és adatszolgáltatásra, a tagokkal való elszámolásokra és a nyújtott szolgáltatásokra vonatkozó jogszabályi előírások megsértése miatt került sor bírság kiszabására.

Az év első negyedében jelentek meg az MNB honlapján az önkéntes nyugdíjpénztárak 2019. évi hozamai, valamint 10 és 15 éves hozamráta. A hozamok tekintetében a 2018. évi negatív eredmények után kimagaslóan jó évet zárt a szektor: 2019-ben az önkéntes nyugdíjpénztárak szektorszáron 9,84%-os záró vagyonnal súlyozott átlagos nettó hozamot értek el, amely az inflációt is figyelembe véve 5,62%-os reálhozamnak felel meg. A jó befektetési teljesítmény háttérében elsősorban a nemzetközi és a hazai tőkepiaci indexek értékeinek kétszámjegyű növekedése állt. 2020 első negyedéve jelentős árfolyamcsökkenést hozott a pénz- és tőkepiacok megnövekedett volatilitásának köszönhetően. Az ebből fakadó negatív értékelési különbözetet azonban a pénztári szektor nem realizálta pánikszerű eladásokkal, így a második negyedévi árfolyamnövekedés nagyrészt kompenzálni tudta az első negyedévet. Az önkéntes nyugdíjpénztárak teljes költségmutatójának (TKM_{NYP}) előző évi bevezetése után 2020. február 28-tól az MNB honlapján keresztül bárki számára összehasonlíthatóvá váltak az élet- és nyugdíjbiztosítók, illetve az önkéntes nyugdíjpénztárak költségei így egyedülálló módon a két szektor termékeit egymással is össze lehet hasonlítani. A 10-30 éves időtávra számított TKM_{NYP} értékek 0,19%-2,52% között szóródnak, átlagosan 1,1 százalékpontnyi értéket jelez ez a mutatószám.

Biztosítókhoz, pénztárakhoz és közvetítőkhöz kapcsolódó fogyasztóvédelmi tevékenység

A biztosítói és pénztári szektorokat érintően az első félévben 17 kérelemre indult fogyasztóvédelmi eljárás kezdődött meg és 60 zárult le, melyekhez kapcsolódóan összesen 33 millió forint bírság került kiszabásra. A biztosítási és pénztári piacon a vizsgálatok és elemzések során olyan, a fogyasztók széles körét érintő tárgyköröket tekintett át az MNB, mint a fogyasztók tájékoztatása, illetve az intézmények kárszolgáltatási és panaszkezelési gyakorlata. Ennek keretében a tájékoztatási kötelezettségek megfelelésének vizsgálatára a határon átnyúló tevékenységet folytató biztosítóknál is egy-egy célvizsgálat indult, illetve volt folyamatban. Továbbra is számos ügyféljelzés érkezik a befektetési egységekhez kötött életbiztosításokkal kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségek hiányosságaival kapcsolatban, amelyet az MNB mind a kérelemre, mind a hivatalból indult vizsgálataiban kiemelt súllyal szerepeltet. Az MNB vizsgálja az olyan tájékoztató leveleket, sablonokat, amelyek a fogyasztókat hátrányosan érintő, esetlegesen az üzleti döntésüket is befolyásoló hiányos tájékoztatást eredményeznek.

2020 első féléve folyamán az MNB egy többes ügynöknél folytatott fogyasztóvédelmi eljárása során jelentős összegű fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki, mivel a többes ügynök a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmát rögzítő rendelkezést megsértette. Ezzel befolyásolhatta a fogyasztókat abban, hogy a megtévesztő állítások hatására vegyék igénybe a többes ügynök megbízottjai által kínált nyugdíjbiztosítási terméket. A nyugdíjbiztosítási szerződés megkötése a fogyasztók számára jellemzően hosszú távú elköteleződéssel jár, így az optimális döntéstől való eltérés fogyasztóra hátrányos következményei is időben tartósan jelentkezhetnek. Az MNB a többes ügynök terhére értékelte, hogy a tájékoztató levél a többes ügynök által nem közvetített nyugdíjcélú megtakarítási termékekről, továbbá a Magyar Állam által kínált megtakarítási formák biztonságosságáról egyoldalú és szélsőségesen negatív véleményt tartalmazott, amely a fogyasztói pénzügyi tudatosság aláadására és a Magyar Államba vetett közbizalom rombolására is alkalmas lehet. Az MNB a jogsértő magatartás értékelésekor figyelembe vette, hogy a jogsértés megvalósítására két hónapon keresztül, 2019 márciusa és májusa között került sor, illetve a megvalósított kereskedelmi gyakorlat több mint 600 fogyasztót érintett.

Egy határon átnyúló tevékenység keretében szolgáltatást nyújtó biztosító esetében az indikátorszámok – mint például a teljes költség mutató – ismételt jelzései alapján mélyebb ellenőrzésekre is sor került a korábbi évek folyamán. A vizsgálatok súlyos szabálysértéseket tártak fel, elsősorban a hozamígéretekre és hozamgaranciákra vonatkozóan. Tekintettel arra, hogy a biztosító magyarországi székhellyel nem rendelkezik, a jogszabálysértésekre adott válaszlépéseket (értékesítést tiltó intézkedések, vizsgálatok) a prudenciális eszköztár szűkössége miatt kizárólag fogyasztóvédelmi alapon lehetséges megtenni. A szabálysértő tevékenység ismételt elindítása okán az MNB nemzetközi szintre terelte a kérdést, így

a vizsgálatok és intézkedési tervezetek kidolgozása jelenleg uniós szintű közös platformon és az érintett országok egyedi szintjén is zajlik. Az MNB az év elején indított célvizsgálat eredményeképpen 2020 második negyedében – a jogszabályi állapot helyreállításáig – megtiltotta az intézmény életbiztosításának magyarországi értékesítését. Felhívta továbbá az érintett biztosító figyelmét, hogy az ügyfeleknek a szerződéskötés előtt átadandó életbiztosítási termékismertetőt és életbiztosítása általános szerződési feltételeit jogszabályszerű tartalommal készítse el, igényfelmérési eljárása során azonosítsa az ügyfelek tényleges igényeit, illetve a fogyasztói alkalmasság felmérésére szolgáló dokumentumokat is úgy állítsa össze, hogy azok alapján beszerezhetőek legyenek az ügyfél számára alkalmas biztosítási alapú befektetési termék ajánlásához szükséges információk.

Tőkepiaci intézmények felügyelete

2020 első félévében az MNB a tőkepiaci tevékenységgel foglalkozó szereplők körében 9 prudenciális vizsgálatot indított, és 28 vizsgálatot zárt le, amelyekhez összesen 60 millió forint intézményi felügyeleti bírság kapcsolódott. 2020 első félévében az MNB a tőkepiaci szereplők körében 10 felügyeleti ellenőrzést is lefolytatott, illetve további egy 2019-ben indult ellenőrzést zárt le.

A befektetési szolgáltatók felügyelete során az MNB továbbra is elsődleges prioritásként kezelte az ügyfélkövetelések és ügyfélállományok biztosítottságának védelmét. Ennek keretében a koronavírus-járvány okozta tőkepiaci turbulenciára való tekintettel folyamatos felügyelés keretében a korábbiaknál is nagyobb hangsúllyal, napi szinten ellenőrizte a befektetési vállalkozásoknál vezetett ügyfélszámlák értékpapír- és pénzfedezettségét. Emellett felügyeleti ellenőrzés keretében vizsgálta meg az időszakban megvalósult, értékpapír-elszámolást érintő incidens kapcsán az MNB által felügyelt 8 befektetési szolgáltatónál keletkezett elszámolási hibák rendezésének a megfelelőségét, mely eredményeképpen nem tárt fel hiányosságot.

Az MNB 2020 első félévében a koronavírus-járvány gazdasági hatásaira való tekintettel körlevelet adott ki a tőkepiaci intézmények számára a tőkeáttételes ügyletekhez kapcsolódó kockázatkezelési elvárásairól, illetve a veszélyhelyzet alatt a tőkeáttételes ügyleteket forgalmazó befektetési szolgáltatók vonatkozásában folyamatos felügyelet keretében napi, illetve heti rendszerességgel kommunikáció is zajlott. Ennek fókuszában ezen pozíciók állománya, azok kezelése, a kritikus funkciók működésének nyomonkövetése, illetve a turbulens piaci körülmények jövedelmezőségi hatásai álltak. Az MNB a folyamatos felügyelés során nem tárt fel rendszerszintű problémát, az érintett befektetési szolgáltatók jól vizsgáztak a kialakult helyzet kezelésében. Emellett a félév során a CSDR⁵ alkalmazására való felkészülés nyomonkövetése is zajlott, az MNB felmérése alapján a folyamat ütemezetten halad.

A befektetési alapkezelők felügyelete keretében 2020 első félévében is – hasonlóan a 2019-es évhez – mind nemzetközi szinten, mind az MNB felügyelési gyakorlatában előtérbe került a likviditás témaköre, mely kapcsán a koronavírus-járvány gazdasági hatása is rámutatott a likviditási kockázatok folyamatos nyomon követésének szükségességére. Az MNB erre való tekintettel a felügyelt befektetési alapkezelők esetében is a korábbiaknál szorosabb, napi szintű kockázat alapú monitoringra épülő folyamatos felügyelést valósított meg. Az alapkezelői szektorban hiányosságok nem merültek fel, befektetési alap forgalmazásának felfüggesztése nem vált szükségessé. A befektetési alapkezelők átfogó vizsgálata során továbbá továbbra is nagy hangsúlyt kapott a befektetési döntéshozatal, a megbízáskezelés, a back-office folyamatok, valamint kiemelten ellenőrizte az MNB a belső védelmi vonalak – így különösen a megfelelési terület – működését. 2020 első félévében – a befektetők érdekeinek védelme és az egységes piaci gyakorlat kialakítása érdekében – az MNB a nehezen értékelhető, illetve nem értékesíthető eszközök értékének meghatározása kapcsán vezetői körlevélben tájékoztatta a befektetési alapkezelőket és a letétkezelőket az MNB vonatkozó elvárásairól.

Tőkepiaci intézményekhez kapcsolódó fogyasztóvédelmi tevékenység

2020 első félévében 2 fogyasztóvédelmi eljárás indult kérelemre és 2 eljárás zárult le. Ebben az időszakban azon túl, hogy továbbra is a kiemelt vizsgálati témák között szerepelt a MiFID II irányelv alapján implementált egyes előírásoknak és

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 909/2014/EU rendelete (2014. július 23.) az Európai Unión belüli értékpapír-kiegyenlítés javításáról és a központi értéktárakról, valamint 98/26/EK és a 2014/65/EU irányelv, valamint a 236/2012/EU rendelet módosításáról

a MiFIR rendeletnek⁶ való megfelelés, illetve a panaszkezelési gyakorlat ellenőrzése – az MNB az Európai Értékpapír-piaci Hatóság (ESMA) által kezdeményezett, alkalmasságértékelésre vonatkozó témavizsgálatát is megindította. Ennek célja a befektetési tanácsadással és portfóliókezeléssel kapcsolatos, előzetes tájékoztatói gyakorlatok vizsgálata. A félév során továbbá az MNB saját hatáskörben tovább korlátozta egyes, lakossági ügyfélkörben forgalmazott, spekulatív és kiemelten kockázatos termékek értékesítését, mivel egyrészt általánossá tette a 2019 során kiadott, a CFD forgalmazást korlátozó intézkedéseinek a hatályát – ami ezáltal már nem csak a forgalmazásban érintett magyar szolgáltatókra, de valamennyi, CFD-kkel potenciálisan kereskedni jogosult hazai és külföldi piaci szereplőre is vonatkozik –, másrészt általánosan korlátozta a bináris opciók hazai kereskedését is.

Informatikai felügyelet

Az első félévben az informatikai vizsgálatok során kiemelt figyelmet kaptak az elavult, gyártói támogatással már nem rendelkező informatikai rendszerek, az azonnali fizetési rendszer bevezetése és a PSD2 informatikai előírásainak megvalósítása. Ez utóbbival kapcsolatban témavizsgálat is indult az MNB által nyilvántartásba vett fizetéskezdeményezési szolgáltatóknál (PISP) és számlainformációs szolgáltatóknál (AISP). Módszertani fejlesztések keretében felülvizsgálatra került az MNB 7/2017. (VII.5.) számú ajánlása az Informatikai rendszerek védelméről, mely ugyan 2020. év végéig még hatályban marad, de 2021-től már az új, 8/2020. (VI.22.) számú ajánlás alkalmazandó.

Pénzmosás és terrorizmus-finanszírozás megelőzésével kapcsolatos felügyeleti tevékenység

2020 első félévében továbbra is a felügyeleti tevékenység fókuszpontjában szerepeltek a pénzmosás és terrorizmus-finanszírozás megelőzésével, valamint a vagyoni és pénzügyi korlátozó intézkedések végrehajtásával kapcsolatos vizsgálatok és a témát érintő egyéb hatósági feladatok. Az MNB az átfogó vizsgálatok mellett önálló ellenőrzési eljárásokat is indít a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem témakörében. A vizsgált intézmények és témakörök meghatározása, valamint az AML/CFT⁷ vonatkozású felügyeleti stratégia kialakítása kockázatértékelés alapján történik, amelynek keretében az MNB beazonosítja a felügyelt intézményeknél fennálló pénzmosási, valamint terrorizmus-finanszírozási kockázatokat és azokat a rendelkezésre álló egyéb információkkal együtt elemzi, értékeli. Az AML/CFT témakörben önállóan indított vizsgálatok közül 2020 első féléve során 3 témavizsgálat indult, amelyek 14 intézményt érintenek. 6 célvizsgálat, 1 témavizsgálat került lezárásra, ez utóbbi 6 intézményre terjedt ki. A lezárásra került eljárások során a pénzmosási szabályok megsértése miatt összesen 130,3 millió forint felügyeleti bírságot rótt ki az MNB az intézményekre.

Az Európai Unió 5. pénzmosási irányelvének rendelkezései miatt szükségessé vált a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Pmt.) módosítása, mely 2020. január 10-én lépett hatályba. A Pmt. hatálya alá tartozó szolgáltatóknak a módosítás hatálybalépését követő 90 napon belül át kellett dolgozniuk belső szabályzatukat. Az módosított jogszabályi környezetnek megfelelően az MNB is megkezdte vonatkozó rendeletének módosítását, amely során további – a korábbi felügyeleti tapasztalatokon alapuló – felügyeleti elvárások is megjelennek majd.

Piacfelügyelet, kibocsátói felügyelés

2020 első félévében 15 piacfelügyeleti eljárás indult: 8 esetben jogosulatlan tevékenység végzése, 6 esetben piaci visszaélés, 1 esetben pedig a short ügyletekre vonatkozó EU rendelet megsértése gyanújának a kivizsgálása céljából. A 2020 első félévében lezárt piacfelügyeleti eljárások száma 13, a nyilvános kibocsátóknál 2 célvizsgálat zárult, amelyek során, illetve folyamatos felügyelés keretében összesen 1 207,3 millió forint piacfelügyeleti és 38,8 millió forint felügyeleti bírságot szabott ki az MNB. A lezárt eljárások közül kiemelendő a piacfelügyelet eddigi egyik legnagyobb – összesen 830 millió forint – bírságának a kiszabásával zárult piacfelügyeleti eljárás, melyben kiderült, hogy négy személy – akik közül 2 magánszemély, egyikük magyar illetőségű – jogosulatlanul végezett portfóliókezelést, további közvetítői és függő ügynöki tevékenységet.

⁶ MIFID II/MIFIR – Az Európai Parlament és a Tanács 2014/65/EU irányelve (2014. május 15.) a pénzügyi eszközök piacairól, valamint a 2002/92/EK irányelv és a 2011/61/EU irányelv módosításáról / Az Európai Parlament és a Tanács 600/2014/EU rendelete (2014. május 15.) a pénzügyi eszközök piacairól és a 648/2012/EU rendelet módosításáról

⁷ Anti Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism

A nyilvános kibocsátók vonatkozásában kiemelkedik az az eljárás, amely során az MNB megállapította, hogy a kibocsátó megsértette a MAR⁸-ban foglalt, a piaci manipuláció tilalmára vonatkozó rendelkezéseket. A nyilvános kibocsátók tekintetében a 2019. évi beszámolók elkészítésére vonatkozó előírásoknak való megfelelés ellenőrzése is lezárult. A veszélyhelyzet ellenére a szabályozott piacra bevezetett kibocsátók döntő többsége az éves jelentéssel kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségét határidőben teljesítette, két kibocsátó esetében került sor pár napos késésre, illetve egy kibocsátó nem tette közzé éves jelentését. Ez utóbbi kibocsátó papírjainak kereskedését az MNB felfüggesztette. Az MNB továbbá folyamatos felügyelet keretében a rendkívüli tájékoztatás elmaradása, illetve a MAR megsértése okán 2020 első féléve során 5 elmarasztaló határozatot hozott, bírság kiszabása mellett. Ezen túl két részvényest figyelmeztetett a szavazati küszöbátlépés bejelentésének elmaradása miatt. Az MNB több esetben is sikerrel alkalmazta preventív jellegű intézkedéspolitikáját a kibocsátókkal kapcsolatban: 52 esetben került sor nyilvános kibocsátó, részvényes vagy könyvvizsgáló nyilatkoztatására, illetve több alkalommal személyes, telefonos vagy e-mailben lebonyolított egyeztetésre.

Zöld pénzügyek

2020. január 1-jétől az MNB a zöld pénzügyi termékek elterjedésének támogatása és a hazai ingatlanállomány energiahatékonyságának javítása érdekében tőkekövetelmény-kedvezményt hirdetett meg a hazai székhelyű hitelintézeteknek a feltételeket teljesítő, 2020. január 1. és 2023. december 31. között kihelyezett zöld lakáscélt szolgáló hiteleire.

2020 februárjában az MNB támogatóként aláírta az ENSZ felelős banki működést előmozdító irányelveit (Irányelvek) annak érdekében, hogy ösztönözze, minél több hazai hitelintézet tegyen konkrét, nyilvános és számonkérhető vállalásokat a fenntartható, zöld gazdaság finanszírozása terén. Az említett Irányelvek elvárják az aláíró bankok saját üzleti stratégiájának a fenntartható fejlődés céljaival való összhangba hozatalát, a társadalmi és környezetre káros (termékek, szolgáltatások révén adódó) jelenségek csökkentését, illetve a pozitív hatások erősítését. A kedvező környezeti és társadalmi hatások érdekében a hitelintézeteknek intenzívebben kell együttműködniük, konzultálniuk érintettjeikkel – ügyfeleikkel, befektetőikkel, partnereikkel és az egyéb társadalmi szereplőkkel. Mindezt szükséges a gyakorlatba is átültetni hatáson vállalatiirányítással, a megfelelő vállalati kultúra kialakításával. Az Irányelvek elvárják emellett a megvalósítás folyamatos ellenőrzését, szükség esetén a célok felülvizsgálatát is. Mind a zöld lakáshitelezés beindulását, mind a felelős banki irányelvekkel kapcsolatos előrelépést akadályozták a pandémiás helyzet miatti korlátozások 2020 tavaszán, így az érdemi fejlemények később várhatók mindkét téren.

A koronavírus-járványra való tekintettel az MNB március végén konzultációt kezdeményezett környezetvédelmi szakértőkkel, civil szervezetekkel, intézetekkel a gazdaság környezetileg is fenntartható újraindításáról a járványhelyzet kapcsán. A konzultációra 17 civil szervezettől és környezetvédelemmel foglalkozó tudóstól, éghajlatvédelmi és energetikai szakembertől érkezett rendkívül hasznos írásos javaslat. A bemutatott javaslatok, mint például a hazai épületállomány energetikai korszerűsítése, a megújuló energiatermelés felfuttatása, az agrárium zöldítése, a rövid ellátási láncok kialakítása a különböző iparágakban és a vízgazdálkodási fejlesztésekre vonatkozó gondolatok mind azt jelzik, hogy széleskörű lehetőségek lennének az innovatív, zöld gazdaságélénkítésben. A javaslatokat az MNB a következő időszakban értékeli, egyeztet a civil szervezetekkel, kormányzati és piaci partnereivel, annak érdekében, hogy zöld beruházásokat támogató intézkedések, illetve javaslatok álljanak majd elő. A félév során szakmai konzultáció indult a megújuló energiatermelés finanszírozása, valamint a zöld jelzáloglevelek hazai kibocsátásainak elősegítéséről is.

Ügyfélszolgálati tevékenység

Az MNB ügyfélszolgálatához az első félévben 13 219 ügyfélszolgálati megkeresés és kérelem érkezett. Az ügyfélszolgálati tapasztalatok alapján a megkeresések és kérelmek szektor szerinti megoszlása szinte változatlan az előző év azonos időszakához képest, így az ügyféljelzések legnagyobb arányban a pénzügyi piacot (59%), valamint a biztosítási piacot (19%) érintették. Az ügyfélszolgálat a félév során 8 844 telefonos megkeresést fogadott, míg személyesen 614 alkalommal keresték fel az ügyfelek az MNB ügyfélszolgálati irodáját. A pénzügyi fogyasztóvédelmi kérelmek száma a félévben 955 volt, míg e-mailben 2 806 megkeresés érkezett. Az ügyfelek leggyakrabban hitelezéssel, nem-életbiztosításokkal, valamint

⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 596/2014/EU rendelete (2014. április 16.) a piaci visszaélésekről (piaci visszaélésekről szóló rendelet), valamint a 2003/6/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv és a 2003/124/EK, a 2003/125/EK és a 2004/72/EK bizottsági irányelv hatályaon kívül helyezéséről

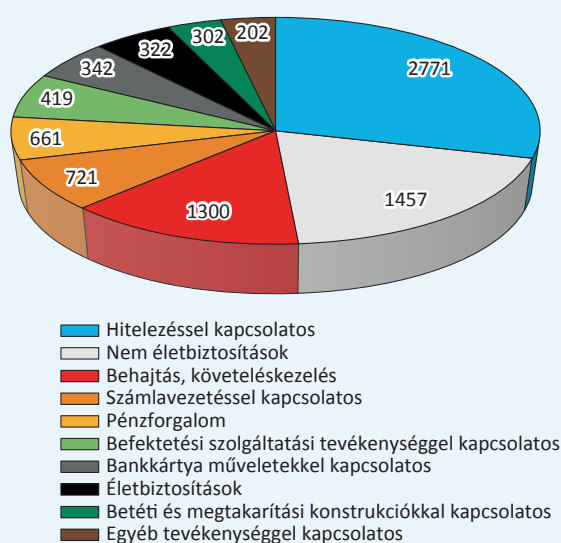
behajtással és követeléskezeléssel kapcsolatos kérdéskörökkel fordultak az MNB-hez. A kérelmek és megkeresések tematikus megoszlását a 11. ábra szemlélteti.

A koronavírus-járvány nemzetgazdaságot érintő hatásainak enyhítése érdekében hozott gazdasági intézkedésekkel összefüggő pénzügyi kérdésekben 1 527 alkalommal keresték meg az ügyfelek az MNB ügyfélszolgálatát. A megkeresések leggyakrabban a törlesztési moratóriummal (256) és az NHP Hajrá! konstrukcióval (120) kapcsolatban érkeztek. Az ügyfélszolgálat 2020. április közepe óta 2 új ingyenesen hívható zöld számon is fogadja a telefonon érdeklődőket.

Az MNB ügyfélszolgálatán a járvány terjedésének csökkentése, illetve megakadályozása érdekében 2020. március 16. és június 8. napja között a személyes ügyfélfogadás szünetelt.

10. ábra

Kérelmek és ügyfélszolgálati megkeresések főbb szolgáltatás típus (TOP10) szerinti megoszlása (2020. I. félév, db)

Egyéb hatósági és nyilvántartási tevékenység

2020 első félévében a közvetítői hatósági vizsgáztatás kereteit az MNB az informatikai alkalmazással támogatott rendszerében 6 vizsgahéten biztosította, több mint 4 100 fő részére. A bekövetkezett járványügyi helyzetre és a szabályozó rendeletben foglaltakra tekintettel 9 képző szerv kezdte meg online keretek között a hatósági képzéseket és 2020. június 30-ig összesen 115 online hatósági képzést bonyolítottak le. A képző szerveket helyszíni és helyszínen kívüli ellenőrzések keretében vizsgálta az MNB, amelyek során nem tapasztalt súlyos jogszabálysértéseket. A helyszíni ellenőrzések elsősorban a tárgyi feltételek vizsgálatára irányultak, valamint a képzések megtartását és szabályszerű dokumentálását is vizsgálta a Felügyelet.

A felügyelt és nyilvántartott intézmények adatait tartalmazó Központi Törzsadattár (továbbiakban KTA) nyilvántartásba az első félévben 5 420 űrlap érkezett a pénzügyi közvetítőrendszer felügyelete alá tartozó szervezetek és személyek törzsadat-bejelentései nyomán, továbbá az engedélyezési és felügyeleti eljárásokhoz kapcsolódóan 3 660 irat alapján történt adatbejegyzés.

2.4. SZANÁLÁS

Az MNB mint szanálási hatóság 2020. I. félévében folytatta a Pénzügyi Stabilitási Tanács által elfogadott ütemezésnek megfelelően a szanálási tervek felülvizsgálatát. **Az MNB már minden olyan intézményre elkészítette a szanálási tervet, amely a Szanálási törvény⁹ hatálya alá tartozik.** A szanálási tervezés keretében az MNB lefolytatta a szanálhatósági értékeléseket, amely annak vizsgálatát jelenti, hogy egy jövőbeni válsághelyzet esetén vannak-e jelentős akadályai az adott intézménynél vagy csoportnál követendő válságkezelési stratégiának (felszámolás vagy szanálás). **Az MNB a szanálhatósági értékelésekkel érintett egyetlen intézménynél sem tárt fel jelentős szanálhatósági akadályt.**

Az MNB jogszabály alapján köteles konszolidált és egyedi szinten megfelelő mennyiségű és minőségű szavatolótőkére és a leírható vagy átalakítható kötelezettségek tartására irányuló minimumkövetelményt (MREL-követelmény) előírni, amely instrumentumok egy esetlegesen bekövetkező válsághelyzetben szükségessé váló veszteségviselés céljából leírhatók, illetve a szanálást követően irányadó tőkekövetelmény helyreállítása céljából tőkévé alakíthatók. A 2020. évi szanálási tervezéshez, illetve az MREL-elemzéshez szükséges adatszolgáltatások előírására és azok ellenőrzésére is sor került a félév folyamán. **A koronavírus-járvány kapcsán kialakult veszélyhelyzet pénzügyi közvetítő szektorra gyakorolt hatásainak mérséklése céljából az MNB 2020-ra vonatkozó MREL-követelmény teljesítésére 6 hónap haladékot biztosított.**

A határon átnyúló csoporttagokkal is rendelkező magyarországi székhelyű bankcsoport esetében az MNB, mint csoportszintű szanálási hatóság felülvizsgálta a csoportszintű szanálási tervet, és a széleskörű előkészítő munkának köszönhetően az érintett külföldi szanálási hatóságokkal egyhangú, közös döntés született a terv elfogadásáról és a csoportszintű MREL-követelmény mértékéről. Az MNB az európai uniós székhelyű bankcsoportok magyar leánybankjai fogadó szanálási hatóságaként is aktívan részt vett a csoportszintű szanálási tervek előkészítésében, emellett javaslatokat dolgozott ki az egyedi szintű MREL-követelmények mértékére és teljesítésének ütemezésére az Egységes Szanálási Testület (Single Resolution Board – SRB) és más tagállami szanálási hatóságok felé. Az MNB az egyszerűsített szanálási tervezési kötelezettségek hatálya alá tartozó intézmények esetében is felülvizsgálta a szanálási terveket, valamint azok részeként megállapította az MREL-követelmények mértékét.

A pénzügyi stabilitási védőháló erősítését szolgálja, hogy a Szanálási Alap feltöltöttségi szintje a tagintézmények rendszeres éves befizetéseinek köszönhetően a terveknek megfelelően növekszik annak érdekében, hogy a szanálási törvényben rögzített célszint teljesítése céljából a Szanálási Alap eszközeinek értéke 2024. december 31-ig elérje a Magyarországon engedélyezett valamennyi hitelintézet kártalanítási összességét alá eső összes biztosított betétállománya egy százalékát. Ennek érdekében **az MNB európai uniós rendelet által meghatározott módszertan alapján valamennyi tagintézményre kiszámolta a 2020. évi rendszeres éves díj mértékét,** amelyről május 1-jéig egyedileg tájékoztatta a tagintézményeket. Az MNB képviselői továbbra is aktívan részt vettek a Szanálási Alap és az Országos Betétbiztosítási Alap igazgatótanácsainak munkájában.

Az MSZVK Magyar Szanálási Vagyonkezelő Zrt. (MSZVK Zrt.) és leányvállalatai által kezelt követelés- és ingatlanállomány döntő része 2018. júliusára értékesítésre került. **A félév során az MNB, mint a tulajdonosi jogok gyakorlója aktualizálta az MSZVK Zrt. igazgatóságának előterjesztése alapján az MSZVK-csoport közép távú üzleti tervét,** amely szerint a csoport részére 2024-ig elegendő forrás áll a rendelkezésére a további működése biztosításához.

Az Európai Parlament és Tanács által 2019. júniusában elfogadott, az európai uniós bankrendszer kockázatainak csökkentését célzó szabályozási csomag – amelynek a szanálási irányelvet érintő részeit a magyar jogba át is kell ültetni – alapvető változásokat hoz elsősorban az MREL-követelmény előírása vonatkozásában. Az új szabályok jelentős részét 2020. végétől kell alkalmazni, ugyanakkor **az MNB folytatta a tavaly megkezdett felkészülést a változó jogszabályi környezetnek való megfeleléshez,** ennek részeként a szanálási tervezés során figyelembe veszi a szabályozás várható változását az intézmények indokolatlan terheinek elkerülése érdekében.

2020. első félévében tovább folytatódott a munka a központi szerződő felek szanálási szabályozására vonatkozó európai uniós rendelet megalkotása tekintetében, emellett a biztosítókra vonatkozó szanálási keretrendszer létrehozására

⁹ A pénzügyi közvetítőrendszer egyes szereplőinek biztonságát erősítő intézményrendszer továbbfejlesztéséről szóló 2014. évi XXXVII. törvény

irányuló koncepció is körvonalazódik. A szabályozási folyamatokhoz illeszkedően az MNB szakértői aktívan részt vettek az Európai Bankhatóságnak (European Banking Authority – EBA) az uniós szanalási szabályozást alakító tevékenységében mind a szanalási tervezéssel (Subgroup on Resolution Planning Preparedness – SGRPP), mind a szanalási eszközök gyakorlati alkalmazása során felmerülő szabályozási kérdésekkel foglalkozó (Subgroup on Resolution Execution – SGRE) munkacsoportokban, emellett az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatási Nyugdíjfelügyeleti Hatóság (European Insurance and Occupational Pensions Authority – EIOPA) biztosítók szanalási keretrendszerének jövőbeni kiépítését célzó munkájában.

2.5. FIZETÉSI ÉS ÉRTÉKPAPÍR-ELSZÁMOLÁSI RENDSZEREK

Azonnali fizetési rendszer létrehozása

2020. március 2-án sikeresen elindult az azonnali fizetési rendszer, amelyet az év első két hónapjában a szolgáltatás ügyfelek felé történő bevezetésére való átfogó felkészülés előzött meg. Ennek keretén belül jelentősen növekedett a 2019 szeptemberében megkezdett kötelező tesztelés intenzitása, január elejétől az éles rendszerkörnyezeten a valós napközbeni átutalási forgalomhoz közelítő számú teszttranzakciót kellett lebonyolítani. A rendszertagok folyamatosan javuló eredményeket elérve, az elvárásoknak megfelelően haladtak a kötelező tesztelési feladatok végrehajtásával, így nem akadályozta semmi a rendszer 2020. március 2-i bevezetését. Ennek eredményeként az azonnali fizetési rendszer 2020. március 2-án sikeresen elindult és jelentősebb problémák nélkül valamennyi hazai ügyfél számára elérhetővé vált a szolgáltatás. A rendszertagi átállási folyamatokat érintően nem volt szükség központi beavatkozásra és a bankok oldalán felmerülő eseti hibákat is gyorsan megoldották az érintett szereplők, így csak átmenetileg és csekély mértékben fordult elő egyes intézmények esetében szolgáltatáskiesés. A rendszer azóta is megfelelően működik a tranzakciók küldésének és fogadásának szabályszerű lebonyolítása mellett, fennakadások a bankok oldalán csak eseti jelleggel, kevés ügyfelet érintve és az alapvető működést döntően nem befolyásolva fordulnak elő. Emellett a központi infrastruktúra az indulás óta problémamentesen, leállás nélkül működik. Az első négy hónapban – a központi infrastruktúra feldolgozási adatai alapján – 35,5 millió darab átutalás teljesült 5080 milliárd forint összértékben a bankok között. A tranzakciók nagy többsége teljesült a jogszabályban elvárt 5 másodpercen belül, a tranzakciók 94 százaléka pedig már 2 másodperc alatt végrehajtásra került. Az azonnali fizetési szolgáltatás sikeres elindulásával új időszámítás kezdődött a hazai pénzforgalomban, ami már a kezdetektől forradalmi lehetőségeket nyitott a mindennapi pénzügyek intézésben. Ugyanakkor ez csak egy új korszak beköszöntének első szakaszát jelenti, hiszen az MNB és a GIRO által biztosított központi infrastruktúrára épülő innovatív fizetési megoldások köre várhatóan folyamatosan bővülni fog, egyre több fizetési helyzetben egyre magasabb szolgáltatási színvonalat kínálva az ügyfelek számára. Ezáltal pedig az azonnali fizetés valóban valamennyi fizetési helyzetben komoly versenytársa lehet a készpénznek.

A koronavírus hatásainak csökkentése érdekében meghozott pénzforgalomi intézkedés

Az MNB a pénzforgalmat érintően javaslatot dolgozott ki a koronavírus terjedésének lassítása, a járvány mielőbbi leküzdésének támogatása és ezáltal a negatív gazdasági hatások mérséklése érdekében. Ennek keretén belül az emberek közötti fizikai kapcsolatok minimális szintre történő csökkentése érdekében lépéseket tett az elektronikus fizetési megoldások intenzívebb használatának előmozdítása céljából. 2020. március 20-án az érintéses fizetési kártyás vásárlások esetében a PIN-kód kötelező használatára vonatkozó 5 ezer forintos értékhatár 15 ezer forintra történő emelésére szólította fel a bankokat és a kártyatársaságokat. Az MNB kezdeményezésére építve a Kormány kötelező jelleggel, rendeletben¹⁰ írta elő a fenti módosítás végrehajtását, aminek eredményeként 2020. április 15-ig szinte valamennyi, érintéses fizetési kártyás vásárlást lehetővé tevő POS-terminál, illetve kártya esetében megemelésre került a PIN-kód kötelező használatára vonatkozó értékhatár. Ennek következtében az érintéses vásárlások közel 90 százaléka bevonásra került abba a körbe, amikor a tranzakció a POS-terminál ügyfél általi kezelése, azaz fizikai érintkezés nélkül megtörténhet. Ez alól természetesen kivételt képez az erős ügyfélhitelesítésre vonatkozó előírások miatti (5 tranzakciónként, vagy 150 EUR-ként történő) kötelező PIN-kód használat, amely azonban a korábbi 5 ezer forint alatti érintéses vásárlásoknál is hasonlóan működött. Mindazonáltal így is jóval kevesebb fizikai érintkezés szükséges a kártyás vásárlási tranzakciók esetében, ami biztonságosabb fizetést tesz lehetővé. Az MNB lépésének előremutató jellegét jól tükrözi, hogy 2020. március 25-én az Európai Bankhatóság is hasonló javaslattal élt hivatalos közleményében. Az MNB előremutató intézkedésének, továbbá

¹⁰ A veszélyhelyzetre tekintettel az érintéses fizetések egészségügyi biztonsága növelése érdekében szükséges intézkedésekről szóló 60/2020. (III. 23.) Korm. rendelet

a koronavírus-járvány miatt bevezetett ideiglenes korlátozásoknak, a kereskedelmi és szolgáltatói szektor átalakulásának, valamint a fogyasztói szokások megváltozásának a hatására permanens átterelődés is várható a pénzforgalom esetében az elektronikus fizetési módok irányába.

A biztosítékkezelés európai harmonizációjával kapcsolatos első felmérés

2020 második negyedében sor került a biztosítékkezelésre vonatkozó új európai sztenderdeknek való megfelelés első hazai felmérésére. Az Európai Központi Bank által koordinált ún. SCoRE Monitoring keretében a háromszereplős biztosítékkezelésre vonatkozó 17 darab sztenderd, a társasági eseményekre vonatkozó 15 darab sztenderd és a számlázási folyamatokra vonatkozó 4 darab sztenderd megfelelési szintje kerül megvizsgálásra. Tekintettel arra, hogy nincs háromszereplős biztosítékkezelési gyakorlat hazánkban, az MNB csak a második két sztenderdcsoportról kérdezte a kiválasztott hazai érintetteket, azaz a KELER Zrt.-t, 9 letétkezelő intézményt és 6 értékpapír-kibocsátót. Az eurózónán kívüli uniós tagállamok közül Magyarország fektette a legtöbb energiát a felmérés elkészítésébe, melynek eredményei azt mutatják, hogy a hazai készség 2020 második negyedének végén időarányosan megfelelő volt. A teljeskörű megfelelés cél dátuma 2022 novembere, mely időpontig hathavi gyakorisággal kerül majd sor a harmonizáció szintjének vizsgálatára. A sztenderdcsoportok kiemelt részét képezi az ISO20022-típusú üzenetekre való átállás a biztosítékkezelés terén, melyet az eurórendszeren kívüli érintettek későbbi céldátummal teljesíthetnek. További információk az Európai Központi Bank honlapján érhetők el¹¹.

A PSD2 alkalmazása a félév tapasztalatai alapján

Az ügyfelek megtapasztalhatták, hogy a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatók 2019. szeptember 14-től bevezettek új, vagy az eddig használtakhoz képest további hitelesítési elemeket (például mobil alkalmazásban generált kódot) a banki alkalmazások eléréshez és a fizetési műveletek kezdeményezésének jóváhagyásához, fokozva ezzel a biztonságot és ügyelve arra is, hogy azok lehetőleg ügyfélbarát módon kerüljenek kialakításra.

A fizetési kártyákkal kezdeményezett elektronikus fizetési műveletek esetében, az erős ügyfél-hitelesítés vonatkozásában a korábban kialakított megoldás használata (kártyán szereplő adatok megadása) jellemzően megmaradt. Mindez azért lehetséges, hiszen e fizetési műveletek terén az MNB további átállási időt engedélyezett a megfelelő erős ügyfél-hitelesítés bevezetésére a fizetési kártyát kibocsátó és elfogadó pénzforgalmi szolgáltatók számára 2020. december 31-ig, az uniós gyakorlattal összhangban. Az érintett pénzforgalmi szolgáltatók számára már a tavalyi év során előírásra került, hogy készítsenek egy implementációs tervet, amelyben bemutatják, hogy milyen lépéseket terveznek megtenni annak érdekében, hogy az MNB által biztosított további felkészülési idő végeztével meg tudjanak felelni az előírásoknak. Az MNB figyelemmel kíséri az implementációs tervek időarányos végrehajtását, amelyhez kötelező adatszolgáltatás is párosul az Európai Bankhatóság (EBH) 2019. október 16-án kelt EBA-Op-2019-11 számú véleményével összhangban. A koronavírus miatt kialakult speciális helyzet miatt az EBH által megfogalmazott, első negyedévre vonatkozó adatszolgáltatás teljesítéséhez az eredetileg megadott 2020. március 31-i határidő 2020. május 31-re módosult, illetve azóta is rendszeresen érkeznek az időszaki adatok. Az adatszolgáltatások alapján megállapítható, hogy a szektor felkészültsége biztosítja, hogy hazánk a végső határidőig teljesítse a jogszabályi előírásokat e fizetési műveletek terén is.

Vezetői körlevél az „akadályozás” témakörében

A közös és biztonságos nyílt kommunikációra vonatkozó szabályozástechnikai standard (SCAr.) előírásai szerint valamilyen számlavezető pénzforgalmi szolgáltatónak elérhetővé kellett tennie egy interfészt (API), amelyen keresztül az ún. harmadik fél szolgáltatók (fizetés-kezdeményezési és számlainformációs szolgáltatást nyújtó pénzforgalmi szolgáltatók) hozzáférhetnek az ügyfelek fizetési számláihoz. Ezen interfészt hozzáférési interfészként, vagy célra rendelt interfészként lehetséges a számlavezetőknek létrehozniuk. Az első esetben a harmadik fél szolgáltató ugyanazt az interfészt használja a fizetési számlaadatokhoz történő hozzáféréshez, mint a számlavezető számlavezetett ügyfelei, míg a második esetben az interfész kizárólag a harmadik fél szolgáltatókat szolgálja ki, vagyis számukra dedikált.

¹¹ <https://www.ecb.europa.eu/paym/integration/collateral/html/index.en.html>

Az első esetben nem beszélhetünk érdemben akadályozásról, hiszen amennyiben a számlavezető pénzforgalmi szolgáltató bármilyen technikai késleltetést, vagy további gátló lépést (további felületre történő továbbítás, vagy plusz felugró menü alkalmazását) építene be a folyamatába, azzal a saját ügyfeleit is hátráltatná a szolgáltatás igénybevétele során. A második, azaz a célra rendelt interfész kialakítása során azonban figyelembe kell venni az SCAR. 32. cikk (3) bekezdésében előírtakat, azaz nem akadályozhatja a kialakított interfész a szolgáltatások elérését abban az esetben sem, ha az ügyfelek nem közvetlenül a számlavezető pénzforgalmi szolgáltatón, hanem egy harmadik fél szolgáltatón keresztül veszik igénybe azt.

Az SCAR. szövege említ ugyan eseteket, amivel az „akadályozás” megvalósul, de nem sorol fel kimerítően további lehetőségeket és nem ad minden esetben kellő iránymutatást a helyes értelmezéshez és az EBA felé egyre több kérdés érkezett az „akadályozás” témakörében. Az EBA a 2020. június 4-i EBA/OP/2020/10 számú európai bankhatósági vélemény kiadásával kívánt pontosítást és választ adni a felmerült kérdésekre az „akadályozás” egységes értelmezéséhez, amelynek figyelembevételével az MNB vezetői körlevelet¹² adott ki a *fizetés-kezdemenyezési és számlainformációs szolgáltatásokhoz kapcsolódó biztonságos kommunikációval kapcsolatos egyes kérdésekről* címmel.

Pénzforgalmi állásfoglalások és ellenőrzések

Az MNB a honlapján, a félév során, a PSD2 rendelkezések értelmezésére indított „Gyakori kérdések és válaszok” oldalon összesen 13 alkalommal tette közzé frissített, illetve új állásfoglalását vagy szakmai véleményét és egy alkalommal kiegészítette a korábbi állásfoglalását. Ezek közül 5 az erős ügyfélhitelesítéssel kapcsolatos rendelkezések értelmezésére, 5 az előírt adatszolgáltatások teljesítésének, továbbá 3 az engedélyezés értelmezésére irányult.

Pénzforgalmi ellenőrzés tárgykörben 2020 első negyedévében 26, a második negyedévében 2 új hatósági eljárást indított a jegybank. A korábban megindított eljárások esetében 12 megindított eljárás lezáró végzéssel, egy megindított eljárás pedig figyelmeztetéssel és intézkedések előírásával került lezárásra. További két vizsgálat során előírt beszámolás határidőre megtörtént, amely elfogadásra került.

Mérőldkő a CSDR-engedélyezési eljárásban

Az Európai Unióban a központi értéktár működésének feltétele a CSDR szerinti engedély, melynek megszerzését a KELER is célul tűzte ki. Az engedélyezési folyamat 2020. június végén fontos mérőldkőhöz érkezett: az MNB megállapította a KELER engedélyezési dokumentációjának teljességét és így még idén megkaphatja a CSDR szerinti engedélyt. Az Európai Unióban immár 20 központi értéktár rendelkezik CSDR-engedéllyel. Kiemelten fontos, hogy a KELER megszerezze a CSDR-engedélyt és az Európai Unió szabályai szerint működjön. A teljességhez benyújtott dokumentáció megfelelőségét hosszú munka, komoly felkészülés előzte meg, melynek során sok mindent módosított, fejlesztett a KELER. Az engedélyezési folyamat 2017 óta tart, aminek oka részben a magyar értéktár összetett szolgáltatási palettája, melynek része egy korlátozott hitelintézeti funkció is. A helyzet specialitása, hogy egy-egy intézményrendszer általában nemzeti sajátosságokkal bír, így az uniós sztenderdekkel való harmonizáció és a jogrendszer átalakítása időigényes.

Pénzforgalommal és fizetési rendszerekkel kapcsolatos publikációk

A Central Bank Payments News¹³ márciusi számában két cikk is megjelent, amelyek a magyarországi pénzforgalom fejlődésével, valamint a hazai azonnali fizetési rendszer sikeres indulásával foglalkoznak. Emellett a Hitelintézeti Szemle¹⁴ márciusi számában a kártyás fizetési mód Magyarországon belüli regionális eltéréseinek vizsgálatáról jelent meg egy tanulmány.

Konferenciák, szakmai előadások, konzultációk és sajtótájékoztatók

Az MNB 2020. február 25-én háttérbeszélgetést tartott az azonnali fizetési rendszer 2020. március 2-i indulásához kapcsolódó aktualitások bemutatása, valamint az újonnan elérhetővé váló szolgáltatás kapcsán felmerülő kérdések megválaszolására.

¹² <https://www.mnb.hu/letoltes/vezetoi-korlevel-a-fizetes-kezdemenyezési-es-szamlainformációs-szolgáltatásokhoz-kapcsolódó-biztonságos-kommunikációval-2020-07-13.pdf>

¹³ https://cbpaymentsnews.com/assets/CBPN_Volume3/CBPN_Mar2020-Vol3.3.pdf

¹⁴ <https://hitelintezetiszemle.mnb.hu/letoltes/hsz-19-1-t3-kajdi-nemecske.pdf>

céljából, ezzel is segítve a sajtó munkatársait a széles közvélemény minél pontosabb és teljeskörűbb tájékoztatásában, illetve felkészítésében. Emellett a rendszer bevezetése kapcsán 2020. március 2-án sajtótájékoztató került megrendezésre, amelynek fő témája a sikeres indulás részleteinek és a szolgáltatás legfőbb paramétereinek, illetve újdonságainak bemutatása volt. Az MNB 2020. május 7-én az EFISZ szakmai fórumon adott elő az azonnali fizetés bevezetésének tapasztalatairól és a szolgáltatásfejlesztési lehetőségekről.

Az MNB a PSD2 témakörében, a *fizetési műveletek hitelesítése*, továbbá a *PSD2 hozta változások hatása a csalásmegelőzésre* címmel, továbbá a koronavírus-járvány következményeként kialakult rendkívüli helyzetben online módon is, több szakmai előadást tartott.

2.6. NEMZETKÖZI TARTALÉKOK KEZELÉSE

A tartalék tartásának céljai

Más jegybankokhoz hasonlóan, a Magyar Nemzeti Bank – jegybanktörvényben rögzített – egyik legfontosabb feladata az ország devizatartalékainak kezelése. Az MNB több funkció ellátása céljából tart devizatartalékot, amelyek közül a legfontosabbak a következők:

- piaci szereplők elvárásainak megfelelő tartalékszint biztosítása („international collateral”),
- monetáris és árfolyam-politika támogatása (intervenciós kapacitás biztosítása),
- devizalikviditás biztosítása a bankrendszer számára,
- állam tranzakciós devizaigényének biztosítása.

Az MNB rendszeresen felülvizsgálja a tartalékok kívánatos szintjét, és szükség esetén a lehetséges kereteken belül lépéseket kezdeményez a megfelelő szint elérése érdekében.

Az MNB nemzetközi tartalékainak állománya mindvégig meghaladta a jegybank és a befektetők többsége által is kiemelten követett tartalékmutatókat. Ezek közül az MNB kiemelten figyeli a Guidotti-Greenspan szabályt, a tartalékok számottevően meghaladják a rövid külső adósság szintjét.

A tranzakciós célok közül továbbra is az állami adósságkezelés kiszolgálása volt a legfontosabb az elmúlt félévben. A negatív nettó devizakibocsátás révén az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) megnövekedett forintbetétje terhére a jegybanktól vásárolt devizából törlesztette devizaadósságait. Emellett e körben említhető még a költségvetési szervek devizaigényének folyamatos biztosítása. Az Európai Uniótól érkező transzferek szintén az MNB-n keresztül folynak be, ezek az utóbbi és elkövetkező években is forrásai a devizatartaléknak. A fenti tranzakciós célok kielégítése a vizsgált időszak során is megfelelően zajlott.

A tartalék nagysága

2020 első félévének végén az MNB nemzetközi tartalékainak nagysága 30,2 milliárd euro volt, ami 1,8 milliárd euro növekedést jelent a 2019. év végi 28,4 milliárd eurós értékhez képest.

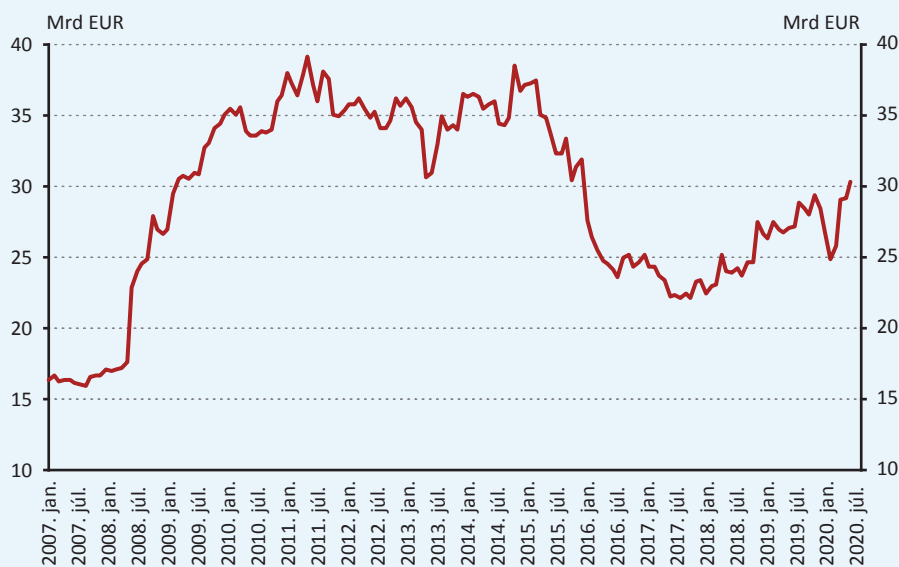
A devizatartalékok alakulását elsősorban az alábbi tételek befolyásolták az elmúlt félév során:

Legnagyobb tartaléknövelő hatással az időszak alatt a devizakötvény kibocsátások jártak. Áprilisban az ÁKK 1-1 milliárd euro névértékben bocsátott ki új 6 és 12 éves állampapír-sorozatot, amelyeket júniusban egy 1,5 milliárd euró névértékű 15 éves futamidejű zöldkötvény követett. Ezeket a tételeket részben ellensúlyozta a január és februári dollár-, illetve eurókötvény lejárat, valamint januárban lebonyolított devizakötvény-visszavásárlás.

A tartalékok növekedése irányába hatott továbbá az Európai Bizottságtól ebben a félévben érkezett közel 1,3 milliárd euro összegű nettó transzfer, az eurótól eltérő devizaeszközök ártértékelődése és az arany árfolyamának változása, valamint a portfóliók hozama.

A Növekedési Hitelprogram harmadik szakaszának deviza pilléréhez köthető pénzmozgások illetve a forintlikviditást nyújtó jegybanki devizaswap állomány változása és a MÁK devizakiadásai a növekedést mérsékeltek.

11. ábra
A devizatartalék nagyságának alakulása

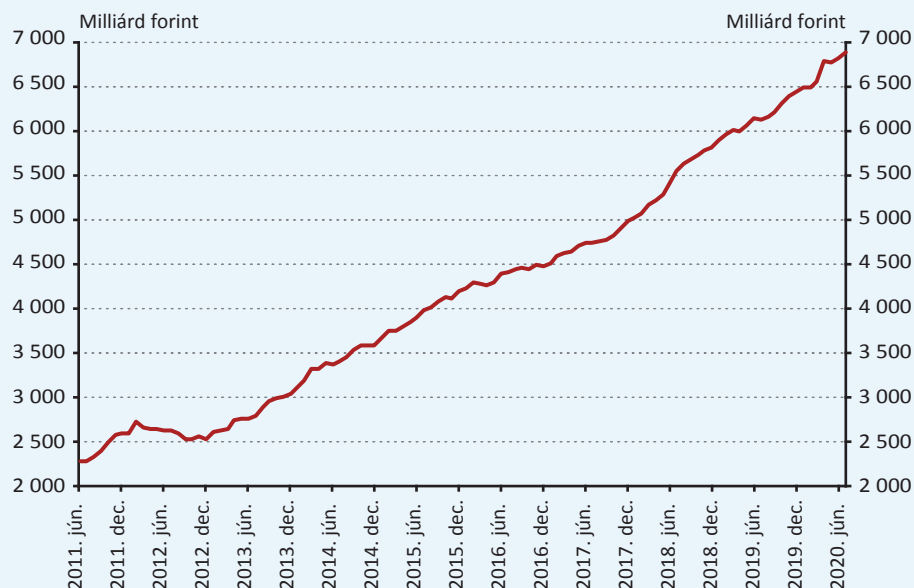

2.7. KÉSZPÉNZ-LOGISZTIKAI TEVÉKENYSÉG

A forgalomban lévő készpénz

A forgalomban lévő készpénzállomány értéke 2020. június végén 6 825 milliárd forint volt, ami a szezonális hatások kiszűrésével az előző év azonos időszakához képest 12 százalékos növekedést mutat. A forgalomban levő készpénzállomány értéke 2020. március folyamán, a koronavírus-járvány ellen történő védekezés céljából elrendelt veszélyhelyzet kihirdetését követően jelentősen – mintegy 200 milliárd forinttal – megnövekedett, amit április és május hónapokban lassú konszolidáció követett. Június hónapban ez a konszolidáció elérte végpontját, s a készpénzkereslet normalizálódott.

12. ábra
A forgalomban lévő készpénz értéke a gazdaságban

A forgalomban lévő bankjegyek és érmék

3. táblázat
A forgalomban lévő bankjegyek és érmék¹⁴
(2020. június 30-i és 2019. június 30-i adatok)

Bankjegyek	2020				2019			
	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
20 000 forint	235,9	4 718,9	42,0	70,0	205,7	4 114,3	39,0	68,0
10 000 forint	173,9	1 739,4	31,0	26,0	162,3	1 622,9	30,0	27,0
5 000 forint	29,0	145,1	5,0	2,0	29,6	148,2	6,0	3,0
2 000 forint	24,0	47,9	4,0	1,0	24,4	48,8	5,0	1,0
1 000 forint	67,1	67,1	12,0	1,0	64,6	64,6	12,0	1,0
500 forint	31,9	16,0	6,0	0,0	45,6	22,8	8,0	0,0
Összesen	561,9	6734,4	100,0	100,0	532,2	6021,6	100,0	100,0
Érmék	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
200 forint	167,9	33,6	8,0	42,0	158,5	31,7	8,0	42,0
100 forint	209,6	21,0	10,0	26,0	195,7	19,6	11,0	26,0
50 forint	204,5	10,2	10,0	13,0	191,6	9,6	9,0	13,0
20 forint	372,7	7,5	18,0	9,0	347,1	6,9	18,0	9,0
10 forint	418,8	4,2	21,0	5,0	393,6	3,9	21,0	5,0
5 forint	682,4	3,4	33,0	5,0	641,8	3,2	33,0	5,0
Összesen	2 055,9	79,8	100,0	100,0	1 928,2	74,9	100,0	100,0

¹⁴ A táblázat nem tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék és emlékbankjegyek állományát, melyek névértéken a forgalomban lévő fizetőeszközök közé tartoznak.

A forgalomban lévő bankjegyek értéke 6 734,4 milliárd forint, mennyisége 561,9 millió darab volt 2020. június 30-án. Ez értékben 12 százalékos, a mennyiséget tekintve pedig 6 százalékos növekedést jelent az előző év azonos időszakához képest. A növekedés a húszezer és a tízezer forintosok esetében volt jelentős mértékű, ugyanakkor az ötszáz forintosok esetében csökkenés volt tapasztalható, amely részben még a bankjegycsere hatásaként azonosítható. A forgalomban lévő érmék értéke 79,8 milliárd forint, mennyisége 2 055,9 millió darab volt 2020. június végén. Ez értékben és mennyiségben is közel 7 százalékos növekedést mutat 2019. június végéhez képest. A forgalombővülés valamennyi címletet érintette.

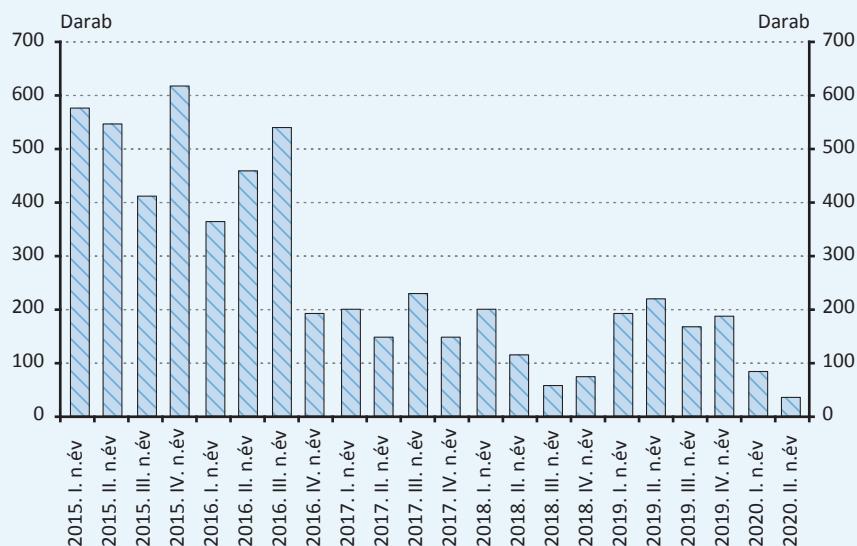
A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

2020 első félévének végéig a készpénzforgalomból 114 darab forinthamisítvány került kiszűrésre. Ez az adat a forinthez hasonló nemzeti valuták sorában továbbra is igen kedvezőnek tekinthető.

A lefoglalt forint hamisítványok döntő többsége a 20 000 forintos bankjegyek közül került ki. A hamisítások módszereit változatlanul az irodai sokszorosító eszközök (színes fénymásolók, printerek) használata jellemzi. A rátekintésre esetenként megtévesztőnek bizonyuló hamisítványok, mind egyszerű érzékszervi vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva átnézetben vagy mozgatással), mind pedig a pénztárakban alkalmazott kombinált UV-A és UV-C lámpa alatti ellenőrzéssel kiszűrhetők.

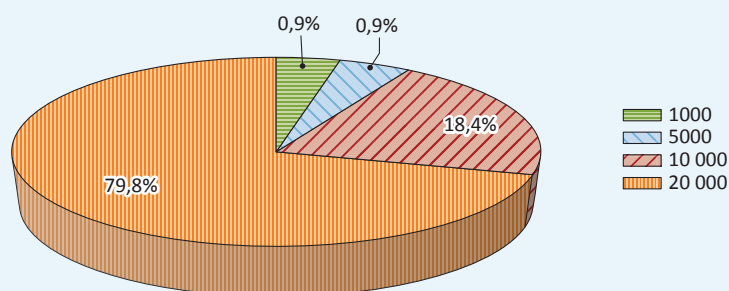
13. ábra

A forint hamisításának negyedévenkénti alakulása

14. ábra

A forintbankjegy-hamisítványok címletenkénti megoszlása 2020. I. félévben

A jegybank szakértői 2616 darab különböző valutahamisítványt, ezen belül 2529 darab hamis eurobankjegyet vizsgáltak meg 2020. június végéig. A forgalomból kiszűrt eurobankjegyek számában bekövetkezett növekedés jelentős részben egyetlen esethez kapcsolható, így a teljes hazai készpénzforgalmat vizsgálva továbbra is megállapítható, hogy a hamis valuták előfordulása nem tekinthető számottevőnek.

Emlékérme-kibocsátás

A Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény értelmében Magyarországon kizárólagosan az MNB jogosult bankjegy- és érmekibocsátásra – ideértve az emlékbankjegyet és az emlékérmet is, amelyek Magyarország törvényes fizetőeszközei, de nem szolgálnak forgalmi célokat. A Magyar Nemzeti Bank – a külföldi jegybankok gyakorlatával összhangban – azzal a céllal bocsát ki emlékérmeiket, hogy az ország életében jelentős történelmi, kulturális és tudományos eseményekről, eseményekről és személyekről az utókor számára maradandó formában állítson méltó emléket. 2020 első félévében az MNB öt tematikában bocsátott ki emlékérmet.

2014-től minden nemesfém-ből készült emlékérmet olcsóbb alapanyagú, színesfém változatban is kibocsát az MNB, ezzel kedvezve azoknak az érdeklődőknek, akik egy-egy téma művészi megvalósítását mérsékeltebb áron szeretnék megvásárolni. Emellett az MNB és a Magyar Pénzverő Zrt. a fiatalabb korosztály érme gyűjtési kedvét kívánja ösztönözni azzal, hogy számukra is megfizethetővé teszi az emlékérmeiket. Így a nemesfém-ből kivitelezendő emlékérme-témák a nemesfém érmék veretével azonos érme képpel, alacsonyabb – jellemzően 2000 forintos – névértékkel, színesfém változatban is elkészülnek.

A téma társadalmi jelentőségére tekintettel, az MNB 2020. I. félévében egy tematikában bocsátotta forgalomba az 50 forintos forgalmi érme emlékváltozatát, 2 millió példányban.

Emlékérme-kibocsátás – I. Ulászló aranyforintja

A Magyar Nemzeti Bank „I. Ulászló aranyforintja” elnevezéssel 50 000 forintos címletű normál, valamint négyszeres súlyú piedfort veretként arany emlékérmet bocsátott ki 2020. január 14-én. Az emlékérme 2000 forint névértékű színesfém változatban is megjelent. Az emlékérme a „Középkori magyar aranyforintok” sorozatot gazdagítja. Tervezőjük Tóth Zoltán ötvösművész.

Az előoldal fő motívumaként, kissé aszimmetrikusan elhelyezve, I. Ulászló aranypénzein szereplő négyrésztű címer jelenik meg a középkori veretekre jellemző kissé szabálytalan gyöngysorral határolva. Az előoldal másik pénztörténeti utalása az 1400-as évek jellegzetes pénzverő figuráját megjelenítő ábrázolás, amely a korhű verési technikát mutatja be. Az előoldalon láthatóak továbbá a kötelező alaki kellékek: felső félköríratban a „MAGYARORSZÁG” felirat, bal alsó negyedköríratban az „50000”, illetve a „2000” „FORINT” értékjelzés, a vízszintes középtengelyen 2 egymás alatti sorban a „2020” verési évszám és a „BP.” verdejegy.

A hátoldalon I. Ulászló aranyforintjának ábrázolása jelenik meg, azzal a módosítással, hogy Szent László alakját a tervező felnagyítva kiemelte az eredeti veret ábrázolásából. A veret körül külső körgyűrűbe szerkesztve felső köríratként az „I. ULÁSZLÓ ARANYFORINTJA” felirat olvasható, alsó köríratként az „1440” és az „1444” évszámok utalnak I. Ulászló magyarországi uralkodásának idejére. A felső és alsó köríratot bal oldalon egy kör alakú díszítőmotívum, jobb oldalon a tervező mesterjele választja el.

Mind a három emlékérme átmérője azonos, 20 mm. Az arany emlékérme 986 ezrelék finomságú aranyból készültek, a normál veret súlya 3,491 gramm (1 dukát), a piedfort veret súlya 13,964 gramm (4 dukát). A 2000 forintos címletű színesfém változat réz (75%), nikkel (4%) és cink (21%) ötvözetéből készült, súlya 2,7 gramm. A normál veretű arany és színesfém érme széle sima, a piedfort változatot különleges latin nyelvű peremfelirat „VLADISLAVS DEI GRATIA REX VNGARIE •” díszíti, amelynek jelentése Ulászló, Isten kegyelméből Magyarország királya. Az arany emlékérmeből verdefényes kivitelben 2000 darab normál veret, 500 darab piedfort veret, míg a színesfém emlékérmeből selyemfényes (BU) kivitelben 5000 darab került kibocsátásra.

Emlékerme-kibocsátás – „30 éve szabadon” emlékév

A Magyar Nemzeti Bank „30 éve szabadon” elnevezéssel különlegesen magas, 30 000 forintos címletű ezüst, valamint 3000 forint névértékű színesfém változatban bocsátott ki emlékérmét 2020. május 2-án. Az emlékérmék a rendszerváltás 30. évfordulójának alkalmából annak jelentőségére, a szabad, független, demokratikus Magyarország létrejöttének folyamatára kívánja felhívni a közfigyelmet. Az emlékérmét Bitó Balázs iparművész tervezte.

Az emlékérmé előoldalán – körvonallal határolt közepmezőben – az Orosz István grafikusművész által tervezett 1989-es ikonikus választási plakát központi motívuma, a régi, 1990. július 11. előtti címert szétroppantó új címer érmére adaptált ábrázolása látható. A külső, emelt síkú körgyűrűben olvashatóak az emlékérmék kötelező alaki kellékei: félköríratban fent a „MAGYARORSZÁG”, lent az egyben az évfordulóra is utaló „30000”, illetve a „3000” „FORINT” értékjelzés, a vízszintes középtengelyen bal oldalon a biztonsági elemet is tartalmazó „BP.” verdejel, jobb oldalon a „2020”-as verési évszám.

Az emlékérmék hátlapján, a felső éremmezőben egy szimbolikus életkép szerepel: egy téglafalat áttörő négy fiatal fa ábrázolása, mely az államszocializmus rendszerén áttörő, azt lebontó demokratikus törekvések allegóriája. Az emlékérmé szélén, felső félköríratban a „30 ÉVE SZABADON” felirat utal a kibocsátás apropójára. A tervező mesterjegye a leomló fal ábrázolása fölött jobb oldalon található. A központi motívum alatt emelt síkon szereplő feliratok a rendszerváltás folyamatát mutatják be. A feliratok a rendszerváltás legjelentősebb állomásait, eseményeit, illetve azok időpontját jelenítik meg kilenc egymás alatti sorban középre rendezve az alábbiak szerint:

„EGYÜTT A SZABADSÁGÉRT”
 „Közös ellenzéki demonstráció 1989. március 15.”
 „Ellenzéki Kerekasztal 1989. március 22.”
 „SZABAD VÁLASZTÁSOK”
 „1990. március 25. és április 8.”
 „FÜGGETLEN MAGYARORSZÁG”
 „Az utolsó szovjet katona”
 „elhagyja az országot”
 „1991. június 19.”

Mindkét emlékérmének az átmérője azonos, 59,75 mm, szélük recézett. A 30 000 forint névértékű emlékérmék 925 ezrelék finomságú ezüsből készültek, az ezüst érmék súlya 93,31 gramm. A 3000 forint névértékű színesfém változatok réz (75%) és nikkel (25%) ötvözetből készültek, súlyuk 100 gramm. Az emlékérmék ezúttal is korlátozott példányszámban kerültek kibocsátásra, az ezüst emlékérmékből 5000 darab tükörfényes (proof), míg a színesfém emlékérmékből 7000 darab selyemfényes (BU) változat jelent meg.

Forgalmi érme emlékváltozat- és emlékérmék-kibocsátás

50 forintos forgalmi érme emlékváltozat- és emlékérmék-kibocsátás a szervezett magyar tűzoltóság 150 éves fennállása alkalmából

A jegybank 2020. május 4-én, a Magyar Tűzoltó Szövetség alapításának 150. évfordulója alkalmából, a tűzoltók áldozatos munkájának elismeréseként bocsátott ki 50 forintos forgalmi érme emlékváltozatot, valamint 10 000 forint névértékű ezüst és 2000 forint névértékű színesfém emlékérméket.

A 2 millió példányban forgalomba kerülő 50 forintos forgalmi érme névértékes oldala megegyezik a jelenleg forgalomban lévő 50 forintos címletoldalával, a tematikus oldalon azonban a megszokott kerecsensólyom helyett – körvonalként megjelenített mentőkötél ábrázolással határolt középmezőben – egy részletesen kidolgozott díszsisakból, alatta két keresztben elhelyezett bontó baltából álló kompozíció jelenik meg, háttérben babérkoszorúval övezve. A mentőkötél két végén elhelyezkedő karabinerek között a „2020”-as verési évszám olvasható. Az érme szélén gyöngysorszegéllyel határolva, félköriratban, fent a „MAGYARORSZÁG”, lent a „150 ÉVES A SZERVEZETT MAGYAR TŰZOLTÓSÁG” felirat olvasható, a két köriratot egy-egy lángnyelv választja el egymástól. Az érme tematikus oldalát Kósa István vésnök tervezte. Az érme technikai paraméterei megegyeznek a készpénzforgalomban használt 50 forintos érmével: réz (75%) és nikkel (25%) ötvözetből készült, súlya 7,7 gramm, átmérője 27,4 mm, peremvastagsága 1,8 mm, széle sima. A 2 millió forgalomba kerülő példány közül maximum 12 000 darab érme első napi veretként díszcsomagoltan kerül értékesítésre a Magyar Pénzverő Zrt. által.

A 150 éves a szervezett magyar tűzoltóság megnevezésű emlékérmék előlapján központi motívumként díszes sisakból és alatta két keresztben elhelyezett bontó baltából álló kompozíció jelenik meg. Az emlékérmék szélén félköriratban, fent a tűzoltóság jelmondata, a „DICSŐ MŰLTBÓL A MÉLTÓ JÖVŐBE!”, lent a „MAGYARORSZÁG” felirat olvasható. A felső és alsó félköriratot bal oldalon a „BP.” verdejegy, jobb oldalon az emlékérmét tervező Holló István mesterjegye választja el egymástól. Az emlékérmék további kötelező alaki kellékei is az előlapon szerepelnek: a központi motívum alatt középre rendezve 3 egymás alatti sorban a „10000”, illetve „2000” értékjelzés, a „FORINT” felirat, valamint a „2020”-as verési évszám.

Az emlékérmék hátlapján, a középmezőben a tűzoltók védőszentjének, Szent Flóriánnak az ábrázolása látható. Az emlékérmék szélén köriratban a „150 ÉVES A SZERVEZETT MAGYAR TŰZOLTÓSÁG”, lent a talajábrázolásban megjelenítve, az érme széléhez igazítva a „SZENT FLÓRIÁN” felirat olvasható. Szent Flórián keresztény vértanú, a tűzoltók védőszentje. Kultusza a késő-középkorban terjedt el Közép-Európában. Az emlékérmén is az a jellegzetes ábrázolásmód szerepel, ahogy római tiszt egyenruhában, egyik kezében egy zászlót tartva, másik kezében egy veder vízzel egy hozzá képest kisméretű ház tűzét kioltja.

Mindkét emlékérmének az átmérője azonos, 38,61 mm, szélük finomrecés, a recéken a kétszer ismétlődő „ISTENNEK DICSŐSÉG, EMBERNEK SEGÍTSÉG! -” szélfelirat látható. A 10 000 forint névértékű emlékérmék 925 ezrelék finomságú ezüsből készültek, az ezüst érmék súlya 31,46 gramm. A 2000 forint névértékű színesfém változatok réz (75%) és nikkel (25%) ötvözetből készültek, súlyuk 30,8 gramm. Az emlékérmék korlátozott példányszámban kerültek kibocsátásra, az ezüst emlékérmékből 5000 darab tükörfényes (proof), a színesfém emlékérmékből 5000 darab selymfényes (BU) változat jelent meg.

Emlékerme-kibocsátás – Harsányi János születésének 100. évfordulója

A Magyar Nemzeti Bank 2020. május 29-én bocsátott ki 10 000 forint névértékű ezüst és 2000 forint névértékű színesfém emlékérmét a magyar származású közgazdasági Nobel-emlékdíjas tudós, Harsányi János születésének 100. évfordulója alkalmából. Az emlékérmét Pelcz Balázs szobrászművész tervezte.

Az emlékérmék előoldalain lévő központi motívum egy háromszög alakú végtelen lépcsősört ábrázol, mely egy hierarchikus struktúrát reprezentál. A lépcsősor korlátja bal oldalon, a lépcsősor középpontjából kiemelkedő létra jobb oldalon szakítja meg a központi motívumot határoló körvonalat. Harsányi Nobel-emlékdíjat érdemlő eredményét szimbolikusan mutatja be az előoldal, miszerint egy végtelen regressziót (melyet a lépcsősor reprezentál) váltott ki egy jóval egyszerűbb fogalommal (melyet a létra testesít meg). Ezen felül az emlékérmék kötelező elemei is az előoldalon találhatók: szélén, felső köriratban a „MAGYARORSZÁG” felirat, lent a „10000” illetve „2000” értékjelzés és a „FORINT” felirat, bal oldalon, a korlát ábrázolása alatt a „BP.” verdejel, jobb oldalon, a létra szárai között, függőlegesen a „2020” verési évszám olvasható. A verdejelben legalább tízszeres nagyítás esetén látható, a verdejel adott betűjével megegyező betűket ábrázoló mikroírás került elhelyezésre.

Az emlékérmék hátoldalán a közgazdasági Nobel-emlékdíjas kutató portréja látható. A portrétól fent, balra a „HARSÁNYI”, jobbra a „JÁNOS” felirat, illetve a neves tudós születési és halálozási évét megjelenítő „1920 – 2000” évszámok jobb oldalon, lent olvashatók köriratként. A portré alatt a tervező mesterjegye látható.

Mindkét emlékérmének az átmérője azonos, 38,61 mm, szélük recézett. A 10 000 forint névértékű emlékérmék 925 ezrelék finomságú ezüsből készültek, az ezüst érmék súlya 31,46 gramm. A 2000 forint névértékű színesfém változatok réz (75%) és nikkel (25%) ötvözetből készültek, súlyuk 30,8 gramm. Az ezüst emlékérmékből maximálisan 5000 darab tükörfényes (proof), a színesfém emlékérmékből 5000 darab selymfényes (BU) változat készíthető.

Emlékerme-kibocsátás – 30 éves a Budapesti Értéktőzsde

A Magyar Nemzeti Bank 2020. június 21-én 10 000 forint névértékű ezüst és 2000 forint névértékű színesfém emlékérmét bocsátott ki a Budapesti Értéktőzsde újraalapításának 30. évfordulója alkalmából. A gazdaságtörténeti jelentőségű esemény tiszteletére megjelenő emlékérméket Endrődy Zoltán iparművész tervezte.

Az emlékérmék előlapján központi helyett kapott a tőzsdei folyamatok legfontosabb mutatószáma, hiszen a körvonallal határolt középmezőben a BUX-index árfolyamának alakulását a nemzetközi trendek viszonylatában bemutató vonaldiagram ábrázolása látható, kiemelt évszámokkal jelölve a Budapesti Értéktőzsde újjáalakulása óta eltelt időszak legfontosabb tőzsdetörténeti eseményeit. A diagram háttérében a gazdaság fluktuálását reprezentáló, felfelé és lefelé mutató nyilakból álló világtérkép látható. A külső körgyűrűben fent a BÉT számára kiemelkedő jelentőségű értékek – „NÖVEKEDÉS • GYARAPODÁS • FENNTARTHATÓSÁG” – felirata, lent az emlékérmé egyik kötelező éremképi eleme, a „MAGYARORSZÁG” felirat olvasható.

Az emlékérmék hátoldala a tőzsdei működés jellemzőit mutatja be. Középső függőleges tengelyén a Budapesti Értéktőzsde emblematisz tárgya, a tőzsdei kereskedésnyitást szimbolizáló, mára a tőzsdei bevezetések ünneplésekor használt csengő jelenik meg posztamensre állítva. Az ábrázolást lent a BÉT logója zárja. A tőzsdei trendeket testesíti meg a tőzsdei felívelést szimbolizáló bika, valamint az árfolyamesést jelképező medve ábrázolása a bal, illetve jobb oldali érmemezőben egy-egy vízszintes vonalon elhelyezve. A dinamizmus, illetve a recesszió megjelenítését a bika plasztikus és a medve vonalas ábrázolásmódja is erősíti. Az emlékérmék további kötelező elemei a „10000”, illetve a „2000” „FORINT” névérték, a „2020” verési évszám és a „BP.” verdejel. A verdejelben legalább tízszeres nagyítás esetén látható, a verdejel adott betűjével megegyező betűket ábrázoló mikroírás került elhelyezésre. Az emlékérmét tervező mesterjegye a bikaábrázolás alatt található.

Mindkét emlékérmének az átmérője azonos, 38,61 mm, szélük recézett. A 10 000 forint névértékű emlékérmék 925 ezrelék finomságú ezüsből készültek, az ezüst érmék súlya 31,46 gramm. A 2000 forint névértékű színesfém változatok réz (75%) és nikkel (25%) ötvözetből készültek, súlyuk 30,8 gramm. Az emlékérmék korlátozott példányszámban kerültek kibocsátásra, az ezüst emlékérmékből 4000 darab tükörfényes (proof), a színesfém emlékérmékből 4000 darab selymfényes (BU) változat jelent meg.

2.8. STATISZTIKAI SZOLGÁLAT

A Magyar Nemzeti Bank az MNB tv. szerinti feladatai ellátásához gyűjt statisztikai információkat, és hozza nyilvánosságra az azokból készített statisztikákat.

Az MNB az általa készített monetáris, fizetésimérleg- és kapcsolódó állományi statisztikákat, pénzügyiszámla- és értékpapír-statisztikákat, felügyeleti, pénzforgalmi, fizetési rendszer statisztikákat, továbbá ár- és árfolyam-statisztikai, pénzügyi stabilitási, makroprudenciális és a pénzügyi közvetítő rendszerre vonatkozó adatokat tartalmazó idősorokat, statisztikai közleményeket és tájékoztatókat a honlapján keresztül teszi elérhetővé a nyilvánosság számára, a közzétett Publikációs naptár szerint. Az egyes szakstatisztikai területekhez (a monetáris statisztikákhoz, a pénzügyiszámla-statisztikákhoz, valamint a fizetésimérleg- és külfölddel szembeni befektetéspozíció-statisztikákhoz) kapcsolódóan az MNB átfogó módszertani kiadványokat is megjelentet a honlapján (<https://www.mnb.hu/kiadvanyok/elemezsek-tanulmanyok-statisztikai/statisztikai-kiadvanyok>). Emellett az MNB a szakstatisztikai sajtóközlemények publikálásakor az aktuális időszakra vonatkozó módszertani megjegyzéseit is közzéteszi.

2020 első félévében két alkalommal került sor a 2020. évi hatályos adatszolgáltatási MNB rendeletek év közbeni módosítására a hazai szabályozási környezet változása, illetve a koronavírus-járvánnyal összefüggő rendkívüli helyzet miatt^{16[1]}.

Publikációs változások az MNB statisztikaiban

2020-ban folytatódott a statisztikai publikációk megújítása. 2020. februárban, a januári adatokra vonatkozóan jelent meg először az **MNB előzetes statisztikai mérlegéről szóló sajtóközlemény új szemléletben és interaktív formában**. A publikáció ezt követően is több alkalommal bővült annak érdekében, hogy az MNB különféle intézkedéseinek a mérlegekre gyakorolt hatása jobban követhető legyen. 2020. júniusában pedig a **befektetési alapok publikációja bővült az alapok részletes mérlegadataival**. Az interaktív publikáció ezáltal tartalmazza az MNB adatgyűjtéséből elérhető legrészletesebb eszköz és forrás adatokat, amelyek addig csak közvetve voltak kinyerhetőek más publikációk adataiból.

2020. februárjában teljesítette az MNB első alkalommal a **nyugdíjpénztári szektorról szóló új statisztikai adatszolgáltatást** az EKB felé 2019 IV. negyedévre vonatkozóan. Az adatszolgáltatás a hazai önkéntes, magán, és foglalkoztatói nyugdíjpénztárak állományi és forgalmi adatait tartalmazza az EKB vonatkozó rendeletének megfelelően.

^{16 [1]} a módosítások a jegybanki információs rendszerhez a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásához kapcsolódó egyes adatokra vonatkozóan teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 32/2019. (XI. 25.) MNB rendeletet, továbbá az MNB alapvető, valamint felügyeleti feladatai ellátásához szükséges adatszolgáltatásokat előíró MNB rendeleteket érintették [37/2019. (XI. 19.) MNB, 38/2019. (XI. 20.) MNB, 39/2019. (XI. 20.) MNB, 40/2019. (XI. 21.) MNB, 41/2019. (XI. 21.) MNB rendelet]

A járványügyi veszélyhelyzettel összefüggő változások az adatszolgáltatásban

A hitelintézeti szektor esetében a COVID-19 járványra tekintettel, a 2020. március, április és május havi, valamint a 2020. I. negyedéves statisztikai célú adatszolgáltatások beküldési határidejét az MNB egy héttel meghosszabbította annak érdekében, hogy minden intézmény eleget tudjon tenni a jelentési kötelezettségének. Az ezekre az adatszolgáltatásokra épülő publikációk az új beküldési határidőkhöz igazodva, rendben megjelentek az MNB honlapján.

2020. júniusban módosításra került a jegybanki alapvető feladatok ellátása érdekében teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló MNB rendeletben¹⁷ a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásához kapcsolódó egyes adatokra vonatkozóan előírt 2020. évi első adatszolgáltatási határidő. Figyelembe véve a koronavírus okozta veszélyhelyzettel összefüggő bankrendszeri többletfeladatokat, az MNB hosszabb felkészülési időt biztosít az adatszolgáltatóknak, az első adatszolgáltatásokat 2020. október 30-ig kell teljesíteni.

Szorosabb kapcsolat a Központi Statisztikai Hivatallal

A járványhelyzet következtében a statisztikák összeállításához szükséges adminisztratív és statisztikai adatforrások rendelkezésre állása bizonytalanabbá vált, miközben a gazdaság állapotáról, az államháztartásról, illetve a pénzügyi közvetítő rendszerről szóló statisztikák iránti igény megnövekedett. Ezt felismerve az MNB Statisztikai Igazgatósága szorosabbra fűzte az együttműködését a Központi Statisztikai Hivatallal. A negyedéves nemzeti számlák és a fizetési mérleg előállításához szükséges adatok átadása kapcsán a határidők rövidültek, az adatcserék intenzívebbé váltak és kiegészültek olyan további információkkal, amelyek a két statisztikai hatóságot segítették és segítik a statisztikai termékek minőségének fenntartásában, továbbá az új felhasználói igények kielégítésében.

A terveknek megfelelően haladt az EKB által koordinált háztartási pénzügyi felmérés (Household Finance and Consumption Survey, Miből élünk?) harmadik ütemének előkészítése, amely Magyarországon a KSH és az MNB együttműködésében valósul meg. A megkérdezések 2020. őszén zajlanak le, az első eredmények 2021 végén várhatók.

Felügyeleti statisztikák

2020. első félévének kezdetén a munka az előzetes terveknek megfelelően folyt, azonban a COVID-19 járvány következtében kialakult veszélyhelyzet miatt a munkatársak több hónapra távmunkába kényszerültek. A megfelelő IT támogatásnak is köszönhetően mind az előre tervezett, mind a COVID-19 járvány miatti rendkívüli feladatok a távmunkában is az elvárásoknak megfelelően kerültek végrehajtásra.

Folytatódtak az előkészületek a hitelintézetek és a befektetési vállalkozások által szolgáltatott EBA ITS adatok XBRL formátumban történő befogadására. Az adatszolgáltatók kérésére a rendkívüli helyzetre tekintettel az XBRL-átállítás eredetileg tervezett 2020. II. negyedévi időpontját a IV. negyedévre halasztotta az MNB. Ugyancsak folytatódott, majd sikeresen befejeződött a felkészülés a Felügyeleti Elemző Rendszer (FER) publikálási célú használatára. Az idősorok új változatai a FER-ben elkészültek, első alkalommal a 2020. III. negyedévi adatokkal bővítve kerülnek publikálásra.

A COVID-19 járvány következtében számos, rövid határidővel végrehajtandó, a szervezeti egységek együttműködését igénylő rendkívüli feladat merült fel, például több felügyelt szektor vonatkozásában került előírásra MNB határozattal elrendelt COVID-19 rendkívüli adatszolgáltatás, valamint rekord sebességgel került sor az EBA által kidolgozott COVID-19 adatszolgáltatási iránymutatás (EBA/GL/2020/07) implementálására. A szükséges egyeztetések távmunkában is zavartalanul folytak.

A biztosítói és pénztári szektor esetében – az EIOPA ajánlással összhangban – a MNB a COVID-19 járványra tekintettel, a 2020. I. negyedéves felügyeleti adatszolgáltatások beküldési határidejét az eredeti határidőhöz képest egy héttel meghosszabbította, mely határidőre minden intézmény eleget tett a jelentési kötelezettségének. Ezen negyedéves adatszolgáltatásokra épülő biztosítói és pénztári publikációk az első félév során, az új beküldési határidőhöz igazodva rendben megjelentek az MNB honlapján.

¹⁷ 32/2019. (XI. 25.) MNB rendelet

2.9. AZ MNB TÁRSADALMI FELELŐSSÉGVÁLLALÁSI TEVÉKENYSÉGE

Az MNB Társadalmi Felelősségvállalási Stratégiájának meghatározó elemét képező Pallas Athéné Közgondolkodási Program megvalósítása során feladatának tekinti a pénzügyi kultúra és a pénzügyi tudatosság, valamint az ezt megalapozó közgazdasági és társadalmi gondolkodás, illetve az ehhez kapcsolódó intézményrendszer és infrastruktúra fejlesztését. Ennek érdekében a jegybank elősegíti a közgazdasági, pénzügyi és interdiszciplináris kutatási és oktatási munkát, stratégiai együttműködések hoz létre vezető felsőoktatási intézményekkel és a nemzetközi tudományos kapcsolatok kiszélesítéséhez is aktívan hozzájárul. Az MNB és alapítványai által támogatott oktatási programok részben saját gondozású kezdeményezések, részben intézményi partnerségek révén valósulnak meg.

A Pallas Athéné Közgondolkodási Program keretében a jegybank számos gazdaságtudományi képzés fejlesztésére irányuló egyetemi együttműködés megvalósításában vett részt. A közgazdaságtudományi és pénzügyi képzést folytató egyetemekkel való együttműködések keretében jelentős számú szakmai projekt (oktatás-fejlesztés, szakmai konferenciák, kiadványok) valósult meg. A 2019/2020-as tanévet érintő együttműködési programok első félévének szakmai és pénzügyi teljesülését az MNB ellenőrizte és elfogadta. A tanév második félévére, illetve az egész tanévre vonatkozó záró szakmai és pénzügyi beszámolók ellenőrzése folyamatban van, melynek során a programokat a felek közösen értékelik és a céloknak, tapasztalatoknak megfelelően továbbfejlesztik. A 2019/2020-as tanévben a sikeres együttműködési programokra tekintettel két új egyetemmel (Debreceni Egyetem, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem) kötött együttműködési és támogatási megállapodást az MNB.

Az MNB kiválósági ösztöndíjprogram keretében a 2019/2020-as tanévben 27 magyarországi felsőoktatási intézmény közreműködésével 515 kiválósági ösztöndíj odaítélésére került sor. A program 2020/2021-es tanévben történő meghirdetésének előkészítése megtörtént, a felsőoktatási intézményekkel a szerződések megkötése folyamatban van.

A kecskeméti Neumann János Egyetemmel együttműködésben megvalósuló, Magyarország legnagyobb duális képzési programjában a 2019/2020-as tanév tavaszi félévében közel 30 hallgató töltötte szakmai gyakorlatát az MNB különböző szakmai részlegeinél és leányvállalatainál.

Az MNB és a TDK-ért Közhasznú Alapítvány közötti együttműködés 2020-ban is folytatódott, amelynek fő célja a pénzügyi tudatosság, valamint interdiszciplináris tudományterületek támogatása.

Az MNB által a lakosság pénzügyi kultúrájának fejlesztése érdekében létrehozott Pénzügyi Navigátor Tanácsadó Irodahálózat (PNTI) keretében 18 iroda működik. A megyeszékhelyeken lévő irodák üzemeltetését a pénzügyi intézményektől és szolgáltatóktól független civil partnerek végzik.

Az MNB a koronavírus miatti veszélyhelyzetre figyelemmel 2020. március 13-tól felfüggesztette a PNTI irodákban a személyes tanácsadást, továbbá a kihelyezett tanácsadások szervezését. A korlátozások enyhítését követően 2020. június 8-tól – a kapcsolódó biztonsági ajánlások betartása mellett – fokozatosan nyitottak újra az irodák. A közbenső időszakban a tanácsadók kizárólag telefonon, elektronikus valamint postai úton fogadták a megkereséseket.

A rendkívüli működési rend ellenére a tanácsadók több ügyfélmegkeresést kezeltek 2020. első félévében (12 242 db), mint az előző év hasonló időszakában (11 030 db). A korábbi évtől eltérően az idei év első felében a megkeresések 62 %-a panasztétel helyett pénzügyi szolgáltatással kapcsolatos érdeklődés volt. Az ügyfélmegkeresések többsége (81 %) változatlanul a pénzügyi szektor termékeihez és szolgáltatásaihoz, 15 %-a a biztosítási szektorhoz, kis része pedig a tőke-, valamint a pénztárgihoz kapcsolódott.

Az MNB „Civil Háló Támogatási Program 2018-2019” elnevezésű pályázatának keretében megvalósult, a lakosság pénzügyi ismereteinek fejlesztését célzó projektek 2020. I. félévében lezárultak, pénzügyi elszámolásuk megtörtént.

A jegybank lehetőségeihez mérten támogatások nyújtásával is szerepet vállalt a nemzeti értékek, a szellemi és kulturális örökség megőrzésében (pl. Andrássy Gyula Alapítvány, Kecskemétfilm), a tudományos tevékenység és a pénzügyi ismeretterjesztés támogatásában (pl. Magyar Közgazdasági Társaság, Frank Ignác Alapítvány). Karitatív célú adományozással hozzájárult a hátrányos helyzetű csoportok életminőségének, esélyegyenlőségének javításához, a rendkívüli élethelyzetek

okozta nehézségek enyhítéséhez (pl. Nemzetközi Gyermekekmentő Szolgálat Magyar Egyesület, Dr. Meggyes Pro Vobis Alapítvány). A társadalmi felelősségvállalási stratégiában kijelölt célok mentén a jegybank nyitott az együttműködő partnerek körének további bővítésére.

2.10. AZ MNB EREDMÉNYÉNEK ALAKULÁSA

A Magyar Nemzeti Bank 2020 I. félévi eredménye 217,2 milliárd forint nyereség volt, 164,5 milliárd forinttal meghaladta az előző év hasonló időszaki nyereséget. Az I. félévben a mérleg és az eredmény alakulására az alábbi főbb folyamatok hatottak:

- a nemzetközi tartalékok monetáris politika által meghatározott szintje és összetétele, kockázatkezelési megfontolások, a tartalék szintjét befolyásoló devizavásárlások és devizaeladások: az EU-transzferekből származó nettó devizabeáramlás, az Államadósság Kezelő Központ adósságkezeléssel kapcsolatos műveletei, a Magyar Államkincstár nem adósságfinanszírozáshoz kapcsolódó devizakonverziói;
- a forintlikviditást lekötő instrumentumok alakulása, ami összefügg a devizatartalék és az MNB nettó devizaköveteléseinek alakulásával;
- a monetáris politikának a bankok likviditását és hitelezési tevékenységét támogató eszközei (fedezett hiteleszköz, Növekedési Hitelprogram, kamatcsere tenderek), és a vállalati szektor hitelezésének diverzifikálását célzó Növekedési Kötvényprogram;
- a jegybanki eszközvásárlási programok (állampapír- és jelzáloglevél-vásárlási programok);
- a forintkamatok és a nemzetközi devizakamatszint változása, valamint
- a devizaárfolyamok változása.

4. táblázat

Az MNB összevont eredménykimutatása

(milliárd forint)

Sorszám	Megnevezés (Eredménykimutatás sora)	2019. I. félév	2020. I. félév	Változás
1	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény (I+II)-(X+XI)	28,3	28,6	0,3
2	Nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény (I-X)	15,5	12,3	-3,2
3	Nettó deviza kamat- és kamatjellegű eredmény (II-XI)	12,8	16,3	3,5
4	Pénzügyi műveletek realizált eredménye (IV-XIV)	5,8	5,6	-0,2
5	Devizaárfolyam-változásból származó eredmény (III-XII)	38,8	206,6	167,8
6	Egyéb eredménytényezők* (V+VI+VII+VIII)-(XIII+XV+XVI+XVII+XVIII)	-20,2	-23,6	-3,4
7	Eredmény (1+4+5+6)	52,7	217,2	164,5

*Felügyeleti tevékenységből származó bevételek, nettó banküzemi eredmény, bankjegy- és érmegyártás költségei, nettó céltartalékképzés/felszabadítás, jutalékból származó és egyéb eredmény.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 28,6 milliárd forint nyereség volt, ami 0,3 milliárd forinttal magasabb, mint 2019 hasonló időszakában. Mind a forint mind a deviza kamateredmény nyereséget mutatott, a deviza kamateredmény javulása kismértékben meghaladta a forint kamateredmény romlását. A 2020. I. félévben a koronavírus-járvány negatív gazdasági és pénzügyi hatásainak mérséklése érdekében hozott jegybanki intézkedések hatására a mérlegfőösszeg jelentősen bővült, számottevően megemelkedett a kamatozó forintoszközök (fedezett forinthitelek, jelzáloglevelek, állampapírok, vállalati kötvények) és a kamatozó forintforrások (likviditáslékötő instrumentumok és a költségvetés forintbetétének) állománya.

A nettó forint kamat- és kamatjellegű eredmény 2020. I. félévben 12,3 milliárd forint nyereség volt, ami 3,2 milliárd forinttal elmaradt az előző év azonos időszaki nyereségtől. Az új jegybanki programok hatására (fedezett hitel nyújtása,

jelzáloglevél-vásárlás, állampapír-vásárlás) a kamatbevételek emelkedtek, ugyanakkor ezt meghaladta a forintlikviditás lekötéséhez kapcsolódó kamatráfordítások (egyhetes betét, preferenciális betét) és a költségvetés forintbetétei után fizetett kamatok növekedése. A piaci forintkamatok emelkedése következtében a hitelintézetekkel kötött kamatswapok nyeresége alacsonyabb lett. A jegybanki alapkamat június végén 0,25 bázisponttal 0,75 százalékra csökkent, aminek az I. félév eredményére számottevő hatása még nem volt.

A deviza kamat- és kamatjellegű eredmény 2020. I. félévben 16,3 milliárd forint nyereség volt, 3,5 milliárd forinttal magasabb, mint az előző év azonos időszakában. Az eredmény kedvező alakulása nagyjából a devizatartalékok utáni kamatbevételek emelkedésére vezethető vissza, ami a magasabb tartalékállománnyal függött össze.

A pénzügyi műveletek eredménye döntően a devizatartalékba sorolt értékpapírok piaci árváltozásából származó – az értékpapír eladásakor keletkező – realizált eredményt tartalmazza. 2020 I. félévben ez az eredménykategória – a dollárhozamok csökkenésével összefüggésben – nyereséget mutatott, a pénzügyi műveleteken 5,6 milliárd forint nyereség realizálódott, ami kismértékben, 0,2 milliárd forinttal, elmaradt az előző év azonos időszaki nyereségtől.

A devizaárfolyam-változásból származó eredmény alakulását a forint hivatalos árfolyamának a bekerülési árfolyamtól való eltérése, valamint a devizaeladások volumene határozza meg. A félév során a forint gyengülése következtében a hivatalos és a bekerülési árfolyam eltérése emelkedett. A devizaeladások 2020. I. félévben az ÁKK-adósságkezelési műveleteihez, az állam koronavírus-járvány elleni védekezési kiadásaihoz, illetve a nemzetközi tartalékok kezeléséhez kapcsolódtak. A realizált árfolyamnyereség 167,8 milliárd forinttal 206,6 milliárd forintra emelkedett 2019 I. félévéhez képest.

Az egyéb eredménytényezők tartalmazzák a banküzem működési bevételeit, költségeit, ráfordításait, a bankjegy- és érme-gyártás költségeit, a céltartalék és értékvesztés-képzést, -felszabadítást, valamint a felügyeleti tevékenységből származó bevételeket, a jutalékból származó és az egyéb eredményt. Az ezekből adódó nettó ráfordítások 2020 I. félévében 23,6 milliárd forintot tettek ki, az előző év azonos időszakához képest 3,4 milliárd forinttal emelkedtek döntően a működési költségek növekedéséhez köthetően.

5. táblázat

A saját tőke egyes elemei

(milliárd forint)

Megnevezés (Mérlegssor)	2019.12.31.	2020.06.30.	Változás
Saját tőke (XI.)	682,9	986,1	303,2
ebből: Eredménytartalék (XI.2.)	198,2	202,9	4,7
Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka (XI.4.)	187,8	490,5	302,7
Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka (XI.5.)	32,2	65,5	33,3

A saját tőke állománya 2020. június 30-án 986,1 milliárd forint volt. Az igazgatóság döntése alapján 2020. I. félévben az MNB eredménytartalékából 250 milliárd forint osztalékot fizetett be a központi költségvetésbe. A saját tőke nagyságát az osztalékfizetés csökkentette, a kiegyenlítési tartalékok, továbbá az éves eredmény alakulása növelte.

2019. év végéhez képest a forint hivatalos és átlagos bekerülési árfolyama közötti pozitív eltérés növekedett, így a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka a 302,7 milliárd forinttal magasabb lett, 2020. június 30-án 490,5 milliárd forint volt.

2020. június 30-án a deviza-értékpapírokon piaci értékelésük alapján 65,5 milliárd forint nem realizált nyereség keletkezett, ami 33,3 milliárd forinttal meghaladta az előző év végi szintet.

2.11. AZ MNB GAZDÁLKODÁSA

Az MNB gazdálkodása az MNB törvényben előírt feladatainak színvonalas ellátásához szükséges erőforrások hatékony biztosítására irányul.

Működési költségek

6. táblázat Az MNB 2020. I. félévi működési költségeinek alakulása					
Megnevezés	2019. I. félévi tény	2020. I. félévi ütemezett terv (tartalék nélkül)	2020. I. félévi tény	Index (2020. I. félévi tény/2020. I. félévi ütemezett terv)	Index (2020. I. félévi tény/2019. I. félévi tény)
	millió forintban			százalékban	
Személyi jellegű ráfordítások	12 474	13 104	12 985	99,1	104,1
Banküzemi általános költségek	8 389	11 881	11 156	93,9	133,0
Összesen	20 863	24 985	24 141	96,6	115,7

A működési költségek 2020. I. félévi tényleges összege 24 141 millió forint, mely az ütemezett tervtől¹⁸ 3,4 százalékkal marad el, a 2019. I. félévében felmerült kiadásoknál pedig 15,7 százalékkal magasabb.

Az előző év hasonló időszakához viszonyított költségnövekedés döntően a banküzemi általános (leginkább az egyéb) költségeknél jelentkezett, döntően a 2020. év elején aktuális kommunikációs kampányok költsége esetében.

Személyi jellegű ráfordítások

A 2020. I. félévi személyi jellegű ráfordítások (12 985 millió forint) az előző év azonos időszakának költségeit 4,1 százalékkal (511 millió forinttal) haladták meg.

Ennek hátterében egyrészt az üres álláshelyek betöltéséből adódóan az időszaki átlaglétszám 0,2 százalékos növekedése, továbbá a magas szaktudású munkavállalók hosszú távú biztosítása érdekében – az MNB igazgatóságának döntése alapján – a területi bértömegkeretek emelése áll, amely alapján a 2019. év ugyanezen időszakához képest 4,0 százalék átlagbérnövekedés valósult meg. Ezen kívül hatást gyakorolt a személyi jellegű ráfordítások alakulására a gazdaságélénkítést célzó kormánydöntés alapján kedvezményes adózás mellett megvalósult rendkívüli SZÉP-kártya kifizetés.

A beszámolási időszakban a korábbi évhez képesti változás, hogy a választható béren kívüli juttatások kivezetésre kerültek, ezzel párhuzamosan új béren kívüli juttatási elemek kerültek bevezetésre, illetve egyes régi elemek átalakítása is megtörtént.

Banküzemi általános költségek

A 2020. I. félévi banküzemi általános költségek (11 156 millió forint) a 2019. I. félévinél 33,0 százalékkal magasabbak.

Az *IT-költségek* az előző év ugyanezen időszakához képest 563 millió forinttal (33,6 százalékkal) növekedtek, döntően a már megvalósított informatikai beruházások (a funkcióbővítések, a magasabb rendelkezésre állási szintek) általi többletköltségek hatásaként. Kisebb mértékben, de emelkedtek a hírszolgálati díjak is, ugyanakkor csökkentek az IT biztonsággal kapcsolatos és egyéb informatikai szakértések, tanácsadások költségei, a vonatkozó felhasználói igények mérséklődésének eredményeként.

¹⁸ Az ütemezett terv nem azonos az időarányos (havonként egyenlő összegekre osztott) tervvel, az a kiadások várható tényleges felmerülését alapul véve készül, az időbeli elhatárolásokat is figyelembe véve.

2019 I. félévéhez viszonyítva 180 millió forinttal (5,7 százalékkal) emelkedtek az *üzemeltetési költségek*, mely többek között a Krisztina körút 39. szám alatti épület bérleti díjának növekedéséből, valamint a bankbiztonsági technikusok MNB Biztonsági Zrt.-hez történt kiszervezéséből adódott (utóbbi egyúttal a béreknél megtakarítást jelent).

A tárgyi eszközök és immateriális javak *értékcsökkenési leírásának* 2020. I. félévi összege 23,8 százalékkal (418 millió forinttal) emelkedett az előző év hasonló időszakához képest, ami döntően a 2019 II. felében aktivált tárgyi eszközök és immateriális javak értékére vezethető vissza.

A 2020. I. félévi *egyéb költségek* 85,2 százalékkal (1 595 millió forinttal) növekedtek az előző év I. félévi kiadásaihoz viszonyítva. Ennek egyik oka a kommunikációs szolgáltatások költségeinek jelentős emelkedése, mely egyrészt annak következménye, hogy a 2019 első felére tervezett nagyobb kommunikációs kampányok egyes részei (pl.: Azonnali Fizetési Rendszer) vezetői döntések alapján, illetve a közbeszerzési eljárás sikertelensége miatt később valósultak csak meg. Másrészt 2020 I-VI. hónapjában a koronavírus gazdasági hatásainak enyhítése érdekében hozott jegybanki intézkedések kommunikációja, továbbá a Növekedési Hitelprogram Hajrá kampány aktivitásának felfuttatása jelentős kiadással járt. Mindezek mellett az egyéb költségek növekedéséhez hozzájárultak a hitelminősítések és azok felülvizsgálati díjai is.

Az *önköltség-átvezetések* abszolút értéke – amely csökkenti a banküzemi működési költségeket annak érdekében, hogy a banküzemi működési költségek teljes összege az MNB-t ténylegesen terhelő kiadásokat mutassa – mérséklődött. Ennek döntő oka, hogy a világjárvány miatt 2020-ban több saját előállítású kiadvány közzététele halasztásra került, az elkészültek többsége pedig csak elektronikus változatban jelent meg, mindezek miatt az átvezetett kiadvány előállítási költség elmaradt az előző év azonos időszakának értékétől.

Beruházások

A jegybanki célkitűzések megvalósításához, illetve az eszközök mennyiségi és minőségi színvonalának biztosítása érdekében különböző fejlesztési projektek, eszközbeszerzések szükségesek. A beruházások 2020. évi jóváhagyott terve a normál üzletmenethez kapcsolódóan 11 736,6 millió forint. 2020 I. félévében a beruházásokhoz kötődő kifizetés összege 1 878,6 millió forint.

A 2020. I. félévi beruházások jelentős része informatikai szoftvertermékek beszerzéséhez, illetve különböző informatikai projektekhez kötődött. A nagyobb értékű beruházások között az MNB különféle licenceket vásárolt, valamint folytatódtak a korábbi években elkezdett statisztikai alkalmazásokkal összefüggő projektek, mint például a STAFIR program is, melynek célja a statisztikai és felügyeleti célú informatikai rendszerek integrációjának megvalósítása.

Az ingatlanokkal kapcsolatos beruházások részeként 2020-ban jelentősebbek a Logisztikai központ épületének gépészeti, illetve egyéb átalakítási munkálatai, továbbá azok, amelyek annak biztonságtechnikai és informatikai rendszereinek felújítását, korszerűsítését és bővítését szolgálják.

3. Rövidítések, jegybankspecifikus fogalmak magyarázata

RÖVIDÍTÉSEK

DEM: Devizaegyensúly mutató

DMM: Devizafinanszírozás megfelelési mutató

JMM: Jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutató

MFL: Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel

THM: Teljes hiteldíj mutató

BIS: Nemzetközi Fizetések Bankja (Bank for International Settlements)

EKB: Európai Központi Bank (European Central Bank, ECB)

KBER: Központi Bankok Európai Rendszere (European System of Central Banks, ESCB)

KESZ: Kincstári Egységes Számla

MIRS: monetáris politikai célú kamatcsere (IRS) ügylet

NHP: Növekedési Hitelprogram

NKP: Növekedési Kötvényprogram

FOGALMAK MAGYARÁZATA

FinTech: A FinTech olyan technológia vezérelte pénzügyi innováció, amely új üzleti modelleket, alkalmazásokat vagy termékeket eredményezhet és jelentős hatással lehet a pénzügyi piacokra és intézményekre, valamint magukra a pénzügyi szolgáltatásokra is.

Devizafutures: olyan tőzsdei ügylet, ahol a jövőbeni elszámolás alapja meghatározott mennyiségű, szabványosított (kontraktusban kifejezett), az üzletkötéskor meghatározott deviza.

Devizaswapügylet: olyan — általában rövid lejáratra kötött — ügylet, amely különböző devizák cseréjét és az ügylet lezárásakor a szerződésben (a keresztárfolyam és a devizák kamatrátája által) meghatározott áron történő visszacserélését foglalja magában.

FX-swapügylet: lásd devizaswapügylet.

Kamatozó devizaswapügylet (currency interest rate swap, CIRS): olyan — általában közép-, illetve hosszú lejáratra kötött — ügylet, amely különböző devizák cseréjét, a tőke utáni kamatfizetések sorozatát és az ügylet lezárásakor a tőkék törlesztését foglalja magában.

Kamatswap (interest rate swap, IRS): valamely tőkeösszegre rögzített kamatláb alapján számított fix kamat és — bizonyos piaci kamatlábhoz, feltételhez igazított — változó kamatláb alapján számított változó kamatösszeg meghatározott időközönkénti cseréje.

Kiegyenlítési tartalék: a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka és a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka az MNB saját tőkéjének részét képező tartalékok. Amennyiben a kiegyenlítési tartalékok összege év végén negatív és a negatív egyenleg meghaladja az eredménytartalék és a tárgyévi eredmény pozitív összegét, akkor a különbözetet a központi költségvetés a tárgyévet követő év március 31-ig az eredménytartalék javára megtéríti. A térítést a tárgyévi mérlegben a központi költségvetéssel szembeni követelések között kell kimutatni.

Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka: a devizaeszközöknek és -forrásoknak a forintárfolyam változásából adódó nem realizált árfolyamnyereségét, illetve árfolyamvesztését a saját tőke részét képező forintárfolyam kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka: a devizában fennálló, értékpapírokon alapuló követelések piaci értéke és beszerzési értéke közötti értékelési különbözetet a saját tőke részét képező deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában kell kimutatni.

O/N: overnight betét/hitel, egynapos betét/hitel

Opció ügylet: a devizaopció tulajdonosa számára jogot jelent, de nem kötelezettséget egy bizonyos mennyiségű deviza egy másik devizával szembeni vételére vagy eladására előre meghatározott árfolyamon, előre meghatározott időpontban vagy időpontig. Az opció eladója (kiírója) számára — amennyiben az opció birtokosa gyakorolja a jogot — mindez kötelezettségként értelmezendő.

MBS (Mortgage-Backed Security): jelzáloggal fedezett értékpapír

Repo- és fordított repoügylet: olyan megállapodás, amely értékpapír tulajdonjogának átruházásáról rendelkezik a szerződéskötéssel egyidejűleg meghatározott vagy meghatározandó jövőbeli időpontban történő visszavásárlási kötelezettség mellett, meghatározott visszavásárlási áron. Az ügylet futamideje alatt a vevő az ügylet tárgyát képező értékpapírt megszerezheti, és azzal szabadon rendelkezhet (szállítási repoügylet), vagy nem szerezheti meg, azzal szabadon nem rendelkezhet, ilyenkor az értékpapír a vevő javára a futamidő alatt óvadékként kerül elhelyezésre (óvadéki repoügylet).

TBA (To Be Announced) ügylet: származékos ügylet, melynek alapja MBS értékpapír

B) rész
A Magyar Nemzeti Bank
2020. I. félévi beszámolója

1. A Magyar Nemzeti Bank mérlege

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	ESZKÖZÖK (Aktívák)	2019.12.31.	2020.06.30.	Változás
1	2	3	4	4-3
	I. Követelések forintban	1 995 333	3 305 753	1 310 420
3.3.	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések	39 178	204 080	164 902
3.7.	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések	1 749 826	2 818 838	1 069 012
3.10.	3. Egyéb követelések	206 329	282 835	76 506
	II. Követelések devizában	10 082 066	11 539 262	1 457 196
3.9.	1. Arany- és devizatartalék	9 360 769	10 744 718	1 383 949
3.4.	2. Központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések	0	0	0
3.8.	3. Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések	7 829	27 564	19 735
3.10.	4. Egyéb devizakövetelések	713 468	766 980	53 512
	III. Banküzemi eszközök	109 918	181 504	71 586
3.12.	ebből: Befektetett eszközök	108 759	180 048	71 289
3.14.	IV. Aktív időbeli elhatárolások	160 551	145 384	-15 167
	V. ESZKÖZÖK ÖSSZESEN (I+II+III+IV)	12 347 868	15 171 903	2 824 035
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	FORRÁSOK (Passzívák)	2019.12.31.	2020.06.30.	Változás
1	2	3	4	4-3
	VI. Kötelezettségek forintban	9 452 741	11 774 622	2 321 881
3.5.	1. Központi költségvetés betétei	599 542	1 167 231	567 689
3.7.	2. Hitelintézetek betétei	2 253 265	2 867 484	614 219
	3. Forgalomban lévő bankjegy és érme	6 530 351	6 825 035	294 684
3.11.	4. Egyéb betétek és kötelezettségek	69 583	914 872	845 289
	VII. Kötelezettségek devizában	2 027 735	2 203 848	176 113
3.5.	1. Központi költségvetés betétei	743 025	728 795	-14 230
3.8.	2. Hitelintézetek betétei	43 732	88 075	44 343
3.11.	3. Egyéb kötelezettségek devizában	1 240 978	1 386 978	146 000
3.13.	VIII. Céltartalék	703	458	-245
	IX. Banküzem egyéb forrásai	101 463	145 037	43 574
3.14.	X. Passzív időbeli elhatárolások	82 294	61 851	-20 443
3.15.	XI. Saját tőke	682 932	986 087	303 155
	1. Jegyzett tőke	10 000	10 000	0
	2. Eredménytartalék	198 210	202 910	4 700
	3. Értékelési tartalék	0	0	0
3.16.	4. Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	187 801	490 530	302 729
3.16.	5. Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	32 222	65 476	33 254
	6. Tárgyévi eredmény*	254 699	217 171	-37 528
	XII. FORRÁSOK ÖSSZESEN (VI+VII+VIII+IX+X+XI)	12 347 868	15 171 903	2 824 035

*A tárgyévi eredmény 2019. december 31-re vonatkozóan az éves eredményt, 2020. június 30. tekintetében a féléves eredményt tartalmazza.

Budapest, 2020. szeptember 25.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

2. A Magyar Nemzeti Bank eredménykimutatása

millió forint

Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	BEVÉTELEK	2019. I. félév	2020. I. félév	Eltérés
1	2	3	4	4-3
3.18.	I. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	20 486	23 252	2 766
	1. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	12	606	594
	2. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	5 021	7 382	2 361
	3. Egyéb követelések kamatbevételei	19	3 033	3 014
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű bevételek	15 434	12 231	-3 203
3.18.	II. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	149 020	165 500	16 480
	1. Devizatartalékok utáni kamatbevételek	39 315	41 297	1 982
	2. Központi költségvetéssel szembeni követelések kamatbevételei	0	0	0
	3. Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	0	-1	-1
	4. Egyéb követelések kamatbevételei	0	0	0
	5. Devizában elszámolt kamatjellegű bevételek	109 705	124 204	14 499
3.19.	III. Deviza-árfolyamváltozásból származó bevételek	40 186	212 082	171 896
3.18.	IV. Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	8 314	10 083	1 769
3.21.	V. Egyéb bevételek	10 857	10 466	-391
	1. Jutalékbevételek	619	649	30
3.22.	2. Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	3 751	642	-3 109
3.23.	3. Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	6 487	9 175	2 688
3.13.	VI. Céltartalék-felhasználás	238	525	287
3.13.	VII. Értékvesztés-visszaírás	126	55	-71
3.24.	VIII. Banküzem bevételei	113	167	54
	IX. BEVÉTELEK ÖSSZESEN (I+II+III+IV+V+VI+VII+VIII)	229 340	422 130	192 790
Kiegészítő melléklet kapcsolódó fejezete	RÁFORDÍTÁSOK	2019. I. félév	2020. I. félév	Eltérés
1	2	3	4	4-3
3.18.	X. Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	4 947	10 933	5 986
	1. Központi költségvetés betéeteinek kamatráfordításai	402	2 144	1 742
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	2 275	5 899	3 624
	3. Egyéb betétek kamatráfordításai	21	29	8
	4. Forintban elszámolt kamatjellegű ráfordítások	2 249	2 861	612
3.18.	XI. Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	136 271	149 207	12 936
	1. Központi költségvetés betéeteinek kamatráfordításai	-728	-858	-130
	2. Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	-68	-89	-21
	3. Egyéb kötelezettségek kamatráfordításai	3 871	2 145	-1 726
	4. Devizában elszámolt kamatjellegű ráfordítások	133 196	148 009	14 813
3.19.	XII. Deviza-árfolyamváltozásból származó ráfordítások	1 342	5 510	4 168
3.20.	XIII. Bankjegy- és érmegyártás költsége	6 677	5 840	-837
3.18.	XIV. Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	2 472	4 446	1 974
3.21.	XV. Egyéb ráfordítások	3 750	3 390	-360
	1. Jutalékráfordítások	694	809	115
3.22.	2. Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	3 056	2 581	-475
3.13.	XVI. Céltartalékképzés	9	279	270
3.13.	XVII. Értékvesztés	197	834	637
3.24.	XVIII. Banküzem működési költségei és ráfordításai	21 013	24 520	3 507
	XIX. RÁFORDÍTÁSOK ÖSSZESEN (X+XI+XII+XIII+XIV+XV+XVI+XVII+XVIII)	176 678	204 959	28 281
	XX. Tárgyévi eredmény (IX-XIX)	52 662	217 171	164 509

Budapest, 2020. szeptember 25.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

3. Kiegészítő melléklet

3.1. AZ MNB SZÁMVITELI POLITIKÁJA

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) tulajdonosa a magyar állam (részvényes), a tulajdonosi jogokat az államháztartásért felelős miniszter (pénzügyminiszter) gyakorolja.

Az MNB számviteli politikáját a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Számviteli tv.), a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MNBtv.) és a Magyar Nemzeti Bank éves beszámolóképzési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 221/2000. (XII. 19.) kormányrendelet (a továbbiakban: MNBr.) keretei közt alakítja ki. 2004. május 1-jétől, a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napjától az MNB a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagja.

Az alábbiakban az MNB számviteli rendszere, az általánostól eltérő értékelési és eredményelszámolási szabályai kerülnek röviden bemutatásra a féléves beszámoló vonatkozásában.

3.1.1. Az MNB számviteli rendszerének jellemzői

Az MNB könyvvezetése során alkalmazott egyik alapelv, hogy a gazdasági eseményeket a tényleges felmerülés időpontjának megfelelő dátummal kell a könyvekben rögzíteni. Ennek a devizaárfolyam-nyereségek és -veszteségek pontos meghatározása szempontjából van különös jelentősége, elsősorban a devizaeladások és -vásárlások esetében. A devizaátváltással járó azonnali devizaügyletek az üzletkötés napjával kerülnek a könyvekben rögzítésre. Az ilyen ügyletekből eredő követelések és kötelezettségek az MNB devizapozícióját az üzletkötés napjától módosítják. Ugyanezt az eljárást követi az MNB a fedezeti célú származékos ügyletek mérlegben megjelenő átértékelési különbözetének könyvelésekor is.

Az MNB naponta elszámolja:

- a devizaeszközei és -forrásai, illetve mérlegben kívül kimutatott, fedezeti származékos ügyletekből származó követeléseit és kötelezettségeit átértékeléséből eredő devizaárfolyam-különbözeteket,
- az értékpapírok beszerzési árfolyam-különbözetének amortizációját, valamint
- a mérlegben szereplő és a mérlegben kívül kimutatott, fedezeti ügyletekből származó követelések és kötelezettségek időarányos kamatához kapcsolódó időbeli elhatárolásokat.

Az MNBr. rendelkezése értelmében az MNB a számviteli politikájában rögzített módon, a tulajdonos részére történő adatszolgáltatás céljából minden negyedévben köteles eszköz- és forrásszámláit, valamint eredményszámláit lezárni és főkönyvi kivonatot készíteni.

Az MNB első célra ennél gyakrabban, havonta készít mérleget és eredménykimutatást, és ezek alátámasztására havonta végrehajtja:

- a deviza-értékpapírok piaci értékelését,
- a napi átértékelés során képződő árfolyamnyereség, vagy -veszteség realizált, illetve nem realizált részre történő szétbontását és elszámolását,
- az értékcsökkenési leírás elszámolását.

A negyedéves zárlat során az MNB minősíti az egyéb célú származékos ügyletekből és a nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönzési tevékenységből eredő – a kapott biztosíték bekerülési értékével megegyező – mérlegen kívül nyilvántartott függő és jövőbeni kötelezettségeit, az egyéb mérlegen kívül nyilvántartott kötelezettségeit, valamint minősíti a mérlegben található követeléseket és értékpapírokat, továbbá év végén és a második negyedéves minősítéskor a befektetett pénzügyi eszközöket. A minősítés alapján megállapítja és elszámolja a szükséges értékvesztést, valamint a mérleg alatti kötelezettségekhez kapcsolódó céltartalékot.

A mérlegkészítés időpontja a féléves beszámoló tekintetében a tárgyidőszakot követő hónap 15. munkanapja. Jelen beszámoló tekintetében a mérlegkészítés időpontja 2020. július 21. volt.

Az MNB elnöke félévkor írásban beszámol az Országgyűlés gazdasági ügyekért felelős állandó bizottságának az MNB féléves tevékenységéről. Ez a beszámoló a Féléves jelentés, mely az MNB szervezetét, gazdálkodását és féléves tevékenységét bemutató üzleti jelentésből, valamint az igazgatóság által megállapított, Számviteli tv. szerinti féléves beszámolóból áll. Az MNB a Féléves jelentést magyar nyelven nyilvánosságra hozza az internetes honlapján. Az internetes honlap címe: www.mnb.hu.

A féléves beszámoló aláírására jogosult vezető Dr. Matolcsy György, a Magyar Nemzeti Bank elnöke.

A számviteli szolgáltatásokért felelős vezető Kalina Gábor, PM-regisztrációs száma: 194599.

3.1.2. Alkalmazott főbb értékelési elvek

A központi költségvetéssel szembeni követelések

A központi költségvetéssel szembeni követelések között kimutatott értékpapírok kamatokkal csökkentett, amortizált beszerzési értéken szerepelnek a mérlegben. A kamatokat nem tartalmazó vételár és a névérték közötti különbözetet, mint árfolyamnyereséget vagy -vesztéset az MNB időarányosan számolja el eredményében.

A költségvetéssel szembeni követelésekre értékvesztést elszámolni nem lehet.

Hitelintézetekkel szembeni követelések

A jelzálogleveleket a hitelintézeti követelések között amortizált beszerzési értéken – kamattal csökkentett vételáron – kell kimutatni a mérlegben. A beszerzési piaci értékkülönbözetet az MNB időarányosan számolja el árfolyamnyereségként vagy -vesztésként kamatjellegű eredményében.

A jelzáloglevelekre – a veszteségek kockázatának mértékével arányos – értékvesztést kell elszámolni, ha a veszteségjellegű különbözet tartósan mutatkozik és jelentős összegű.

A Növekedési Hitelprogram (NHP) keretén belül hitelintézeteknek nyújtott, kamatmentes refinanszírozási hiteleket, valamint a hitelintézeteknek értékpapír fedezete mellett nyújtott, alapkamathoz kötött hiteleket a folyósított hitelösszegnek megfelelő bekerülési értéken kell nyilvántartásba venni.

Egyéb követelések

A vállalati kötvényeket az egyéb követelések között amortizált beszerzési értéken – kamattal csökkentett vételáron – kell kimutatni a mérlegben. A beszerzési piaci értékkülönbözetet az MNB időarányosan számolja el árfolyamnyereségként vagy -vesztésként kamatjellegű eredményében.

A vállalati kötvényekre – a veszteségek kockázatának mértékével arányos – értékvesztést kell elszámolni, ha a veszteségjellegű különbözet tartósan mutatkozik és jelentős összegű.

A felügyeleti tevékenységből származó követelések értékvesztéssel csökkentett bekerülési értéken szerepelnek a mérlegben. Az MNB a felügyeleti díjelőírásokat a beérkező bevallások alapján, a bírságelőírásokat a jogerőre emelkedett

határozatok alapján könyveli. A felügyeleti tevékenységből származó bevételek között kell kimutatni a felügyeleti díjakat, a kiszabott és az MNBtv.-ben meghatározott támogatási célokra felhasznált bírságokat, valamint a befolyt igazgatási szolgáltatási díjakat.

Az egyéb követelések között kerülnek kimutatásra a munkavállalói kölcsönök, továbbá az egyéb jogi személyeknek nyújtott hitelek a folyósított összegnek megfelelően. A kapcsolódó kapott kamatok összege az egyéb követelések kamatbevételein szerepel.

Az egyéb követeléseket minősítés alá kell vonni, és szükség esetén értékvesztést kell rájuk elszámolni.

Devizaeszközök és -források értékelése, a devizaárfolyam-eredmény elszámolása

Az MNB valamennyi devizaeszközét (ideértve az MNBr. alapján devizaként kimutatott jegybanki célú nemesfémkészletét) és -forrását a beszerzés napján érvényes hivatalos árfolyamon veszi nyilvántartásba a könyvekben. Amennyiben egy deviza-követelés vagy -kötelezettség devizakonverzió miatt jön létre, úgy az MNB a devizaátváltás során ténylegesen alkalmazott és a hivatalos árfolyam eltéréséből eredő árfolyamnyereséget vagy -veszteséget az adott napra konverziós eredményként elszámolja, és az eredménykimutatásban a devizaárfolyam-változásból származó eredménysorokon jeleníti meg.

Az MNB devizaeszközeit és -forrásait, valamint fedezeti célú származékos ügyletekből eredő, mérlegen kívüli követeléseit és kötelezettségeit naponta a hivatalos árfolyam változásának megfelelően átértékeli. Az átértékelés következtében a mérleg devizában denominált tételei a mérlegforduló napon érvényes hivatalos árfolyamon átértékelt összegben szerepelnek. Az átértékelési körnek nem képezik részét a devizában könyvelt banküzemi eszközök és források (kivéve a külföldi befektetések), a devizában könyvelt időbeli elhatárolások, valamint az egyéb célú származékos ügyletek.

A devizában befolyt eredmény az adott napi hivatalos árfolyamon kerül az eredményben elszámolásra.

Az időbeli elhatárolások napi könyvelését az előző napi időbeli elhatárolások visszavezetése előzi meg, így a devizában könyvelt időbeli elhatárolások átértékelés nélkül is hivatalos árfolyamon szerepelnek a mérlegben.

A napi átértékelés során képződő devizaárfolyam-nyereségből, illetve -veszteségből csak a realizált árfolyameredményt lehet az eredményben elszámolni, amíg a nem realizált eredményt a saját tőkében, a forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka soron kell kimutatni.

Realizált eredményt egy adott devizanemben a nettó devizapozíció (abszolút értékben vett) csökkenése keletkezett. A realizált eredmény a nettó devizapozíció-változás adott napon érvényes átlagos beszerzési árfolyamon, illetve hivatalos árfolyamon számított értékének különbözete.

Deviza-értékpapírok

A deviza-értékpapírokat piaci értéken kell kimutatni. A deviza-értékpapírok esetében az értékelés napján érvényes piaci érték (a portfóliókezelést támogató eszköz által alkalmazott ár) és az amortizált bekerülési érték közötti különbözet a saját tőke részeként a deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartalékában szerepel. Az értékpapírok eladásakor realizálódó árfolyam-nyereséget vagy -veszteséget a pénzügyi műveletek realizált nyeresége és -vesztesége eredménysorokon kell kimutatni.

Az MNB értékpapír-állományát az adott hónap utolsó munkanapján érvényes piaci árak alapján értékeli. Amennyiben ezen a napon valamely deviza esetében a megfelelő piaci likviditás nem biztosított, úgy az azt megelőző munkanap a kiértékelés tárgynapja.

A külső vagyonkezelőnek adott mandátum keretében kezelt deviza-értékpapírokat szintén piaci értéken kell kimutatni, a letétkezelőtől kapott árak alkalmazása mellett.

A nemzetközi szerződés alapján kötött repo- (értékpapír-visszavásárlási) ügyleteket hitel-betét ügyletként kell elszámolni, és az ügyletkez tartozó jövőbeli értékpapír-követelést vagy -kötelezettséget a mérleg alatti tételek között kell nyilvántartani.

A nemzetközi szerződéseken alapuló értékpapír-kölcsönügyletek során kölcsönbe adott értékpapírokat nem kell kivezetni a devizatartalékból, azok állományát a mérlegen kívüli tételek között kell szerepeltetni. A pénzben kapott biztosítékból eszközölt befektetéseket, valamint a pénztől eltérő biztosítékokat függő kötelezettségként kell a mérleg alatti tételek között kimutatni, és negyedévente céltartalékot kell képezni a befektetések esetleges negatív piaci értékével megegyezően.

IMF-fel kapcsolatos elszámolások

Az IMF-kvóta devizában befizetett része – mint SDR-ben denominált, lehívható követelés – a devizatartalék része.

A kvóta forintban befizetett – SDR-ben nyilvántartott – része a mérlegben az egyéb devizakövetelések soron szerepel. Ezzel szemben forrásoldalon az IMF forintbetétje áll. Az MNB-nek legalább évente gondoskodnia kell arról, hogy az IMF forintbetétjének nagysága megegyezzen a forintban befizetett kvóta összegével. Mivel ez a betétszámla a leírtaknak megfelelően csak formailag forint, a mérlegben az egyéb devizakötelezettségek soron szerepel.

A tagállamok devizatartalékainak növelését célzó SDR-kihelyezés (SDR-allokáció) keretében kapott összeg egyrészt az MNB devizatartalékait növeli, másrészt forrásoldalon lejárat nélküli kötelezettséget keletkeztet az IMF-fel szemben. A tranzakciónak akkor van eredményhatása (a kapott SDR-összegre kamatot kell fizetni), ha abból felhasználás történik.

Származékos ügyletek elszámolása

Az MNB a származékos ügyleteket az üzletkötés célja alapján két csoportba sorolja: fedezeti ügyletek, illetve egyéb céllal kötött ügyletek.

Fedezetinek minősülnek azok az ügyletek, amelyek egy meghatározott eszköz- vagy forráscsoport, illetve nyitott pozíció devizaárfolyam- vagy piaciérték-változásából eredő kockázatát csökkentik, azokhoz egyértelműen hozzárendelték, és az ügylet indításakor kifejezetten fedezeti ügyletként jelölték meg, valamint kizárják vagy lényegesen csökkentik a fedezni kívánt kockázatot. Fedezeti ügyletnek minősülnek továbbá a költségvetéssel kötött, illetve az ezen ügyletek fedezésére külföldi partnerrel kötött származékos ügyletek. Makroszintű fedezésnek minősülnek az irányadó (benchmark) devizaszerkezet beállítását célzó devizaügyletek, továbbá a kamatozó eszközök és források összesített átlagos hátralévő futamidejét (durationjét) abszolút értékben csökkentő ügyletek.

A származékos ügyleteket mérlegen kívüli követeléseként, illetve kötelezettségként kell kimutatni. A fedezeti ügyletekből eredő devizakövetelések és -kötelezettségek összevont átértékelési különbözetét (előjelüknek megfelelően az egyéb devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron, illetve a központi költségvetéssel szembeni vagy a hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések vagy -kötelezettségek soron), valamint időarányos kamatukat (időbeli elhatárolásként) a mérlegben kell kimutatni.

Az egyéb célú származékos ügyletek lezárulásakor az ilyen ügyletek eredményét a devizaügyletek esetén a devizaárfolyam-változásból származó bevételek, illetve ráfordítások, a kamatváltozáshoz kapcsolható ügyletek esetén pedig a kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások soron kell az eredményben kimutatni. Az ilyen ügyletek nem értékelődnek át, de az óvatosság elve alapján, indokolt esetben – a mérlegkészítéskor rendelkezésre álló információk alapján – negyedévente az ügyletek esetleges negatív piaci értékével megegyező céltartalékot kell képezni.

Banküzemi eszközök és források

A banküzem eszközei és forrásai mérleg sorokon kerülnek kimutatásra a következők:

- azok a követelések és kötelezettségek, amelyek a jegybanki feladatokkal közvetlenül nem hozhatók kapcsolatba (pl. adókkal, járulékokkal, munkavállalókkal kapcsolatos elszámolások, szállítók), továbbá
- a hivatalos fizetőeszköznek már nem minősülő, még be nem váltott bankjegyekből eredő kötelezettségek, valamint
- a befektetések és
- a szervezeti működéshez szükséges eszközök (immateriális javak, tárgyi eszközök, készletek).

Az MNB mérlegében pénzeszközök nem szerepelnek. A jegybank a készpénz kibocsátója, ezáltal a pénztárában, illetve az értéktárában lévő készpénzkészlet – mivel nincs forgalomban – a forrásoldalon a bankjegy- és érmeállományból kerül levonásra.

Az MNB által alkalmazott értékcsökkenési leírási kulcsok

százalék

Megnevezés	2020.06.30.
Vagyoni értékű jogok	17
Szellemi termékek	10-50
Alapítás-átszervezés aktivált értéke	20
Vagyonkezelte és saját tulajdonban lévő épületek	2-3
Járművek*	20
Híradástechnikai eszközök, irodai eszközök, gépek	9-50
Irodai berendezések, felszerelési tárgyak	14,5-33
Számítástechnikai berendezések	9-33
Emissziós gépek	5-33
Műszerek, mérőeszközök	9-33
Bankbiztonsági eszközök	2-33
Egyéb berendezések és tárgyi eszközök	3-33

* A járművek maradványértéke 20%.

A vagyontárgyak értékcsökkenésének meghatározására az elvárható hasznos élettartam alapján egyedileg kerül sor. Az MNB minden esetben lineáris leírási kulcsot alkalmaz. Az MNB nem számol el értékvesztést az olyan eszköz után, amely a használat során értékéből nem veszít, illetve amelynek értéke különleges helyzetéből, mivoltából adódóan évről évre nő (pl. telek, képzőművészeti alkotás, műtárgy).

3.2. A MAKROGAZDASÁGI FOLYAMATOK HATÁSA AZ MNB 2020. I. FÉLÉVI MÉRLEGÉRE ÉS EREDMÉNYÉRE

2020 I. félévében az MNB-nek 217,2 milliárd forint nyeresége keletkezett. A legjelentősebb eredménytétel továbbra is a devizaárfolyam változásából származó nyereség volt. Az MNB számviteli mérlegfőösszege 2020. június 30-án 15 171,9 milliárd forint volt, ami 2824 milliárd forinttal (több mint 20 százalékkal) volt magasabb 2019 végéhez képest. A jelentős mértékű bővülés mögött a koronavírus-járvány negatív gazdasági hatásainak tompítására tett jegybanki lépések állnak, melyek keretében az MNB átalakította és kibővítette monetáris politikai eszköztárát.

Eszközoldalon az újonnan bevezetett 3 és 5 éves fedezett forinthitelek, az állampapír-vásárlási program, az újraindított jelzáloglevél-vásárlási program, az NHP Hajrá!-val kibővített NHP konstrukciók és az NKP keretében meghozott könnyítő intézkedések – az arany- és devizataralék egyidejű növekedése mellett – mind hozzájárultak a mérlegfőösszeg növekedéséhez. Ezzel ellentétes irányba hatott az O/N hitelek állományának mérséklődése. Forrásoldalon a bankok likviditása az O/N betétekből az új 1 hetes betétekbe terelődött át. A költségvetés forintbetétének állománya a II. negyedéves devizakötvény-kibocsátásokból adódó konverzió miatt emelkedett. Tovább bővült a forgalomban lévő készpénz állománya. Magasabb lett a jegybank saját tőkéje is, melynek nagyságát a kiegyenlítési tartalékok és az eredmény növelte, a kifizetett osztalék csökkentette.

A nettó kamat- és kamatjellegű eredményen 28,6 milliárd forint nyerség képződött 2020 első hat hónapjában, ami 0,3 milliárd forinttal haladta meg a 2019. I. félévi nyereséget. A forint kamateredmény 12,3 milliárd forint volt, ami 3,2 milliárd forinttal kevesebb a 2019 azonos időszakában elért nyereségnél. Ez egyrészt abból adódott, hogy a jegybanki intézkedések során újonnan bevezetett és újraindított monetáris politikai eszközökből származó kamatbevételek emelkedését meghaladta a forintlikviditás lekötéséhez igénybe vett instrumentumok után, valamint a költségvetés forintbetéte után fizetett

kamatok növekedése. A csökkenés másik oka, hogy a hitelintézetekkel kötött kamatswapok nyeresége alacsonyabb lett a két időszak viszonylatában. A deviza kamat- és kamatjellegű eredmény 3,5 milliárd forint növekedést mutatott, 2020 júniusáig összesen 16,3 milliárd forint nyereség keletkezett. A magasabb kamateredmény döntően az emelkedő deviza-tartalékok utáni magasabb kamatbevételekre vezethető vissza.

2020 első felében továbbra is meghatározó eredménytétel volt a devizaárfolyam-változásból származó eredmény, amelynek alakulását részben a devizaeladások volumene, részben a forint hivatalos árfolyamának és bekerülési árfolyamának eltérése határozza meg. A realizált árfolyamnyereség számottevően nőtt a vizsgált időszakok között, a 2019 I. felében keletkezett 38,8 milliárd forint nyereséghez képest 2020 első hat hónapjában 206,6 milliárd forint realizálódott. Ehhez a gyengébb forintárfolyam, valamint az ÁKK tranzakciói, a koronavírus-járvány elleni védekezéssel járó devizakiadások és a nemzetközi tartalékok kezeléséhez kapcsolódó tranzakciók egyaránt hozzájárultak.

Az eredményre ható tényezőkről lásd még az Üzleti jelentés 2.10. fejezetét.

3.3. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉssel SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK

A központi költségvetéssel szembeni forintkövetelések sor tartalma 2020. június végére 204,1 milliárd forintra bővült. A 2019 végén is már állományban lévő változó kamatozású, 39,2 milliárd forint névértékű államadóssági kötvényen túl magába foglalja a májustól induló állampapír-vásárlási program keretében megvásárolt állampapírokat is, összesen 164,9 milliárd forint bekerülési árfolyamon. Valamennyi állampapír 5 éven túli lejáratú.

3.4. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉssel SZEMBENI DEVIZAKÖVETELÉSEK

A központi költségvetéssel szembeni devizakövetelések soron sem 2019 végén, sem 2020. június 30-án nem volt állomány. A költségvetéssel kötött kamatozó devizaswapügyletek nettó egyenlege kötelezettséget mutatott, így a központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségeknél került kimutatásra (lásd 3.5. pont).

3.5. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉS FORINT- ÉS DEVIZAKÖTELEZETTSÉGEI

A központi költségvetés forintbetétei

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2019.12.31.	2020.06.30.	
	Kincstári egységes számla (KESZ)	599 082	1 165 580	566 498
	Államadósság Kezelő Központ Zrt. betéte	402	467	65
	Egyéb	58	1 184	1 126
VI.1.	Központi költségvetés betétei	599 542	1 167 231	567 689

millió forint

A központi költségvetés forintbetéteinek állománya 567,7 milliárd forinttal 1167,2 milliárd forintra emelkedett 2020. június 30-ra, a változás a KESZ állományában következett be. Az állomáynövekedéshez hozzájárult az ÁKK áprilisi és júniusi devizakötvény-kibocsátása, mivel az abból származó deviza nagy részét az ÁKK az MNB-nél forintra konvertálta.

A központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2019.12.31.	2020.06.30.	
	Központi költségvetés devizabetétei	343 044	402 812	59 768
	Központi költségvetéssel kötött kamatozó devizaswapok	399 981	325 983	-73 998
VII.1.	Központi költségvetés betétei devizában	743 025	728 795	-14 230

millió forint

A központi költségvetés devizabetéteinek devizaswapokkal összesített állománya 2020. június 30-án 728,8 milliárd forint volt, 14,2 milliárd forinttal csökkent a 2019 végi állományhoz képest. A devizabetétek 59,8 milliárd forintos növekedését az ÁKK adósságkezelési műveletei indokolták. A központi költségvetéssel kötött határidős ügyletek között továbbra is csak az euro/dollár kamatozó devizaswap-ügyleteknek volt nyitott állománya a vizsgált időpontokban. Az állomány 74 milliárd forintos visszaesése nagyobb részt tranzakciós hatással magyarázható, amit a keresztárfolyamok alakulása részben mérsékel.

A központi költségvetéssel szembeni devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2019.12.31.	2020.06.30.	
	– 1 éven belüli	400 635	531 349	130 714
	– 1-5 éves	303 385	155 454	-147 931
	– 5 éven túli	39 005	41 992	2 987
VII.1.	Központi költségvetés betétei devizában	743 025	728 795	-14 230

3.6. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉssel SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2019.12.31.	2020.06.30.	
I.1.—VI.1.	Nettó forintpozíció	-560 364	-963 151	-402 787
II.2.—VII.1.	Nettó devizapozíció	-743 025	-728 795	14 230
	Összesen	-1 303 389	-1 691 946	-388 557

3.7. A HITELINTÉZETEKkel SZEMBENI FORINTKÖVETELÉSEK ÉS -KÖTELEZETTSÉGEK

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2019.12.31.	2020.06.30.	
	NHP refinanszírozási hitelek	967 064	1 114 731	147 667
	Jelzáloglevelek	393 853	454 395	60 542
	Értékpapír fedezete mellett nyújtott hitel	387 851	1 248 966	861 115
	Egyéb hitelintézeti követelések	6 557	6 191	-366
	Hitelintézetekkel szembeni bruttó követelések összesen	1 755 325	2 824 283	1 068 958
	Hitelintézetekkel szembeni követelések értékvesztése	-5 499	-5 445	54
I.2.	Hitelintézetekkel szembeni követelések	1 749 826	2 818 838	1 069 012

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések állománya 2020. június 30-án 2818,8 milliárd forint volt, ami 1069 milliárd forint növekedést jelentett 2019 végéhez képest. A több mint 60 százalékos változás alapvetően a koronavírus-járvány által okozott pénzügyi turbulenciák negatív következményeinek enyhítésére hozott jegybanki eszközök megjelenéséhez köthető. A 2020. március végével bevezetett új, fix kamatozású fedezett hiteleszköz állománya fokozatosan bővült, 2020. június 30-án 1248,6 milliárd forint volt. (2020 I. félévében 3 és 5 éves lejáraton kaptak fedezett hitelt a bankok, az állomány döntő részét az 5 éves lejáratúak teszik ki.) Ezzel párhuzamosan az O/N hitelek állománya 387,5 milliárd forinttal 0,4 milliárd forintra esett vissza, így az értékpapír fedezete mellett nyújtott hitelek állománya összesen 861,1 milliárd forinttal nőtt. Az NHP refinanszírozási hitelek állományának nettó 147,7 milliárd forintos növekedéséből 130 milliárd forint az

NHP fix, 83,7 milliárd forint pedig az újonnan bevezetett NHP Hajrá! igénybevételeiből ered, míg 66 milliárd forint negatív különbözet lejáratokból adódott. A bankrendszer hosszú távú forrásellátottságának növelése céljából 2020 májusában az MNB újraindította a jelzáloglevél-vásárlási programot, melynek hatására június végére 60,5 milliárd forinttal emelkedett a jelzáloglevelek állománya. Az egyéb hitelintézeti követelések sor felszámolási eljárás alatt álló bankokkal szembeni lejárt követelések állományát tartalmazza.

A hitelintézetekkel szembeni bruttó forintkövetelések hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
	2019.12.31.	2020.06.30.	
– lejárt	6 557	6 191	-366
– 1 éven belüli	418 178	42 139	-376 039
– 1-5 év	722 214	2 081 697	1 359 483
– 5 éven túli	608 376	694 256	85 880
Hitelintézetekkel szembeni bruttó követelések	1 755 325	2 824 283	1 068 958

A hitelintézetekkel szembeni forintkötelezettségek

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2019.12.31.	2020.06.30.	
	Pénzforgalmi számlák állománya	897 768	861 281	-36 487
	Egynapos betétek	1 355 457	264 255	-1 091 202
	Egyhetes betétek	0	1 646 400	1 646 400
	Egyéb betétek	40	95 548	95 508
VI.2.	Hitelintézetek betétei	2 253 265	2 867 484	614 219

A hitelintézetek betétei soron a jegybanki alapkamathoz kötött kamatozású, forintlikviditást befolyásoló eszközök jelennek meg, melyek mindegyike éven belüli lejáratú. Az ügyletek állománya közel 30 százalékkal nőtt 2019 végéhez képest, 2020. június 30-án 2867,5 milliárd forint volt. A Monetáris Tanács 2020. április 1-jén döntött egy újabb eszköz, az egyhetes betét bevezetéséről, ide csoportosították át a bankok likvidebb pénzeszközeit, így a betétállomány június végére 1646,4 milliárd forintra futott fel. Emelkedett még az egyéb betétek soron megjelenő azonnali fizetési számla egyenlege is, ami az azonnali fizetési rendszer 2020. márciusi indulásával hozható összefüggésbe. A fentiekkel ellentétesen alakult az O/N betétek állománya, melynek szintje 1091,2 milliárd forinttal 264,3 milliárd forintra esett vissza a félév végére a 2019 végi szintről. Mérséklődött a hitelintézeti bankszámlabetétek állománya is, összesen 36,5 milliárd forinttal úgy, hogy ezen belül a preferenciális betétek állománya 309,9 milliárd forint növekedést mutatott.

3.8. A HITELINTÉZETEKSEL SZEMBENI NETTÓ POZÍCIÓ ALAKULÁSA

millió forint

Mérlegsor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2019.12.31.	2020.06.30.	
I.2.—VI.2.	Nettó forintpozíció	-503 439	-48 647	454 792
II.3.—VII.2.	Nettó devizapozíció	-35 903	-60 511	-24 608
	Összesen	-539 342	-109 158	430 184

A hitelintézetekkel szembeni nettó kötelezettségek csökkenése 430,2 milliárd forinttal javította a pozíciót, ami 2020 I. felének végén 109,2 milliárd forint nettó kötelezettséget mutatott.

Ezen belül a nettó forintpozíció mutatott javulást (lásd 3.7. pont).

A hitelintézetekkel szembeni nettó devizakötelezettségek 2019 végéhez képest 24,6 milliárd forinttal emelkedtek, 2020. június 30-án 60,5 milliárd forintot mutatott az állományuk. Ezen belül a hitelintézeteknél elhelyezett devizabetétek állománynövekedése és a hitelintézetek által az MNB-nél elhelyezett devizabetétek félév végére kifutó állománya javította, míg a devizaswap-ügyletek összesített állományváltozása rontotta a nettó devizapozíciót.

A hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések és -kötelezettségek lejárat szerinti bontása

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2019.12.31.	2020.06.30.	
	– 1 éven belüli	8	11 002	10 994
	– 1–5 éves	167	306	139
	– 5 éven túli	7 654	16 256	8 602
II.3.	Hitelintézetekkel szembeni devizakövetelések	7 829	27 564	19 735
	– 1 éven belüli	43 732	88 075	44 343
	– 1–5 éves	0	0	0
	– 5 éven túli	0	0	0
VII.2.	Hitelintézetekkel szembeni devizakötelezettségek	43 732	88 075	44 343
II.3.-VII.2.	Nettó devizapozíció	-35 903	-60 511	-24 608

3.9. A JEGYBANKI ARANY- ÉS DEVIZATARTALÉK

Állományok forintban

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2019.12.31.	2020.06.30.	
	Aranykészlet	454 851	570 328	115 477
	IMF szabad kvóta	121 965	131 226	9 261
	Devizabetét	1 517 954	2 005 402	487 448
	Deviza-értékpapírok	7 234 099	7 968 698	734 599
	Deviza-repoügyletek állománya	31 900	69 064	37 164
II.1.	Arany- és devizatartalék	9 360 769	10 744 718	1 383 949

Az MNB statisztikai célból rendszeresen publikálja a devizatartalék nagyságát. A statisztikai szabályok szerint a devizatartalék részét képezik ennek felhalmozott kamatai is, így a statisztikai és a számviteli szabályok szerinti devizatartalék nagysága eltér egymástól.

A felhalmozott kamatokat nem tartalmazó devizatartalék forintban kifejezett állománya 2020. június 30-án 10 744,7 milliárd forint volt, ami 1383,9 milliárd forinttal haladta meg a 2019 végi állományt. 2020 első felében az Európai Bizottságtól érkező eurotranszferek, nemzetközi intézményekkel és egyéb külföldi partnerekkel lebonyolított tranzakciók, valamint az ÁKK adósságkezeléssel kapcsolatos és egyéb műveletei növelték a devizatartalék állományát. Csökkentette viszont a tartalékot a MÁK devizabefolyásainak és döntően a koronavírus-járvány elleni védekezéssel járó devizakifizetéseinek nettó egyenlege, továbbá a hitelintézeteknek forintlikviditást nyújtó finomhangoló devizaswapok lejáratára. Mindezek együttes hatására a devizatartalék euróban kifejezett nagysága 1,8 milliárd euróval emelkedett 2019 végéről 2020. június végére.

A deviza-értékpapírok 2020. június 30-i állományából 926,1 milliárd forint értéket (összesen 11,6 százalékot) képviseltek a külső vagyongazdálkodóknak adott mandátum keretében kezelt értékpapírok.

3.10. EGYÉB FORINT- ÉS DEVIZAKÖVETELÉSEK

Egyéb forintkövetelések

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2019.12.31.	2020.06.30.	
	Egyéb bruttó forintkövetelések összesen	215 814	293 154	77 340
	Egyéb forintkövetelések értékvesztése	-9 485	-10 319	-834
I.3.	Egyéb forintkövetelések	206 329	282 835	76 506

Az egyéb bruttó forintkövetelések összevont egyenlege 2020. június 30-án 293,2 milliárd forintot mutatott, aminek több mint 90 százalékát a monetáris politikai eszköztár részeként történő jegybanki értékpapír-vásárlások alkották. A felügyeleti tevékenységből származó követelések állománya 9,7 milliárd forint volt a félév végén, melynek 98 százalékára — az MNB minősítési szabályzatának megfelelően — értékvesztés került elszámolásra. Az egyéb forint követelések értékvesztése sor emellett tartalmazza az értékpapírokra képzett értékvesztést is. Az MNB által munkavállalóinak nyújtott személyi kölcsönök és kamatkedvezményes lakáskölcsönök együttes állománya 4,3 milliárd forint volt 2020. június végén.

Egyéb devizakövetelések

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2019.12.31.	2020.06.30.	
	IMF-kvóta forintban befizetett része	668 741	719 522	50 781
	Külföldi fedezeti ügyletek*	44 716	47 319	2 603
	Egyéb	11	139	128
II.4.	Egyéb devizakövetelések	713 468	766 980	53 512

*A fedezeti célú származékos ügyletek ártértékelési különbözete az MNBr.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.

Az IMF-kvóta forintban befizetett része a forint árfolyamának SDR-hez viszonyított 7,6 százalékos gyengülése miatt emelkedett. A külföldi fedezeti ügyletek sor az MNB külfölddel kötött határidős ügyleteinek összevont követel egyenlegét foglalja magában. A határidős devizaswapügyletek összevont állománya 2,6 milliárd forinttal emelkedett.

3.11. EGYÉB FORINT- ÉS DEVIZAKÖTELEZETTSÉGEK

Egyéb forintkötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2019.12.31.	2020.06.30.	
	Nemzetközi pénzügyi intézmények forintbetétei	50 847	900 209	849 362
	Egyéb kötelezettségek	18 736	14 663	-4 073
VI.4.	Egyéb betétek és kötelezettségek	69 583	914 872	845 289

Az Európai Bizottság és egyéb nemzetközi pénzügyi intézmények forintbetét-elhelyezései összességében növelték, míg az egyéb kötelezettségek soron számon tartott belföldi és külföldi egyéb jogi személyek bankszámla betéteinek csökkenése enyhén mérsékelte az egyéb forintkötelezettségek teljes állományát.

Egyéb devizakötelezettségek

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2019.12.31.	2020.06.30.	
	IMF-betétek	1 072 674	1 154 128	81 454
	Külföldi betétek	148 078	230 172	82 094
	Külföldi fedezeti ügyletek*	20 065	2 048	-18 017
	Egyéb kötelezettségek	161	630	469
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	1 240 978	1 386 978	146 000

* A fedezeti célú származékos ügyletek ártértékelési különbözete az MNBr.-nek megfelelően nettó módon szerepel a mérlegben.

Az egyéb devizakötelezettségek állománya 2020. június 30-án 1387 milliárd forint volt, ami 146 milliárd forinttal volt magasabb a 2019 végi állományhoz képest. Az IMF betétek állománya a hivatalos ártértékelés és az árfolyamváltozás hatására 81,5 milliárd forinttal emelkedett. A külföldi betétek állományának 82,1 milliárd forintos növekedését nagyobb részt a határidős ügyletek piaci értékének változását tükröző call account (margin) számlák állományának emelkedése okozta, amit valamelyest ellensúlyozott az Európai Bizottság betétének csökkenése. A külfölddel kötött fedezeti célú határidős ügyletek összevont kötelezettség egyenlege 18 milliárd forinttal csökkent a félév során.

Egyéb devizakötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Mérleg sor	Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
		2019.12.31.	2020.06.30.	
	– 1 éven belüli	837 045	952 372	115 327
	– 1 – 5 éves*	0	0	0
	– 5 éven túli	0	0	0
	– lejárat nélküli	403 933	434 606	30 673
VII.3.	Egyéb devizakötelezettségek	1 240 978	1 386 978	146 000

A lejárat nélküli kötelezettség sor az IMF által 2009-ben végrehajtott SDR-kihelyezésből (SDR-allokáció) származó tartozást foglalja magába 991,1 millió SDR értékben, a növekedést az árfolyamváltozás okozta.

Egyéb devizakötelezettségek devizaszerkezete (külföldi fedezeti ügyletek nélkül)

millió forint

Megnevezés	Állomány		Változás
	2019.12.31.	2020.06.30.	
– EUR	-79 369	333 998	413 367
– USD	327	-33 771	-34 098
– SDR	466 591	548 046	81 455
– Egyéb	833 364	536 657	-296 707
Egyéb devizakötelezettségek	1 220 913	1 384 930	164 017

Az egyéb soron szereplő 536,7 milliárd forintos 2020. június 30-i állomány jelentős részét az IMF-kvóta ártértékeléssel korrigált forintfedezete alkotja.

3.12. BEFEKTETETT ESZKÖZÖK

A befektetett eszközök az immateriális javakon, tárgyi eszközökön és beruházásokon (33,8 milliárd forint) túl a tulajdonosi részesedéseket (11,2 milliárd forint külföldi és 135,1 milliárd forint belföldi befektetéseket) is tartalmazzák.

Az immateriális javak, tárgyi eszközök, beruházások bruttó értékének, értékcsökkenésének és nettó értékének változása

millió forint

	Eszközcsoport							Immateriális javak, tárgyi eszközök és beruházások összesen
	Immateriális javak		Tárgyi eszközök				Beruházások és beruházásra adott előlegek	
	Vagyoni értékű jogok, szellemi termékek	Fejlesztés alatt lévő szoftverek	Ingatlanok, Ingatlan-tartozékok	Berendezések	Kulturális javak	Bankjegy- és érme-gyűjtemény eszközei		
Bruttó érték alakulása								
2019.12.31.	17 606	1 314	14 544	18 205	11 456	244	1 018	64 387
Üzembe helyezés/ Beszerzés	349	730	9	532			409	2 029
Térítés nélküli eszközátvétel				2				2
Egyéb növekedés/ Átsorolás								0
Selejt		-86		-1				-87
Eladás	-1			-1				-2
Térítés nélküli eszközátadás				-186				-186
Egyéb csökkenés/ Átsorolás								0
2020.06.30.	17 954	1 958	14 553	18 551	11 456	244	1 427	66 143
Értékcsökkenés részletezése								
2019.12.31.	13 687	0	5 683	10 971	0	0	0	30 341
Terv szerinti értékcsökkenési leírás	764		216	1 195				2 175
Átsorolás miatti növekedés								0
Állományból történő kivezetés				-189				-189
Átsorolás miatti csökkenés								0
2020.06.30.	14 451	0	5 899	11 977	0	0	0	32 327
Nettó érték								
2019.12.31.	3 919	1 314	8 861	7 234	11 456	244	1 018	34 046
2020.06.30.	3 503	1 958	8 654	6 574	11 456	244	1 427	33 816
Változás	-416	644	-207	-660	0	0	409	-230

Az állami tulajdonban lévő vagyonekeztelt ingatlanok (3 épület és 2 telek) nettó könyv szerinti értéke 2020. június 30-án 58,6 millió forint volt.

Külföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék	
	2019.12.31.	2020.06.30.	2019.12.31.	2020.06.30.	2019	2020. I. félév
BIS	1,43	1,43	8 192	8 900	833	0
<i>millió SDR</i>			10	10		
<i>millió CHF</i>			14	14		
Európai Központi Bank	1,33	1,55	1 791	2 242	-	-
<i>ezer EUR</i>			5 418	6 287		
SWIFT	0,03	0,03	15	17	0	0
<i>ezer EUR</i>			46	46		
Befektetések összesen			9 998	11 159	833	0

Az EKB tulajdonosi megoszlása 2020. június 30-án

Nemzeti Központi Bankok (NKB)	Jegyzett tőke	Befizetett tőke	Tőkejegyzési kulcs (%)
	ezer EUR		
Nationale Bank van België/ Banque Nationale de Belgique	320 745	276 291	2,9630
Deutsche Bundesbank	2 320 817	1 999 160	21,4394
Eesti Pank	24 800	21 363	0,2291
Central Bank of Ireland	149 082	128 420	1,3772
Bank of Greece	217 767	187 585	2,0117
Banco de España	1 049 820	904 319	9,6981
Banque de France	1 798 120	1 548 908	16,6108
Banca d'Italia	1 495 637	1 288 347	13,8165
Central Bank of Cyprus	18 944	16 318	0,1750
Latvijas Banka	34 304	29 550	0,3169
Lietuvos banka	50 953	43 891	0,4707
Banque centrale du Luxembourg	29 000	24 981	0,2679
Central Bank of Malta	9 234	7 954	0,0853
De Nederlandsche Bank	515 941	444 434	4,7662
Oesterreichische Nationalbank	257 678	221 965	2,3804
Banco de Portugal	206 054	177 496	1,9035
Banka Slovenije	42 391	36 516	0,3916
Národná banka Slovenska	100 824	86 850	0,9314
Suomen Pankki – Finlands Bank	161 715	139 302	1,4939
Euroövezetbeli NKB-k összesen	8 803 826	7 583 650	81,3286
Bulgarian National Bank	106 431	3 991	0,9832
Česká národní banka	203 445	7 629	1,8794
Danmarks Nationalbank	190 423	7 141	1,7591
Hrvatska narodna banka	71 391	2 677	0,6595
Magyar Nemzeti Bank	167 658	6 287	1,5488
Narodowy Bank Polski	653 127	24 492	6,0335
Banca Națională a României	306 229	11 484	2,8289
Sveriges riksbank	322 477	12 093	2,9790
Euroövezeten kívüli NKB-k összesen	2 021 181	75 794	18,6714
Összes NKB	10 825 007	7 659 444	100,0000

2004. május 1-jén Magyarország csatlakozott az Európai Unióhoz, ezzel az MNB a Központi Bankok Európai Rendszerének (KBER) tagjává vált. A KBER az Európai Központi Bankból (EKB) és az EU-tagállamok jegybankjaiból áll. Az eurorendszer az EKB és az eurót már bevezetett tagállamok nemzeti jegybankjai alkotják. Az EKB és a KBER Alapokmánya (a továbbiakban: Alapokmány) 28. szakaszának megfelelően az MNB egyben az EKB tulajdonosává is vált. A részesedés arányát és annak ötévente történő újraszámítását az Alapokmány 29. szakasza határozza meg az Európai Bizottság által megadott népességi és GDP-adatok alapján. A részesedés változhat még új ország Európai Unióhoz történő csatlakozásával, tagország EU-ból való kilépésével, illetve tőkeemelés során.

2020. február 1-jével a Bank of England KBER-tagsága megszűnt, a tőkekulcsok kiigazítását követően az MNB tőkejegyzési kulcsa 1,5488 százalékra, részesedése 167,7 millió euróra nőtt.

Az Alapokmány 47. szakasza értelmében a nem eurozónabeli jegybankok befizetési kötelezettsége a mindenkori részesedésük 3,75 százaléka, ennyivel kell hozzájárulniuk az EKB működési költségeihez. Az MNB, mint euroövezeten kívüli jegybank nem tarthat igényt az EKB felosztható nyereségéből való részesedésre, ugyanakkor az EKB veszteségét sem köteles finanszírozni.

Az MNB EKB-részesedése a mérleg „III. Banküzemi eszközök” során szerepel a „Befektetett eszközök” között. 2020. június 30-án a befektetés értéke – a befizetett tőke – az MNB mérlegében 6,3 millió euro (2,2 milliárd forint) volt.

Belföldi befektetések és azok osztalékai

millió forint

Megnevezés	Tulajdoni hányad (%)		Könyv szerinti érték		Kapott osztalék	
	2019.12.31.	2020.06.30.	2019.12.31.	2020.06.30.	2019	2020. I. félév
Pénzjegynyomda Zrt. 1055 Budapest, Markó utca 13–17.	100,0	100,0	11 827	11 827	900	0
Magyar Pénzverő Zrt. 1239 Budapest, Európa út 1.	100,0	100,0	575	575	425	0
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nkft. 1055 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 78.	100,0	100,0	50	50	-	-
MNB-Jóléti Kft. 1054 Budapest, Szabadság tér 9.	100,0	-	577	-	0	-
MNB-Biztonsági Zrt. 1123 Budapest, Alkotás utca 50.	100,0	100,0	740	1 317	0	0
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt. 1054 Budapest, Vadász utca 31.	100,0	100,0	9 779	9 779	0	0
MNB-Ingatlan Kft. 1054 Budapest, Szabadság tér 9.	100,0	100,0	28 960	99 321	0	0
Budapesti Értéktőzsde Zrt. 1054 Budapest, Szabadság tér 7.	81,4	81,4	11 555	11 555	0	0
KELER Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	53,3	53,3	643	643	2 133	0
KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	0,1	0,1	7	7	0	0
Befektetések összesen			64 713	135 074	3 458	0

Belföldi befektetések részesedései

Megnevezés	Részesedések		
	Név Székhely	Tulajdoni hányad (%)	Jegyzett tőke (millió forint)
		2020.06.30.	
Pénzjegynyomda Zrt.	DIPA Diósgyőri Papírgyár Zrt. 3535 Miskolc, Hegyalja út 203/1.	100,0	4 196
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	BISZ Központi Hitelinformációs Zrt. 1205 Budapest, Mártonffy utca 25–27.	100,0	217
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	Budapest Institute of Banking Zrt. 1054 Budapest, Szabadság tér 7.	100,0	125
	Első Értékpapírosítási Tanácsadó Zrt. 1054 Budapest, Szabadság tér 7.	100,0	50
	KELER Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	46,7	4 500
	KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	0,1	2 623
KELER Zrt.	KELER KSZF Zrt. 1074 Budapest, Rákóczi út 70–72.	99,8	2 623
MNB-Ingatlan Kft.	Optimum-Gamma Ingatlanbefektetési Kft. 1013 Budapest, Döbrentei utca 2.	100,0	4

A **Pénzjegynyomda Zrt.** forintbankjegyeket, papír és műanyag kártyaformátumú biztonsági okmányokat, adó- és zárjegyeket, értékpapírokat állít elő, valamint okmány megszemélyesítési szolgáltatásokat nyújt hazai és külföldi megrendelők számára. A társaság kiemelt célja a forintbankjegyek megfelelő mennyiségben és minőségben történő gyártása, a bankjegygyártástól eltérő ágazatokban pedig az erősödő külföldi piaci jelenlét, valamint a termékekhez kapcsolódó integrált informatikai rendszerek és szolgáltatások fejlesztése. A társaság a meghatározó hazai okmányok gyártásában és megszemélyesítésében is stabilizálta részvételét a 2022-ig tartó szerződéses időszakra. E feltételeknek megfelelően 2020-ban is kiemelt prioritást jelent a fejlesztett bankjegyek előállítás, valamint az állampolgári igényekből képződő megszemélyesített okmányok megrendelésének teljesítése. A Pénzjegynyomda leányvállalata – a **Diósgyőri Papírgyár Zrt.** (DIPA Zrt.) – az ország egyedüli biztonságipapír-gyártója, amelynek fő feladata a hazai bankjegyalappapírok előállítása. A társaság termékstratégiájának középpontjában a minőségi, magas szintű védelmi elemekkel ellátott termékek állnak. A bankjegypapíron túl a DIPA állítja elő a közigazgatásban használt okmányok jelentős részének papírjait, a jegyalappapírokat, továbbá számos ország útlevelének és okmányának papírját, amelyekhez hamisítás ellen komplex védelmet nyújtó megoldásokat is biztosít. A társaság nemzetközi viszonylatban is törekszik erősíteni a hagyományokra és innovatív megoldásokra alapozott vevői elismertségét, stabilizálni, illetve növelni elért eredményeit, ezáltal biztosítani a tulajdonos számára a hatékonyan működő befektetést. Az év első felében fellépő pandémia és kihirdetett vészhelyzet mindkét társaság esetében éreztette már a hatását a megszemélyesített okmányok időbeli és az export rendelések elmaradásának vonatkozásában. A társaságok a járványhelyzetben a fertőzések megelőzésére hozott vállalati intézkedésekkel stabil működés és megfelelő likviditási szint megtartása mellett, eredményesen működtek.

A **Magyar Pénzverő Zrt.** elsődleges feladata – az MNB megrendelése alapján – a készpénzforgalom zavartalan működéséhez szükséges forint pénzermék, valamint az MNB által törvényes fizetőeszközként kibocsátott emlékpénzermék előállítása. A társaság szabad kapacitásainak hasznosításával saját éremprogramja és egyedi megrendelések alapján – törvényes fizetőeszköznek nem minősülő – emlékérmeket és egyéb vereteket is gyárt. Kereskedelmi tevékenysége keretében bel- és külföldön nagy- és kiskereskedelmi értékesítés formájában forgalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmeket, gyűjtői célú bankjegyeket, saját kibocsátású érmekeket, forgalmi érme-sorokat és egyéb csomagolt érmekeket, valamint import befektetési-arany termékeket. A társaság magas színvonalon gyártja a Köztársasági Elnöki Hivatal megbízásából a nemzeti kitüntetések. A tulajdonosi stratégiának megfelelően zajló, részben pótló, részben kapacitásbővítő beruházási program lezárásaként 2020 januárjában megrendelésre került 1 db forgalmi érme verőgép, amely várhatóan az év végéig kerül beüzemelésre. A pandémiás helyzet befolyásolta a társaság I. félévi tevékenységét, az adott évre érvényes forgalmi és

emlékérme gyártási megrendelések részben csökkentésre, részben átütemezésre kerültek, illetve a saját termékek forgalmában is visszaesés volt tapasztalható. Mindezek a 2020. évi várható árbevétel és eredmény tervektől való elmaradását prognosztizálják. A Magyar Pénzverő Zrt. termelése a veszélyhelyzet időtartama alatt – a szükséges járványügyi védelmi intézkedések betartásával – folyamatos volt.

A Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft. (PSFN Kft.) az MNB 100%-os tulajdonában álló, közfeladatot ellátó gazdálkodó szervezet, amely kizárólagos jogkörrel végzi a pénzügyi szervezetek felszámolását, végelszámolását és a kockázati tőkealapok megszüntetését, közreműködik a pénzintézetek szanalási eljárásában, valamint ellátja a felfüggesztett tevékenységi engedélyű pénzügyi szervezetek esetében a felügyeleti biztos feladatokat. A pénzügyi szervezethez történő felügyeleti biztos kirendelés esetén a PSFN Kft. elsődleges feladata a kialakult válsághelyzet kezelése, és az operatív irányítás ellátása. Amennyiben az MNB felügyeleti intézkedéseivel vagy felügyeleti biztos kirendelésével nem biztosítható valamely pénzügyi szervezet prudens és jogszerű működése, úgy engedélyének MNB általi visszavonását követően – a pénzügyi közvetítőrendszerből történő zökkenőmentes kivezetése érdekében – a PSFN Kft. végzi kizárólagos jogkörrel a pénzügyi szervezet felszámolását, illetve végelszámolását. Ezen eljárások elsődleges célja, hogy a megszüntetési eljárások befejezését megelőzően a hitelezők érdekei érvényesüljenek, követeléseik kielégítést nyerjenek. A PSFN Kft. feladatait közhasznú tevékenységként, a pénzügyi szolgáltatásokat igénybe vevők érdekeit védve látja el és határozott célkitűzése, hogy a pénzügyi szervezetek megszüntetése egységes szemlélet és módszertan szerint, a prudencia és a transzparencia elvének érvényesülése mellett menjen végbe, illetve a megszüntetési eljárások – azok komplex jellegének és a fogyasztók érdekeinek egyidejű szem előtt tartásával – a lehető leghamarabb lezárásra kerüljenek, és a hitelezők számára a legnagyobb arányú megtérülést biztosítsák.

Az **MNB–Biztonsági Zrt.** folyamatosan végzi az élőerős őrzésvédelmi tevékenységet, melynek során ellátja az MNB hivatalos objektumainak, helyiségeinek – jogszabályi kötelezettség szerinti fegyveres biztonsági őrséggel történő – védelmét, továbbá részt vesz a pénz- és értékszállítás, valamint a pénzzállító gépjárművek karbantartási feladatainak végrehajtásában. Az MNB–Biztonsági Zrt. a fegyveres biztonsági őrséggel végzett alaptevékenységén túl személy- és vagyonőrök biztosításával a jegybank részére őrzésvédelmi és rendezvénybiztosítási feladatokat is ellát, kiegészítve a biztonsági felügyeletet igénylő szállítmányok kíséresi feladataival. 2017-től kezdődően az őrzésvédelmi tevékenységhez, illetve a jegybankban ellátandó biztonsági feladatokhoz kötődően az MNB–Biztonsági Zrt. értékelő-elemzői és tanácsadói, valamint a megelőzési feladatokhoz kapcsolódó felkészítési tevékenységet végez, továbbá biztonságtechnikai támogatási szolgáltatást nyújt a jegybank részére. 2020. április 1-től az MNB részére a recepció-, valamint telefonközpont üzemeltetési szolgáltatásokat a társaság végzi. Az MNB–Biztonsági Zrt. egyes szolgáltatásait az MNB leányvállalatai részére is nyújtja. 2020. január 1-től – az MNB–Jóléti Kft. MNB–Biztonsági Zrt.-be való beolvadása miatt – a munkahelyi büfé üzemeltetést és bekészítést az MNB–Biztonsági Zrt. biztosítja a MNB, illetve annak munkavállalói részére. Ezeket túlmenően az MNB–Biztonsági Zrt. harmadik fél számára nem végez szolgáltatást. A befektetés könyv szerinti értéke 2020. január 1-jével 577 millió forinttal 1317 millió forintra emelkedett az MNB–Jóléti Kft. beolvadása miatt.

A **GIRO Zrt.** üzemelteti a belföldi forintátutalások és beszedések bankközi elszámolását végző Bankközi Klíring Rendszert (BKR). Stratégiájában kiemelt célként szerepel a BKR stabil, biztonságos működése, az elszámolásforgalmi szolgáltatások fejlesztése, új szolgáltatások bevezetése, valamint az elszámolásforgalmi díjak versenyképességének növelése. A társaság eddigi legfontosabb fejlesztése a 2020. március 2-án sikeresen elindult azonnali fizetési rendszer volt, amely a nap 24 órájában, az év minden napján biztosítja, hogy 10 millió forintig öt másodpercen belül teljesüljenek az elektronikusan benyújtott egyedi forint átutalási megbízások. A márciusi indulás óta az azonnali fizetés központi infrastruktúráján a tranzakciók küldése és fogadása megbízhatóan működik, fennakadások csak banki oldalon, néhány esetben és kevés ügyfelet érintve fordultak elő, az alapvető működést döntően nem befolyásolva. Az első négy hónapban a GIRO rendszerei 35,5 millió darab átutalást dolgoztak fel összesen 5080 milliárd forint értékben. Az átutalások túlnyomó többsége a jogszabályban elvárt 5 másodpercen belül teljesült, de a rendszer gyorsaságát jelzi, hogy a tranzakciók csaknem 94 százaléka 2 másodperc alatt végrehajtásra került. Az azonnali fizetés népszerűségét jelzi, hogy a tranzakciók jelentős része bonyolódik a jelenlegi napközbeni elszámolás üzemidején kívül, azaz hétköznap éjszaka vagy hétvégén. 2020. július 22-i hatállyal a társaság alaptőkéje 5 milliárd forinttal emelkedett.

Az **MNB–Ingatlan Kft.** tevékenységi köre és feladata saját tulajdonú és bérelt ingatlan bérbeadása, üzemeltetése, továbbá ingatlankezelési tevékenység végzése. Van olyan ingatlan a tulajdonában, amelyhez kapcsolódóan élő bérleti szerződésekkel rendelkeznek, illetve egyik legjelentősebb ingatlanja, a Buda Palota esetében a folyamatban lévő ingatlanfejlesztési beruházás eredményeként sor kerül az ingatlan felújítására és mélygarázs kialakítására, amely elsődlegesen az MNB felügyeleti ügyfélszolgálatának, valamint a munkatársak irodai elhelyezését fogja biztosítani. Továbbá ez az ingatlan ad majd otthont a jegybanki Pénzmúzeum és Látogatóközpont számára is. A több lépésben végrehajtott, összesen 70,4 milliárd forintos tőkeemelés hatására a befektetés könyv szerinti értéke 99,3 milliárd forintra emelkedett 2020. június 30-ra. A tőkeemelések az ingatlanberuházásokhoz kapcsolódó vásárlások és fejlesztések, az épületekben helyet kapó műalkotások, valamint az MNB számára történő ingatlanfejlesztés céljából az Optimum-Gamma Ingatlanbefektetési Kft. üzletrésének megvásárlásához biztosítottak forrást.

A **Budapesti Értéktőzsde Zrt. (BÉT)** stratégiai tulajdonlásával az MNB alapvető célja a piacfejlesztés és a megfelelő méretű, illetve hatékonyan működő tőkepiac megvalósítása Magyarországon, mivel a fejlett tőkepiac és a diverzifikált pénzügyi közvetítőrendszer a versenyképes gazdaság és a fenntartható növekedés alapja. A BÉT 2020-ig szóló stratégiai irányvonalának fő elemei: a sikeres tőzsdei bevezetések, a piacszerkezet megújítása, a befektetői bázis és a nemzetközi kapcsolatok erősítése, valamint ezekhez kapcsolódóan a kormányzati támogatás elmélyítése. A stratégia egy egészségesebb szerkezetű pénzügyi rendszer kialakításához, a kamattranzmisszió javításához, és a tőzsdén jegyzett vállalatok átláthatóságának biztosítása révén a gazdaság további kifehéredéséhez is hozzájárul. 2020 első felében a korábban indított piacok és programok folytatása, fejlesztése volt a BÉT fókuszában. Ezeknek keretében újabb vállalatok jelentek meg az Xtend piacon, 10 új vállalat csatlakozott az ELITE programhoz, illetve 10-re emelkedett a 2019-ben elindított XBond piacon kereskedhető vállalati kötvények száma is. A klasszikus szabályozott piachoz képest egyszerűsített adminisztráció és alacsonyabb költségek jellemzik az alternatív platformot, mely támogatja a Magyar Nemzeti Bank által indított Növekedési Kötvényprogramban szereplő célok elérését is. A BÉT számára is egyre fontosabbá válik a környezeti, társadalmi és vállalatirányítási szempontokat is figyelembe vevő, úgynevezett ESG-befektetések támogatása. Ennek keretében hosszú távú, öt évre szóló stratégiai együttműködési megállapodást írt alá a tőzsde az MVM Csoporttal. 2020. június 21-én ünnepelte újjáalakulásának 30. évfordulóját a Budapesti Értéktőzsde. A társaság kisebbségi részesedéssel rendelkezik a KELER Zrt.-ből és a KELER KSZF Zrt.-ből álló KELER Csoportban, amelyben egyúttal az MNB többségi tulajdonnal rendelkezik, így a BÉT többségi tulajdonosaként a jegybank összességében a KELER Csoportban is stratégiai tulajdonrészrel rendelkezik.

A **KELER Zrt.** a hazai tőkepiac központi értéktári tevékenységet végző szervezete, amely szakosított hitelintézetként is működik. A KELER a magyar ISIN-kódok kibocsátója, így szolgáltatóként részt vesz az összes hazai értékpapír kibocsátásában. A társaság 2017 elején csatlakozott az Európai Központi Bank által üzemeltetett TARGET2–Securities (T2S) értékpapír- kiegyenlítési platformhoz, amelynek célja a határon átnyúló értékpapír-kereskedelem hatékonyabbá tétele. Annak érdekében, hogy a hazai tőkepiac szereplői maradéktalanul élvezhessék a T2S előnyeit, folyamatban van a KELER Szolgáltatásfejlesztési Program megvalósítása, amelynek keretében megújításra kerül a társaság informatikai infrastruktúrája. Mindemellett megkezdődött a KELER újrarendélezési eljárása a központi értéktárakra vonatkozó új európai rendeletnek (CSDR) megfelelően.

A **KELER KSZF Zrt.** a KELER leányvállalataként az elszámolóházi és a központi szerződő fél funkciókat látja el a magyar piacon. A társaság elszámolóházi funkciójában végzi a BÉT-en kötött azonnali és derivatív ügyletek elszámolását, központi szerződő félként pedig garantálja is ezen ügyletek teljesítését. A tőkepiaci szegmens mellett az elmúlt években dinamikus növekvő üzletág volt az elektromos árammal, illetve a földgáz-kereskedelemmel kapcsolatos ügyletek lebonyolítása. A társaság egyes piacokon – például a magyar áramtőzsdén, a HUPX-en – a lipcsei székhelyű ECC AG általános klíringtagjaként nyújtja szolgáltatásait, amíg más piacokon – például a CEEGEX közép-európai gáztőzsdén – központi szerződő félként jár el.

A kapcsolt vállalkozásokkal lebonyolított ügyletek szerződés által szabályozott szolgáltatásnyújtások vagy termékvásárlások, melyek árszabása piaci alapon, illetve az önköltség figyelembevételével történik. A kapcsolt felekkel történő díjelszámolás az érvényes hatósági díjszabás (MNB-rendelet, hirdetmény) alapján történik. A bankjegy- és érmegyártás költségeit a 3.20 pont, a támogatásból eredő ráfordításokat a 3.22 pont részletezi.

Belföldi befektetések saját tőkéje

millió forint

Gazdasági társaság neve	Jegyzett tőke	Tartalékok	Adózott eredmény/ Tárgyévi eredmény	Saját tőke
	2020.06.30.			
Pénzjegynyomda Zrt.	11 827	6 647	151	18 625
Magyar Pénzverő Zrt.	575	1 783	133	2 491
Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nkft.	50	3	0	53
MNB-Biztonsági Zrt.	1 066	250	-23	1 293
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	2 496	10 098	260	12 854
MNB-Ingatlan Kft.	11	98 219	-131	98 099
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	541	7 474	416	8 431
KELER Zrt.	4 500	19 587	491	24 578
KELER KSZF Zrt.	2 623	5 960	286	8 869

Az MNB követelései és kötelezettségei a kapcsolt vállalkozásokkal szemben

millió forint

Gazdasági társaság neve	Követelés	Kötelezettség
	2020.06.30.	
Pénzjegynyomda Zrt.	50	584
Magyar Pénzverő Zrt.	888	11
MNB-Biztonsági Zrt.	0	2
GIRO Elszámolásforgalmi Zrt.	0	10
MNB-Ingatlan Kft.	37	12
Budapesti Értéktőzsde Zrt.	0	1
KELER Zrt.	20	0
KELER KSZF Zrt.	5	0
Budapest Institute of Banking Zrt.	0	5
Összesen	1 000	625

A Pénzjegynyomdával szembeni követelés munkavállalói lakáscélú hitelezésre átutalt összegből adódik, míg a Pénzverővel szembeni követelés nagyrészt forgalmi érmegyártáshoz szükséges alapanyag finanszírozásához kapcsolódik. Az MNB-Ingatlan Kft.-vel szembeni követelés főként ingatlanbérletre köthető óvadék, míg a KELER-rel és KELER KSZF-fel szembeni követelés a BÉT-en való kereskedéshez szükséges fedezeteket tartalmazza. A Pénzjegynyomdával és a Pénzverővel szembeni kötelezettség legyártott bankjegyek, illetve forgalmi- és emlékérmék kiszámlázásából származik. A táblázatban szereplő követelések és kötelezettségek rövid lejáratúak, kivéve a KELER-rel és KELER KSZF-fel szembeni követelés, mely az MNB klíringtagságának megszűnéséig fennáll, illetve az MNB-Ingatlan Kft.-vel és a Pénzjegynyomdával szembeni követelések, melyek a kapcsolódó szerződések kondíciói alapján rendeződnek.

3.13. CÉLTARTALÉK ÉS ÉRTÉKVESZTÉS

millió forint

Kapcsolódó mérlegsor	Megnevezés	2019.12.31.	Évközi változások		2020.06.30.
		Értékvesztés/ céltartalék összege	Képzés	Felhasználás/ visszaírás	Értékvesztés/ céltartalék összege
1	2	3	4	5	3+4+5
I.2.	Hitelintézetekkel szembeni forintkövetelések	5 499	0	-54	5 445
I.3.	Egyéb forintkövetelések	9 485	834	0	10 319
III.	Befektetett pénzügyi eszközök	3 472	0	-353	3 119
III.	Egyéb követelések	73	0	-1	72
VIII.	Függő kötelezettségek	703	279	-524	458
	– peres ügyek	80	105	-34	151
	– NHP+ konstrukció	133	0	0	133
	– egyéb célú származékos ügyletek	490	174	-490	174
	Összesen	19 232	1 113	-932	19 413
	Értékvesztés-állomány felhasználása (kivezetése)			353	
	Céltartalék, értékvesztés elszámolás eredményre gyakorolt hatása (VI.+VII.)-(XVI.+XVII.)		-1 113	579	-534

A céltartalék és értékvesztés állománya 2020 I. félévében kismértékben emelkedett, június 30-án 19,4 milliárd forintot tett ki.

A hitelintézetekkel szembeni forintkövetelésre a várható megtérülés alapján 5,4 milliárd forint értékvesztés volt indokolt 2020. június 30-án.

Az egyéb forintkövetelésekre (felügyeleti tevékenységből származó követelések, vállalati kötvények) a negyedéves minősítések alkalmával összesen 0,8 milliárd forint értékvesztésképzés történt 2020 I. félévében.

A befektetett pénzügyi eszközök esetében az MNB-Jóléti Kft. MNB-Biztonsági Zrt.-be történő beolvadása miatt a korábban megképzett és 2019. december 31-én fennálló 353 millió forint értékvesztés-állomány – a befektetés könyv szerinti értékének részeként – 2020. év elején kivezetésre (felhasználásra) került.

A folyamatban lévő peres ügyekből származó függő kötelezettségekre 2020. június 30-án 0,2 milliárd forint céltartalék-állomány volt indokolt a 2019 végi 0,1 milliárd forinthez képest.

Az NHP+ konstrukcióhoz kapcsolódóan 2020 I. féléve során nem történt változás, a korábban megképzett 0,1 milliárd forint céltartalék-állomány továbbra is indokolt.

Az egyéb célú határidős ügyletek negatív piaci értékéhez 2020. június 30-án 0,2 milliárd forint céltartalék-állomány tartozott.

3.14. AKTÍV ÉS PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	Állomány		Változás
		2019.12.31.	2020.06.30.	
	Bankügyletek miatt	159 306	144 209	-15 097
	Belső gazdálkodás miatt	1 245	1 175	-70
IV.	Aktív időbeli elhatárolások	160 551	145 384	-15 167
	Bankügyletek miatt	81 874	61 214	-20 660
	Belső gazdálkodás miatt	420	637	217
X.	Passzív időbeli elhatárolások	82 294	61 851	-20 443

Az aktív és passzív időbeli elhatárolások elsősorban bankügyletek miatti kamat- és kamatjellegű bevételek, illetve ráfordítások, amelyek közgazdaságilag a tárgyidőszakot érintik, a pénzügyi teljesítés időpontjától függetlenül.

3.15. SAJÁT TŐKE ALAKULÁSA

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	2019.12.31.	2020.06.30.	Változás
XI.1.	Jegyzett tőke	10 000	10 000	0
XI.2.	Eredménytartalék	198 210	202 910	4 700
XI.3.	Értékelési tartalék	0	0	0
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	187 801	490 530	302 729
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	32 222	65 476	33 254
XI.6.	Tárgyévi eredmény	254 699	217 171	-37 528
XI.	Saját tőke	682 932	986 087	303 155

A jegyzett tőke 1 db tízmilliárd forint névértékű névre szóló részvényből áll.

Az eredménytartalék 4,7 milliárd forintos növekedése a 2019. évi 254,7 milliárd forint nyereség átvezetésének, valamint az MNB igazgatósága által jóváhagyott 250 milliárd forint osztalék – költségvetés részére történő – áprilisi befizetésének különbségéből adódik.

A kiegyenlítési tartalékokról bővebben lásd a 3.16. pontot.

3.16. A KIEGYENLÍTÉSI TARTALÉKOK ALAKULÁSA

millió forint

Mérleg sor	Megnevezés	2019.12.31.	2020.06.30.	Változás
XI.4.	Forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka	187 801	490 530	302 729
XI.5.	Deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka	32 222	65 476	33 254
	Kiegyenlítési tartalékok összesen	220 023	556 006	335 983

A forintárfolyam kiegyenlítési tartalékát az átértékelésre kerülő devizaállományok nagysága, valamint a hivatalos árfolyam és az átlagos bekerülési árfolyam eltérése határozza meg. A forint 2020. június végi hivatalos árfolyamának gyengülése a kiegyenlítési tartalék növekedésének irányába hatott, melynek egyenlege 302,7 milliárd forinttal 490,5 milliárd forintra változott. Az MNB árfolyamkitettséget döntő részben euróban vállal, melynek hivatalos árfolyama 356,57 forint/euro, átlagos bekerülési árfolyama 328,65 forint/euro volt 2020. június 30-án.

A deviza-értékpapírok kiegyenlítési tartaléka az értékpapírok piaci értékének és amortizált bekerülési értékének különbségeként határozható meg. 2020. június 30-án az MNB portfóliójában lévő értékpapírok piaciérték-különbsége 65,5 milliárd forint pozitív egyenleget mutatott.

3.17. AZ MNB MÉRLEG ALATTI KÖTELEZETTSÉGEI ÉS JELENTŐS EGYÉB MÉRLEG ALATTI TÉTELEI

Fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek

millió forint

Sorszám	Megnevezés	2019.12.31.			2020.06.30.		
		Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték	Követelés	Kötelezettség	Nettó piaci érték
1.	Kamatswapügyletek	3 122 223	3 122 223	56 719	2 647 667	2 647 667	98 375
	– Monetáris politikai célú kamatswapügylet (MIRS)	1 099 617	1 099 617	22 390	1 099 617	1 099 617	35 625
	– Belföldi hitelintézetekkel kötött kamatswapügylet	919 910	919 910	26 941	358 830	358 830	16 777
	– Külföldiekkel kötött kamatswapügylet	1 102 696	1 102 696	7 388	1 189 220	1 189 220	45 973
2.	Futures ügyletek	97 236	16 969	-342	105 837	123 580	61
3.	Devizaswap-, devizafutures- és termin ügyletek	7 116 887	7 122 273	-5 327	6 774 677	6 819 936	-40 670
	– Belföldi hitelintézetekkel kötött finomhangoló devizaswapügylet	2 499 053	2 503 358	-9 944	1 896 667	1 972 189	-84 703
4.	Kamatozó devizaswapügyletek (tőkecsere nélküli ügyletek is)	4 299 412	4 567 579	-343 523	3 649 602	3 834 054	-308 154
	– NHP-hoz kapcsolódó kamatozó devizaswapügylet	137 649	129 825	11 824	132 394	115 810	19 673
5.	Fedezeti ügyletek összesen (1+2+3+4)	14 635 758	14 829 044	-292 473	13 177 783	13 425 237	-250 388
6.	Opció ügyletek	999	1 001	1	0	0	0
7.	TBA ügyletek	72 117	44 995	61	183 654	46 389	594
8.	Futures ügyletek	260 972	0	-599	108 799	0	-1
9.	Egyéb célú származékos ügyletek összesen (6+7+8)	334 088	45 996	-537	292 453	46 389	593
10.	Összesen (5+9)	14 969 846	14 875 040	-293 010	13 470 236	13 471 626	-249 795

A táblázat teljeskörűen tartalmazza a származékos ügyletekhez kapcsolódó mérleg alatti követeléseket és kötelezettségeket, ezáltal azokat a fedezeti célú devizaswap-, kamatozó devizaswap-, devizafutures- és terminügyleteket is, melyek a nettó devizapozíció részét képezve – a tőkecsere nélküli kamatozó devizaswap-ügyletek kivételével – a mérlegben is szerepelnek. A fedezeti ügyletek a nettó devizapozíción a keresztárfolyam-ingadozások, illetve kamatlábváltozások miatt felmerülő kockázatot csökkentik, és segítenek az irányadó (benchmark) devizaszerkezet kialakításában.

Az MNB által kívánatosnak tartott kamatstruktúra beállítását célozzák a konkrét kötvénykibocsátásokhoz rendelt fedezeti célú, külföldiekkel kötött kamatswapügyletek. A 2018 elején bevezetett monetáris politikai célú forint kamatswap-ügyletekhez (MIRS) kapcsolódó tenderek 2018. év végével leállításra kerültek, az előző év végi állomány 2020. június 30-án változatlanul fennállt. Az önfinanszírozási programhoz kapcsolódóan 2014-től az MNB belföldi hitelintézetekkel kötött a kamatkockázatuk csökkentésére kamatswapügyleteket, melyek állománya lejáratok miatt mérséklődött.

A kötvényfutures ügyletek a tartalékportfóliók durationjét csökkentő fedezeti célú, éven belüli ügyletek.

A devizaswap-, devizafutures- és terminügyletek elsősorban a devizaárfolyam-kockázat fedezésének fő eszközei, devizaárfolyam-várakozásokon alapuló – a megfelelő devizapozíció érdekében kötött – éven belüli devizacsere-ügyletek. A finomhangoló devizaswap-ügyletekkel az MNB – monetáris politikai célból – forintlikviditást biztosít a belföldi hitelintézeteknek.

A kamatozó devizaswap-ügyletek a devizaárfolyam- és a kamatkockázat együttes hosszú távú kezelésére szolgálnak. 2020. június 30-án a kamatozó devizaswapok állományából 20 százalékot képviseltek a 2023-ban lejáró tőkecsere nélküli ügyletek, valamint 3 százalékot az NHP forint refinanszírozási hitelekhez kapcsolódóan kötött euro/forint csereügyletek.

Az egyéb célú származékos ügyletek éven belüli lejáratúak, a fedezeti ügyletek hátralévő futamidő szerinti megbontását a következő táblázat szemlélteti.

A fedezeti célú származékos ügyletekből eredő kötelezettségek hátralévő futamidő szerinti lejárat szerkezete

millió forint

Hátralévő futamidő	Állomány		Változás
	2019.12.31.	2020.06.30.	
– 1 éven belüli	8 342 302	8 208 342	-133 960
– 1–5 év	5 081 844	3 921 149	-1 160 695
– 5 éven túli	1 404 898	1 295 746	-109 152
Fedezeti ügyletekből eredő kötelezettség	14 829 044	13 425 237	-1 403 807

Mérleg alatti egyéb kötelezettségek

millió forint

Megnevezés	Állomány		Változás
	2019.12.31.	2020.06.30.	
NHP hitelkeret	53 190	93 127	39 937
Leányvállalati hitelkeret	0	1 050	1 050
NHP+ konstrukcióból eredő függő kötelezettség	133	133	0
Peres ügyekhez kapcsolódó függő kötelezettség	357	295	-62
Garanciák	1 806	1 945	139
Egyéb mérleg alatti kötelezettségek	11	11	0
Összesen	55 497	96 561	41 064

Az NHP fix és NHP Hajrá!-ban megkötött, de folyósításra még nem került szerződések összegét az MNB mérleg alatti kötelezettségként – mint hitelkeret – tartja nyilván.

A leányvállalat számára nyilvántartott hitelkeret a Pénzjegynyomda és a Pénzverő részére munkavállalói lakáscélú hitelezésre szerződés szerint még rendelkezésre álló keretösszeget mutatja.

Az NHP+ konstrukcióra vonatkozó szerződések értelmében a folyósított kkv-hitelekben eredő hitelintézeti tőkeveszteségek maximum 50 százalékát az MNB megtéríti a hitelintézeteknek a portfóliószintű limiten belül. Az NHP+ függő kötelezettség a minősítési szabályzat alapján céltartalékképzés alá vont várható térítési kötelezettség nyilvántartására szolgál.

A perek nagy része felügyeleti tevékenység során hozott bírsághatározatok ellen indított eljárásokhoz kötődik, továbbá egyéb kártérítési pereket foglal magába. A kapcsolódó függő kötelezettség összege tartalmazza az összes megfizetett, majd peresített bírságvisszatérítést, valamint az egyéb perek kapcsán a céltartalékképzés alá vont, várható kártérítési összegeket.

A garanciák sor olyan exportgaranciákat tartalmaz, amelyekhez minden esetben reverzális szerződés kapcsolódik. Az MNB a garancia lehívásakor – szükség esetén – élhet a viszontgarancia jogával. 2020 I. félévében az állomány forint értékének növekedése árfolyamváltozás következménye.

Értékpapírügyletek mérleg alatti nyilvántartása

Megnevezés	Állomány		Változás
	2019.12.31.	2020.06.30.	
Kölcsönadott értékpapírok névértéke – elszámolóházon keresztül (garantált)	3 998	6 883	2 885
Kölcsönadott értékpapírok névértéke – ügynökön keresztül (fedezettel)	371 471	319 915	-51 556
Értékpapír-kölcsönügyletből származó nem pénzbeli fedezet bekerülési értéke	12 395	0	-12 395
Értékpapír-kölcsönügyletből származó pénzbeli fedezetből eszközölt befektetés bekerülési értéke	367 963	329 111	-38 852
Értékpapír-kölcsönügyletből származó pénzbeli fedezetből eszközölt befektetés piaci értéke	367 963	329 111	-38 852
Aktív repo keretében vásárolt értékpapírok névértéke	31 489	64 687	33 198

3.18. NETTÓ KAMATEREDMÉNY ÉS A PÉNZÜGYI MŰVELETEK REALIZÁLT EREDMÉNYE

Nettó forint és deviza kamat- és kamatjellegű eredmény

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2019. I. félév	2020. I. félév	Változás
1	2	3	4	4-3
(I.1.+II.2.)—(X.1.+XI.1.)	Központi költségvetés	338	-680	-1 018
(I.2.+II.3.)—(X.2.+XI.2.)	Hitelintézetek	2 814	1 571	-1 243
(I.3.+II.1.+II.4.)—(X.3.+XI.3.)	Egyéb	35 442	42 156	6 714
	Nettó kamateredmény	38 594	43 047	4 453
	Forint-értékpapírok	-1 552	-2 728	-1 176
	Deviza-értékpapírok	-11 314	-15 622	-4 308
	Származékos ügyletek*	2 531	3 897	1 366
	Egyéb	29	18	-11
(I.4.+II.5.)—(X.4.+XI.4.)	Nettó kamatjellegű eredmény	-10 306	-14 435	-4 129
(I.+II.)—(X.+XI.)	Nettó kamat- és kamatjellegű eredmény összesen	28 288	28 612	324

* A fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek részletezését lásd az alpont kapcsolódó táblázatában.

2020. I. félévben a nettó kamat- és kamatjellegű eredmény 28,6 milliárd forint nyereség volt, ami 2019 I. félévéhez képest 0,3 milliárd forint eredményjavulást jelent.

A nettó kamateredmény az előző év azonos időszakához képest 4,5 milliárd forinttal emelkedett az alábbi tényezők együttes hatásaként:

Az eredményt javulását eredményező főbb tényezők:

a hitelintézeteknek nyújtott hitelek és jelzáloglevelek utáni kamatbevételek 2,4 milliárd forintos emelkedése az új hosszú lejáratú fedezett hitelek hatására, valamint az O/N hitelek átlagállományának emelkedése miatt;

– a devizatartalék után kapott, a 2019. I. félévinél 2 milliárd forinttal magasabb kamatbevétel;

- az egyéb forintkövetelések utáni kamatbevételek 3 milliárd forintos emelkedése a Növekedési Kötvényprogram keretében vásárolt vállalati kötvények hatására (ugyanakkor a kapcsolódó amortizált nettó árfolyamveszteség 2020. I. félévben 1 milliárd forintot tett ki a kamatjellegű eredményben);
- az egyéb devizakötelezettségek után fizetett kamatráfordítások 1,7 milliárd forintos csökkenése, ami az SDR allokáció után fizetett alacsonyabb kamatráfordításra vezethető vissza elsősorban a dollárkamatok csökkenése következtében;
- valamint a központi költségvetéstől származó, a 2019. I. félévinél 0,6 milliárd forinttal magasabb forint kamatbevétel az államkötvény-állomány növekedéséhez köthetően (ugyanakkor az állampapírok — kamatjellegű eredményben elszámolt — amortizált nettó árfolyamvesztesége 2020 I. félévben 0,2 milliárd forint volt).

Az eredményt mérsékeltek:

- a hitelintézeti forintbetétek utáni kamatráfordítások 3,6 milliárd forintos növekedése, a betétállomány emelkedése és a magasabb kamatozású konstrukciók felé tolódása (egyhetes betét, sávos kamatozású preferenciális betét) miatt;
- a központi költségvetés forintbetétei után fizetett 1,7 milliárd forinttal magasabb kamat.

A nettó kamatjellegű eredmény – mely nagyrészt az értékpapírok beszerzési árfolyam-különbözetének amortizációját, valamint a származékos ügyletek devizaárfolyam-változáshoz nem kapcsolható bevételeinek és ráfordításainak az egyenlegét tartalmazza – 4,1 milliárd forinttal romlott.

Negatív kamatok állománya a kamat- és kamatjellegű eredményben

millió forint

Er.kim.sora	Megnevezés	2019. I. félév		2020. I. félév	
		Összesen	ebből: Negatív kamat	Összesen	ebből: Negatív kamat
	BEVÉTELEK				
II.	Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű bevételek	149 020	-11 584	165 500	-11 102
II. 1.	Devizatartalékok utáni kamatbevételek	39 315	-2 228	41 297	-2 794
II. 3.	Hitelintézetekkel szembeni követelések kamatbevételei	0	0	-1	-1
II. 5.	Devizában elszámolt kamatjellegű bevételek	109 705	-9 356	124 204	-8 307
	RÁFORDÍTÁSOK				
X.	Forintban elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	4 947	-380	10 933	-105
X. 2.	Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	2 275	-619	5 899	-105
X. 4.	Forintban elszámolt kamatjellegű ráfordítások	2 249	239	2 861	0
XI.	Devizában elszámolt kamat- és kamatjellegű ráfordítások	136 271	-2 971	149 207	-5 194
XI. 1.	Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai	-728	-838	-858	-911
XI. 2.	Hitelintézeti betétek kamatráfordításai	-68	-70	-89	-89
XI. 3.	Egyéb kötelezettségek kamatráfordításai	3 871	-142	2 145	-435
XI. 4.	Devizában elszámolt kamatjellegű ráfordítások	133 196	-1 921	148 009	-3 759

Az MNBr. által meghatározott kamatstruktúrának megfelelően a negatív kamatok az — állományhoz tartozó — eredeti eredménykimutatás soron kerülnek bemutatásra (nettó módon). Például a központi költségvetés betétein — negatív kamatláb alkalmazása miatt — keletkezett kamatbevétel a „XI. 1. Központi költségvetés betéteinek kamatráfordításai” soron szerepel. Ez okozza az egyenlegek negatívba fordulását.

A kamatjellegű eredményben megjelenő fedezeti és egyéb célú származékos ügyletek eredményének részletezése

millió forint

Megnevezés	2019. I. félév	2020. I. félév	Változás
Kamatswapügyletek kamateredménye	11 400	13 652	2 252
Kamatozó devizaswapügyletek kamateredménye	-10 268	-8 290	1 978
Devizaswap-, devizafutures- és termin ügyletek kamateredménye	-3 317	-2 865	452
Futures ügyletek kamateredménye	-1 294	357	1 651
Fedezeti célú ügyletek kamatjellegű eredménye	-21	-2 299	-2 278
Egyéb célú ügyletek kamat- és kamatjellegű eredménye	6 031	3 342	-2 689
Származékos ügyletek nettó eredménye	2 531	3 897	1 366

A kamatswapok kamateredményének 2,3 milliárd forintos javulását a külföldi partnerekkel kötött kamatcsereügyletek okozták.

A kamatozó devizaswapok között az ÁKK-val, külföldi partnerekkel, valamint belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek szerepelnek. A külföldi partnerekkel kötött ügyletek döntően az ÁKK-val kötött ügyletek fedezésére szolgálnak. A belföldi hitelintézetekkel kötött ügyletek az NHP II. pilléréhez kapcsolódó kamatozó devizaswapokat tartalmazzák. Az I. félévben az ÁKK-val és a külföldi partnerekkel kötött ügyletek átlagos állománya egyaránt csökkent az előző év azonos időszakához képest. A kamatozó devizaswapok nettó kamateredménye 8,3 milliárd forint veszteség volt, 2019. I. félévi veszteségnél 2 milliárd forinttal alacsonyabb.

A devizaswapok külföldi partnerekkel, az ÁKK-val, valamint belföldi hitelintézetekkel kötött rövid lejáratú ügyleteket tartalmaznak. A devizafutures- és terminügyletek külföldi partnerekkel kötött rövid lejáratú ügyletek. Nettó kamatráfordításuk összesen 0,5 milliárd forinttal csökkent.

A fedezeti futures ügyletek kamateredménye 1,7 milliárd forinttal javult a kötvénnyfutures-ügyletek nettó kamatbevételeinek emelkedése miatt.

A fedezeti célú ügyletek kamatjellegű eredménye a fedezeti swapok árfolyamnyereségét, illetve veszteségét, továbbá fedezeti opciós ügyletek opciós díj ráfordítását tartalmazza. 2020. I. félévben ÁKK-val és külföldi partnerekkel kötött kamatozó devizaswapok lezárásából származó realizált árfolyamnyereség és -veszteség jelent meg ezen a soron.

Az egyéb célú ügyletek eredménye 2,7 milliárd forinttal romlott, a változás TBA-ügyletekhez, illetve egyéb célú kötvénnyfutures ügyletekhez köthető.

Pénzügyi műveletek realizált eredménye

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2019. I. félév	2020. I. félév	Változás
IV.	Kamatkozó deviza-értékpapírok realizált árfolyamnyeresége	8 314	10 083	1 769
	Pénzügyi műveletek realizált nyeresége	8 314	10 083	1 769
XIV.	Kamatkozó deviza-értékpapírok realizált árfolyamvesztesége	2 472	4 446	1 974
	Pénzügyi műveletek realizált vesztesége	2 472	4 446	1 974
IV.-XIV.	Pénzügyi műveletek realizált eredménye	5 842	5 637	-205

2020 I. félévében a pénzügyi műveletek realizált nyeresége kamatozó deviza-értékpapírokon keletkezett a dollárhozamok csökkenéséhez köthetően. Az eredmény a 2019. I. félévihez hasonló mértékű volt.

3.19. A DEVIZAÁLLOMÁNYOK ÁTÉRTÉKELÉSÉBŐL SZÁRMAZÓ EREDMÉNY ÖSSZETEVŐI

millió forint

Megnevezés	2019. I. félév	2020. I. félév
Árfolyam-változásból származó eredmény (realizált és konverziós)*	38 844	206 572
Kiegyenlítési tartalék** változása a mérlegben (nem realizált átértékelési eredmény)	44 324	302 729
Árfolyam-változásból származó teljes hatás	83 168	509 301

* Eredménykimutatás sora: III.-XII.
 ** A forintárfolyam kiegyenlítési tartaléka (XI.4. mérlegsor).

A forint árfolyamának változása következtében a teljes nettó átértékelési hatás 2020. I. félévben 509,3 milliárd forint nyereség volt. A napi nettó devizapozíció csökkenésével együtt járó értékesítések során az MNB 206,6 milliárd forint nyereséget realizált, míg 302,7 milliárd forint nem realizált árfolyamnyereség a forintárfolyam-kiegyenlítési tartalékot növelte.

A kiegyenlítési tartalékról lásd még a 3.16. pontot.

3.20. BANKJEGY- ÉS ÉRMEGYÁRTÁS KÖLTSÉGE

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2019. I. félév	2020. I. félév	Változás
	Bankjeggyártási költség	3 148	3 157	9
	Forgalmi érmeverés költsége	3 256	2 263	-993
	Emlékérmeverés költsége	273	420	147
XIII.	Bankjegy- és érmegyártás költsége	6 677	5 840	-837

Az összes bankjegy- és forgalmiérme-gyártási költség 2020. I. félévében 5,8 milliárd forint volt, ami az előző év azonos időszakához viszonyítva 0,8 milliárd forintos csökkenést jelent. A bankjeggyártás költsége lényegében változatlan volt. A forgalmiérme-verés költsége ezzel szemben majdnem 1 milliárd forinttal elmaradt a 2019. I. félévi ráfordítástól. A kialakult pandémiás helyzetből adódóan a forgalmi érmék iránt jelentősen csökkent a pénzforgalmi igény 2020 I. félévében.

Az emlékérmék iránti évről évre töretlenül növekvő kereslet következtében az emlékérmeverés költsége 0,1 milliárd forinttal emelkedett.

3.21. EGYÉB EREDMÉNY

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2019. I. félév	2020. I. félév	Változás
V.1.	Jutalékbevételek	619	649	30
XV.1.	Jutalékráfordítások	694	809	115
	Jutalékeredmény összesen	-75	-160	-85
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevétel	3 751	642	-3 109
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	3 056	2 581	-475
	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény	695	-1 939	-2 634
V.3.	Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	6 487	9 175	2 688
V.-XV.	Egyéb nettó eredmény	7 107	7 076	-31

A jutalékból származó nettó eredmény tartalmazza a pénzforgalom lebonyolításával összefüggő jutalékbevételeket és -ráfordításokat, a számlavezetési díjbevételeket, valamint a devizatartalék tartásához kapcsolódóan fizetett díjakat. A jutalékráfordítások növekedését 2020 I. félévben döntően ez utóbbi díjak emelkedése okozta a külső vagyonkezeléshez és letétkezeléshez kapcsolódóan.

A 2020. I. félévi jutaléktól eltérő egyéb eredményt a következő, 3.22. pont, a felügyeleti tevékenységből származó bevételeket a 3.23. pont részletezi.

3.22. A JUTALÉKTÓL ELTÉRŐ EGYÉB EREDMÉNY RÉSZLETEZÉSE

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2019. I. félév	2020. I. félév	Változás
	Részesedések osztaléka	2 558	0	-2 558
	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó bevétel	382	482	100
	Pénzügyi támogatások visszautalása	309	134	-175
	Térítés nélkül átvett eszközökhöz kapcsolódó bevétel	18	12	-6
	Egyéb bevétel	484	14	-470
V.2.	Jutaléktól eltérő egyéb bevételek	3 751	642	-3 109
	Érmékhez és emlékérmékhez kapcsolódó ráfordítás	339	408	69
	Pénzügyi támogatások	2 546	2 129	-417
	Hatósági eljárás miatti ráfordítás	128	5	-123
	Térítés nélkül átvett eszközökhöz kapcsolódó ráfordítás	17	2	-15
	Egyéb ráfordítás	26	37	11
XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb ráfordítások	3 056	2 581	-475
V.2.-XV.2.	Jutaléktól eltérő egyéb eredmény	695	-1 939	-2 634

2020 I. félévében osztalékfizetésre nem került sor az MNB befektetéseinél. A koronavírus-járvány miatt a BIS éves közgyűlése az osztalékfizetés elhalasztásáról döntött. A belföldi leányvállalatok 2019-es üzleti évre vonatkozó beszámolójának elfogadásakor osztalékfizetésre vonatkozó döntés egyedül a Pénzjegynyomdánál született: a 690 millió forintos osztalék kifizetésére 2020. október 30-ai határidővel kerül majd sor.

Az emlék- és bevont forgalmi érmék értékesítéséből származó eredmény alapvetően az emlékérme-kibocsátási program függvénye, nagyrészt az eladott emlékérmék értékesítéséből származó bevétel és a névértékük kivezetéséből eredő ráfordítás különbségéből adódik. A kapcsolódó bevétel és ráfordítás közel azonos, mert megállapodás alapján az emlékérmék értékesítése névértéken történik a Pénzverő felé, kivéve, ha a gyártási költség meghaladja a névértéket (jellemzően aranyérmék esetén). A 2020 I. félévében elért eredmény nagy része az I. Ulászló aranyforintja aranyérme kibocsátásából származott.

Pénzügyi támogatások soron szakmai szervezetek, alapítványok, valamint karitatív célú és egyéb szervezetek részére nyújtott támogatás szerepelt. 2020. I. félévben az MNB 2,1 milliárd forintot nyújtott támogatásként, ami 0,4 milliárd forinttal elmaradt az előző év azonos időszaki értéktől. A legjelentősebb tételek a Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Kft. (PSFN Kft.) éves működésére – a társaság elfogadott pénzügyi terve alapján – kifizetett 0,9 milliárd forint, valamint a Pénziránytű Alapítványnak kifizetett 0,4 milliárd forint voltak. A félév során visszautalásra került 0,1 milliárd forint fel nem használt – előző éveket érintő – pénzügyi támogatás.

3.23. FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉGBŐL SZÁRMAZÓ BEVÉTELEK

<i>millió forint</i>				
Er.kim. sora	Megnevezés	2019. I. félév	2020. I. félév	Változás
	Felügyeleti díjbevétel	5 355	7 217	1 862
	Bírságbevétel és eljárási költségtérítés	865	1 907	1 042
	Igazgatási szolgáltatási díj és hatósági vizsgadíj	255	46	-209
	Felügyeleti követelésekre befolyt késedelmi pótlék	5	2	-3
	Hatósági eljárásból származó egyéb bevétel	7	3	-4
V.3.	Felügyeleti tevékenységből származó bevételek	6 487	9 175	2 688

A felügyeleti tevékenységből származó bevételek legjelentősebb tétele a díjfizetésre kötelezett intézmények által fizetendő felügyeleti díj. 2020 I. félévében az éves alapidíjak, valamint az esedékes negyedéves változó díjak előírásából 7,2 milliárd forint bevétel származott, míg a 2019 I. félévében megállapított díjkötelezettségekből 5,4 milliárd forint. A növekedés oka elsősorban az, hogy januárban módosultak a felügyeleti díjkulcsok, ami a banki tevékenység után fizetendő felügyeleti változó díj emelkedését okozta. Az MNB által határozatban kiszabott, jogerőre emelkedett bírságok és költségtérítések bevétele 1,9 milliárd forintot tett ki.

3.24. A BANKÜZEMI EREDMÉNY ALAKULÁSA

millió forint

Er.kim. sora	Megnevezés	2019. I. félév	2020. I. félév	Változás
	Eszközök és készletek miatti bevétel	4	4	0
	Közvetített szolgáltatások bevétele	21	97	76
	Kiszámlázott szolgáltatások bevétele	71	55	-16
	Egyéb bevételek	17	11	-6
VIII.	Banküzem bevételei összesen	113	167	54
	Anyagjellegű ráfordítások	6 831	9 138	2 307
	Anyagköltség	225	249	24
	Igénybe vett szolgáltatások	6 586	8 872	2 286
	<i>Ingatlanok fenntartása, üzemeltetése és bérlete</i>	<i>1 184</i>	<i>1 390</i>	<i>206</i>
	<i>Tanácsadás, szakértés</i>	<i>312</i>	<i>507</i>	<i>195</i>
	<i>IT rendszerekkel kapcsolatos szolgáltatás, szakértés</i>	<i>1 491</i>	<i>1 871</i>	<i>380</i>
	<i>Tagdíjfizetés</i>	<i>535</i>	<i>605</i>	<i>70</i>
	<i>Őrzésvédelem, pénzszállítás</i>	<i>1 429</i>	<i>1 316</i>	<i>-113</i>
	<i>Hirdetés, piackutatás</i>	<i>376</i>	<i>2 086</i>	<i>1 710</i>
	<i>Egyéb, nem jelentős igénybe vett szolgáltatások*</i>	<i>1 258</i>	<i>1 097</i>	<i>-161</i>
	Egyéb szolgáltatások	19	17	-2
	Személyi jellegű ráfordítások	12 474	12 985	511
	Értékcsökkenési leírás	1 757	2 175	418
	Egyéb tevékenység önköltségének átvezetése	-199	-157	42
	Banküzem működési költségei összesen	20 863	24 141	3 278
	Eszközök és készletek miatti ráfordítás	7	93	86
	Közvetített szolgáltatások ráfordítása	21	94	73
	Kiszámlázott szolgáltatások ráfordítása	78	55	-23
	Egyéb ráfordítások	44	137	93
	Banküzem működési ráfordításai összesen	150	379	229
XVIII.	Banküzem működési költségei és ráfordításai mindösszesen	21 013	24 520	3 507
VIII.-XVIII.	Nettó banküzemi eredmény	-20 900	-24 353	-3 453

* Az egyéb, nem jelentős igénybe vett szolgáltatási jogcímek különösen az eszközök karbantartása, a postai és távközlési szolgáltatás, a kiadványok előállítás, az utaztatás és a szállodai szolgáltatás, továbbá az oktatás, a fordítás, a könyvvizsgálat, valamint az emlékérmek forgalmazása.

A banküzem 2020. I. félévi működési költsége és ráfordítása összesen 24,5 milliárd forint volt, ami a 2019. év hasonló időszakához képest 3,5 milliárd forinttal (15,7 százalékkal) emelkedett.

A 2020. I. félévi banküzemi működési költségek 3,3 milliárd forinttal magasabbak a 2019. I. félévinél. A 2020. I. félévi kiadásokat elsősorban az anyagjellegű ráfordítások növelték, de emelkedett a személyi jellegű ráfordítások és az értékcsökkentési leírás összege is.

A 2020. január-június havi *anyagjellegű ráfordítások* 2,3 milliárd forinttal (33,8 százalékkal) magasabbak a 2019. I. félévben felmerült költségeknél.

Az anyagjellegű ráfordítások részeként az igénybe vett szolgáltatások költségeinek növekedése volt a meghatározó, azon belül is kiemelkedően a „Hirdetés, piackutatás” kiadásai. Emellett az „IT rendszerekkel kapcsolatos szolgáltatás, szakértés”, az „Ingatlanok fenntartása, üzemeltetése és bérlete” és a „Tanácsadás, szakértés” költségei emelkedtek, a fent említettekénél kisebb összegben.

A „Hirdetés, piackutatás” csoporton belül a kommunikációs szolgáltatások költségének ugásszerű növekedése (0,1 milliárd forintról 1,8 milliárd forintra) egyrészt arra vezethető vissza, hogy a 2019 első felére tervezett nagyobb kommunikációs kampányok egyes elemei (pl.: Azonnali Fizetési Rendszer) vezetői döntések alapján, illetve a közbeszerzési eljárás sikertelensége miatt később valósultak csak meg. Másrészt 2020 I-VI. hónapjában a koronavírus gazdasági hatásainak enyhítése érdekében hozott jegybanki intézkedések kommunikációja, továbbá a Növekedési Hitelprogram Hajrá! kampány aktivitásának felfuttatása jelentős kiadással járt.

Az előző év hasonló időszakához képest, 2020 I. félévében ugyancsak emelkedtek az „IT rendszerekkel kapcsolatos szolgáltatás, szakértés” költségei, főként a már megvalósított informatikai beruházások (a funkcióbővítések, a magasabb rendelkezésre állási szintek) hatásaként.

Az „Ingatlanok fenntartása, üzemeltetése és bérlete” költségének növekedését döntően a Krisztina körút 39. szám alatti épület módosított bérleti szerződése okozta.

A „Tanácsadás, szakértés” költsége a 2019. I. félévihez képest emelkedett, részben a bankbiztonsági technikusok MNB Biztonsági Zrt.-hez történt kiszervezése miatt (ami egyúttal a béreknél megtakarítást jelent), másrészt a hitelminősítések és azok felülvizsgálati díjai miatt.

A 2020. I. félévi *személyi jellegű ráfordítások* a 2019. év ugyanezen időszakához képest több mint 0,5 milliárd forinttal (4,1 százalékkal) magasabbak. Ennek oka egyrészt az üres álláshelyek betöltéséből adódóan az időszaki átlaglétszám 0,2 százalékos növekedése, továbbá a magas szaktudású munkavállalók hosszú távú biztosítása érdekében – az MNB igazgatóságának döntése alapján – a területi bértömegkeretek emelése a bértömeggazdálkodás rendszerében, amely alapján a 2019. év ugyanezen időszakához képest 4 százalékos átlagbérnövekedés valósult meg. Ezen kívül – a járványhelyzetből adódó egyes megtakarításokon túl – hatást gyakorolt a személyi jellegű ráfordítások alakulására a gazdaságélénkítést célzó kormánydöntés alapján a kedvezményes adózás mellett megvalósult rendkívüli SZÉP-kártya kifizetés.

Az *értékcsökkenési leírás* 2020. I. félévi összege több mint 0,4 milliárd forinttal (23,8 százalékkal) magasabb az elmúlt év ugyanezen időszakában felmerülnél, ami döntően a 2019 II. felében aktivált tárgyi eszközök és immateriális javak értékének következménye.

Az *önköltség-átvezetések* abszolút értéke 2020 I. félévében 0,2 milliárd forintot tett ki, amely csökkenti a banküzemi működési költségeket annak érdekében, hogy a banküzemi működési költségek teljes összege az MNB-t ténylegesen terhelő kiadásokat mutassa. Az elmúlt félévhez képest mutatkozó eltérés döntő oka az, hogy a pandémia miatt 2020-ban több saját előállítású kiadvány közzététele halasztásra került, az elkészültek többsége pedig csak elektronikus változatban jelent meg, mindezek miatt az átvezetett kiadvány előállítási költség elmaradt az előző év azonos időszakának összegétől.

3.25. A LÉTSZÁM ÉS BÉRKÖLTSÉG ADATAINAK VÁLTOZÁSA, VALAMINT A VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐK JAVADALMAZÁSA

Bér- és létszámadatok

millió forint

Megnevezés	2019. I. félév	2020. I. félév	Változás (%)
Állományba tartozók bérköltése	8 174	8 653	5,9
Egyéb bérköltés*	373	399	7,0
Kifizetett bérköltés	8 547	9 052	5,9
Személyi jellegű egyéb kifizetés	1 809	1 991	10,1
Szociális hozzájárulási adó	1 932	1 744	-9,7
Szakképzési hozzájárulás	137	144	5,1
Rehabilitációs hozzájárulás	45	49	8,9
Táppénz hozzájárulás	4	5	25,0
Járulékok	2 118	1 942	-8,3
Személyi jellegű ráfordítás összesen	12 474	12 985	4,1

* Egyéb bérköltés tartalmazza: a felmentési időre járó távolléti díjat, valamint az állományba nem tartozók és nem MNB-s munkavállalók részére kifizetett összegeket.

fő

Megnevezés	2019. I. félév	2020. I. félév	Változás (%)
Munkavállalók átlagos statisztikai létszáma	1 454	1 457	0,2

A vezető tisztségviselők járandósága

millió forint

Testület	2020. I. félév
Monetáris Tanács*	269
Felügyelőbizottság	111

* Tartalmazza a tanács MNB tv. 9.§ (4) c) pontja alapján az MNB-vel munkaviszonyban álló külső és belső tagjainak bérét, valamint a részükre teljesített személyi jellegű egyéb kifizetések összegét.

A vezető tisztségviselők kölcsönei

millió forint

Testület	Felvett kölcsön összeg	Fennálló egyenleg 2020. június 30-án	Legutolsó lejárat	Kamat mértéke
Monetáris Tanács	50	39	23.07.01	Változó kamatozású*
Felügyelőbizottság	-	-	-	-

* A kamatkedvezményes lakáskölcsön mértéke a jegybanki alapkamat, a személyi kölcsön mértéke a jegybanki alapkamat +1%.

Budapest, 2020. szeptember 25.

Dr. Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

FÉLÉVES JELENTÉS
BESZÁMOLÓ AZ MNB 2020. ELSŐ FÉLÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL
2020. szeptember 25.

Nyomda: Prospektus Kft.
8200 Veszprém, Tartu u. 6.

mnb.hu

©MAGYAR NEMZETI BANK

1054 BUDAPEST, SZABADSÁG TÉR 9.